

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI

ÇALIŞAN VE ÇALIŞMAYAN ERGENLERİN OLUMSUZ
ÇOCUKLUK ÇAĞI DENEYİMLERİNİN
KARŞILAŞTIRILMASI

Fatma ULUSOY

YÜKSEK LİSANS TEZİ

2019-ANTALYA

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI

ÇALIŞAN VE ÇALIŞMAYAN ERGENLERİN OLUMSUZ
ÇOCUKLUK ÇAĞI DENEYİMLERİNİN
KARŞILAŞTIRILMASI

Fatma ULUSOY

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Arzu AKCAN

Bu tez Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından TYL-2018-3249 proje numarası ile desteklenmiştir.

“Kaynakça gösterilerek tezinden yararlanılabilir”

2019-ANTALYA

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne;

Bu çalışma jürimiz tarafından Hemşirelik Anabilim Dalı, Halk Sağlığı Hemşireliği Programında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir. 24 Ocak 2019

İmza

Tez Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Arzu AKCAN
Akdeniz Üniversitesi

Üye : Prof. Dr. Sebahat GÖZÜM
Akdeniz Üniversitesi

Üye : Prof. Dr. Selma ÖNCEL
Akdeniz Üniversitesi

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Ayşe MEYDANLIOĞLU
Akdeniz Üniversitesi

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Zeynep SOFUOĞLU
İzmir Demokrasi Üniversitesi

Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun/...../..... tarih ve/..... sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Narin DERİN

Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün safhalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı beyan ederim.

Fatma ULUSOY

İmza

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Arzu AKCAN

İmza

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim ve tez çalışmam süresince bilgi ve tecrübeleriyle yolumu aydınlatan, her aşamada samimi ve içten davranışlarıyla desteğini, özverilerini, ilgi ve önerilerini göstermekten kaçınmayan, daima öğrenmeye motive eden kıymetli danışmanım Sn. Dr. Öğr. Üyesi Arzu AKCAN'a,

Bilim uzmanlığı yolunda değişimime, gelişimime, çok yönlü ve eleştirel düşünebilmeme önemli katkılarda bulunan, değerli bilgi, deneyim ve görüşlerine başvurduğum Sn. Prof. Dr. Sebahat GÖZÜM ve Sn. Prof. Dr. Selma ÖNCEL'e,

Danışmanım kadar yüksek lisans eğitimim boyunca ve tez çalışmam süresince değerli görüş ve önerileriyle katkı sağlayan Sn. Dr. Öğr. Üyesi Ayla TUZCU'ya ve Sn. Dr. Öğr. Üyesi Ayşe MEYDANLIOĞLU'na,

Tez çalışmamda uyguladığım Uluslararası Çocuk İstismar ve İhmalini Önleme Birliği Çocuk İstismarı Tarama Aracı- Çocuk/Genç Erişkin formunun kullanılmasında, verilerin girilmesi ve değerlendirilmesi aşamalarında bilgi, görüş ve önerilerini esirgemeyen Sn. Dr. Zeynep SOFUOĞLU'na,

Verilerin analizinde bilgi, görüş ve önerilerini esirgemeyen Sn. Öğr. Gör. Dr. Deniz Özel ERKAN'a,

Anketleri doldurmak için zamanını ayıran ve ilgiyle çalışmama destek veren çalışan ve çalışmayan ergenlere, çalışmamı kolaylıkla yürütmemi sağlayan Antalya Muratpaşa Mesleki Eğitim Merkezi, Baraj Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Metin Çiviler Anadolu Lisesi idareci ve öğretmenlerine,

Yaşadığım zorlukları anlayan, kendimi fazla yormamamı isteyen, her türlü desteği gösteren ailelerime,

Bitmek tükenmek bilmeyen maddi ve manevi desteğiyle her koşulda yanımda olduğunu hissettiren benim en değerli varlığım ve hayat arkadaşım Mehmet ULUSOY'a, sonsuz teşekkür ederim. Hayatıma farklı yönlerden farklı dokunuşlarda bulunduğunuz için iyi ki birlikteyiz...

ÖZET

Amaç: Bu çalışma çalışan ve çalışmayan ergenlerin olumsuz çocukluk çağı deneyimlerini karşılaştırmak amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı karşılaştırmalı tipteki bu çalışma 15 yaşını doldurmuş 18 yaşını doldurmamış, araştırmaya gönüllü olarak katılan 213 çalışan ve 457 çalışmayan ergen ile gerçekleştirilmiştir. Çalışan ve çalışmayan ergen grubunun her ikisi içinde aynı Kişisel Bilgi Formu ile Uluslararası Çocuk İstismar ve İhmalini Önleme Birliği Çocuk İstismarı Tarama Aracı- Çocuk/Genç Erişkin kullanılmış olup, çalışan ergen grubuna farklı olarak Eğitim ve Çalışma Bilgisi Formu kullanılmıştır. Elde edilen verilerinin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler ve Pearson ki-kare testi uygulanmıştır.

Bulgular: Araştırma sonucunda çalışmayan ergen grubunda yaşanan psikolojik ve fiziksel olumsuz çocukluk çağı deneyimleri (OÇÇD) ile ihmal prevalansları sırasıyla %77.9; %63.7; %47.5, çalışan ergen grubundaki prevalanslardan sırasıyla %67.6; %50.7; %27.2 daha yüksek olduğu saptanmıştır. Çalışmayan ergen grubunda son bir yılda yaşanan psikolojik ve fiziksel OÇÇD ile ihmal insidansları sırasıyla %70.7; %49.9; %41.8, çalışan ergenlerdeki insidanslardan sırasıyla %61.5; %38.0; %23.9 daha yüksek olduğu saptanmıştır. Çalışan ergenlerde parçalanmış aile oranının çalışmayan ergenlere göre daha yüksek olduğu, çalışmayan ergenlerde ise çekirdek aile oranının çalışan ergenlere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Çalışan ergenlerde “tek ebeveyn ile” yaşama oranı çalışmayan ergenlere göre daha yüksekken, çalışmayan ergenlerde ise “aile ile” yaşama oranı çalışan ergenlere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Çalışan ergenlerde sigara kullanım ve “çok iyi” aile gelir durumu oranının çalışmayan ergenlerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Sonuç: Bu araştırma ile çalışmayan ergenlerin çalışan ergenlere göre daha fazla oranda OÇÇD yaşadığı saptanmıştır. Sonuç olarak bu bulgu OÇÇD'nin önlenmesi, erken tanı ve tedavisinde birçok disipline yol gösterici olması açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Çalışan çocuk, aile, ihmal, istismar, olumsuz çocukluk çağı deneyimleri

ABSTRACT

Objective: The purpose of this study is to compare the adverse childhood experiences of working and non-working adolescents.

Methods: This descriptive comparative study was carried out with 213 working and 457 non-working adolescents, who voluntarily participated in the study, aged 15-18. While the same Personal Information Form and International Society for Prevention of Child Abuse and Neglect Child Abuse Screening Tools for Children and Young Adults were used for both working and non-working adolescents, Education and Work History Form was also used for the working adolescents. Descriptive statistics and Pearson Chi-square test were carried out in order to evaluate the obtained data.

Results: In the wake of this study, the prevalences of psychological and physical adverse childhood experiences (ACEs) of non-working adolescents, respectively, 77.9%; 63.7%; 47.5% were determined to be higher than the prevalences of working adolescents, respectively, 67.6%; 50.7%; 27.2%. The incidences of psychological and physical ACEs of non-working adolescents, respectively, 70.7%; 49.9%; 41.8%, were determined to be higher than the incidences of working adolescents, respectively, 61.5%; 38.0%; 23.9%. While the rate of broken homes in working adolescents is higher than that of non-working adolescents, the rate of nuclear family in non-working adolescents is higher than that of working adolescents. While the rate of living with "a single-parent" is higher in working adolescents, the rate of living "with the family" is higher in non-working adolescents. It has also been determined that the smoking and "excellent" family income rate is higher on working adolescents than that of non-working adolescents.

Conclusion: With this study, it has been determined that non-working adolescents face more ACEs than working adolescents. Consequently, this finding is important in terms of guiding many disciplines with regards to the prevention of ACEs, early diagnosis and treatment.

Key words: Working adolescent, family, neglect, abuse, adverse childhood experiences

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
İÇİNDEKİLER	iii
TABLolar DİZİNİ	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ	ix
SİMGELER ve KISALTMALAR	x
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER	3
2.1. Çalışan Çocuk	3
2.2. Çalışan Çocukların Dünya'daki Durumu	4
2.3. Çalışan Çocukların Türkiye'deki Durumu	5
2.4. Çocukları Çalışmaya İten Nedenler	6
2.4.1. Çocuk Emeginde Arzı Etkileyen Faktörler	7
2.4.2. Çocuk Emegi Talebini Etkileyen Faktörler	10
2.5. Ergenlik Dönemi ve Çalışma	11
2.6. Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimleri	13
2.7. Dünya'da Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimlerinin Durumu	14
2.8. Türkiye'de Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimlerinin Durumu	16
2.9. Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimlerinin Tarihsel Süreci	17
2.10. Fiziksel İstismar	19

2.11.	Cinsel İstismar	19
2.12.	Psikolojik İstismar	20
2.13.	İhmal	20
2.14.	Ailede Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimleri	21
2.15.	Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimlerinin Risk Etmenleri	22
2.16.	Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimlerinin Sonuçları	23
2.17.	Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimlerini Önlemede Hemşirelik Uygulamaları	23
3.	GEREÇ ve YÖNTEM	26
3.1.	Araştırmanın Tipi	26
3.2.	Araştırma Soruları	26
3.3.	Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Özellikleri	26
3.4.	Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	27
3.5.	Veri Toplama Araçları	31
3.5.1.	Kişisel Bilgi Formu	31
3.5.2.	Eğitim ve Çalışma Bilgisi Formu	31
3.5.3.	Uluslararası Çocuk İstismar ve İhmalini Önleme Birliği Çocuk İstismarı Tarama Aracı- Çocuk/Genç Erişkin	31
3.6.	Ön Uygulama	33
3.7.	Veri Toplama Süreci	34
3.8.	Verilerin Toplanması	34
3.9.	Araştırmanın Değişkenleri	34

3.10.	Verilerin Değerlendirilmesi	35
3.11.	Araştırmanın Etik Yönü	35
3.12.	Araştırmanın Sınırlılıkları	36
3.13.	Çalışma Planı	36
4.	BULGULAR	37
4.1.	Çalışan ve Çalışmayan Ergenlerin Bazı Tanıtıcı Özelliklerinin Dağılımı	37
4.2.	Çalışan ve Çalışmayan Ergenlerin Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimi Prevalansları	41
4.3.	Çalışan ve Çalışmayan Ergenlerin Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimi İnsidansları	42
5.	TARTIŞMA	53
5.1.	Çalışan ve Çalışmayan Ergenlerin Bazı Tanıtıcı Özelliklerinin İncelenmesi	53
5.2.	Çalışan ve Çalışmayan Ergenlerin Psikolojik Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimi Prevalans ve İnsidansının İncelenmesi	55
5.3.	Çalışan ve Çalışmayan Ergenlerin Fiziksel Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimi Prevalans ve İnsidansının İncelenmesi	59
5.4.	Çalışan ve Çalışmayan Ergenlerin İhmal Prevalans ve İnsidansının İncelenmesi	61
6.	SONUÇ VE ÖNERİLER	64
	KAYNAKLAR	66
	EKLER	84
	EK-1: Kişisel Bilgi Formu	
	EK-2: Eğitim ve Çalışma Bilgisi Formu	

- EK-3:** Uluslararası Çocuk İstismar ve İhmalini Önleme Birliği Çocuk İstismarı Tarama Aracı- Çocuk/Genç Erişkin
- EK-4:** Akdeniz Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu İzin Kararı
- EK-5:** Antalya Milli Eğitim Müdürlüğü Kurumu İzin Kararı
- EK-6:** Uluslararası Çocuk İstismar ve İhmalini Önleme Birliği Çocuk İstismarı Tarama Aracı- Çocuk/Genç Erişkin Ölçeği Kullanım İzni
- EK-7:** Uluslararası Çocuk İstismar ve İhmalini Önleme Birliği Üyeliği
- EK-8:** Uluslararası Çocuk İstismar ve İhmalini Önleme Birliği Çocuk İstismarı Tarama Aracı- Çocuk/Genç Erişkin Ölçeği Kullanım İzni
- EK-9:** Katılımcı İzin Formu
- EK-10:** Psikolojik Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimi Yaşayan Çalışan ve Çalışmayan Ergenlerin Bazı Değişkenlerinin Karşılaştırılması
- EK-11:** Son Bir Yılda Psikolojik Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimi Yaşayan Çalışan ve Çalışmayan Ergenlerin Bazı Değişkenlerinin Karşılaştırılması
- EK-12:** Fiziksel Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimi Yaşayan Çalışan ve Çalışmayan Ergenlerin Bazı Değişkenlerinin Karşılaştırılması
- EK-13:** Son Bir Yılda Fiziksel Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimi Yaşayan Çalışan ve Çalışmayan Ergenlerin Bazı Değişkenlerinin Karşılaştırılması
- EK-14:** İhmal Yaşayan Çalışan ve Çalışmayan Ergenlerin Bazı Değişkenlerinin Karşılaştırılması
- EK-15:** Son Bir Yılda İhmal Yaşayan Çalışan ve Çalışmayan Ergenlerin Bazı Değişkenlerinin Karşılaştırılması

TABLULAR DİZİNİ

Tablo 3.1.	Ergenlerin çalışma durumlarına göre gruplandırılması	29
Tablo 3.2.	Çalışan ve çalışmayan ergenlerin yaş ve cinsiyet özelliklerinin karşılaştırılması	29
Tablo 3.3.	Çalışan ergenlerin eğitim ve çalışma bilgisi özelliklerinin dağılımı	30
Tablo 3.4.	Tez çalışmasının takvimsel akış çizelgesi	36
Tablo 4.1.	Çalışan ve çalışmayan ergenlerin aile tipi ve birlikte yaşadıkları kişilere göre karşılaştırılması	37
Tablo 4.2.	Çalışan ve çalışmayan ergenlerin anne ve baba eğitim durumu özelliklerinin karşılaştırılması	39
Tablo 4.3.	Çalışan ve çalışmayan ergenlerin sigara ve madde kullanımı, gelir durumuna ilişkin özelliklerin karşılaştırılması	39
Tablo 4.4.	Çalışan ve çalışmayan ergenlerin olumsuz çocukluk çağı deneyim prevelanslarının karşılaştırılması	41
Tablo 4.5.	Çalışan ve çalışmayan ergenlerin olumsuz çocukluk çağı deneyim insidanslarının karşılaştırılması	42
Tablo 4.6.	Çalışan ergenlerin psikolojik olumsuz çocukluk çağı deneyimi sorularına verdikleri yanıtların dağılımı	44
Tablo 4.7.	Çalışmayan ergenlerin psikolojik olumsuz çocukluk çağı deneyimi sorularına verdikleri yanıtların dağılımı	45
Tablo 4.8.	Çalışan ergenlerin fiziksel olumsuz çocukluk çağı deneyimi sorularına verdikleri yanıtların dağılımı	47
Tablo 4.9.	Çalışmayan ergenlerin fiziksel olumsuz çocukluk çağı deneyimi sorularına verdikleri yanıtların dağılımı	48

Tablo 4.10.	Çalışan ergenlerin ihmal deneyimi sorularına verdikleri yanıtların dağılımı	50
Tablo 4.11.	Çalışmayan ergenlerin ihmal deneyimi sorularına verdikleri yanıtların dağılımı	51

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 3.1.	Araştırma örneklemi	28
Şekil 3.2.	Ergenlerin çalışma durumlarına göre dağılımı	29
Şekil 4.1.	Çalışan ve çalışmayan ergenlerin aile tiplerine göre dağılımı	37
Şekil 4.2.	Çalışan ve çalışmayan ergenlerin birlikte yaşadıkları kişilere göre dağılımı	38
Şekil 4.3.	Çalışan ve çalışmayan ergenlerin sigara kullanım durumlarına göre dağılımı	40
Şekil 4.4.	Çalışan ve çalışmayan ergenlerin gelir durumlarına göre dağılımı	40
Şekil 4.5.	Çalışan ve çalışmayan ergenlerin olumsuz çocukluk çağı deneyimi prevalanslarına göre dağılımı	41
Şekil 4.6.	Çalışan ve çalışmayan ergenlerin olumsuz çocukluk çağı deneyimi insidanslarına göre dağılımı	42

SİMGELER VE KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri (United States of America (USA))
ÇİKORED	: Çocuğu İstismardan Koruma ve Rehabilitasyon Derneği
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü (World Health Organization)
ILO	: Uluslararası Çalışma Örgütü (International Labour Organization)
IPEC	: Çocuk İşçiliğinin Ortadan Kaldırılması Uluslararası Programı (International Programme on the Elimination of Child Labor)
MEM	: Mesleki Eğitim Merkezi
OÇÇD	: Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimleri
ort	: Ortalama
SPSS	: Statistical Package for Social Sciences
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UNICEF	: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (United Nations International Children's Emergency Fund)
WHO	: Dünya Sağlık Örgütü (World Health Organization)
\bar{x}	: Ortalama
χ^2	: Ki-kare

1. GİRİŞ

Çocukluğa verilen önem ve uluslararası kuruluşların büyük çabaları ile çalışan çocuk sayısı azalsa da, çocuk işçiliği dünyanın birçok ülkesinde ortadan kaldırılamayan en önemli ilk 10 problem içerisinde yer almaktadır (Kayhan, 2012; Öncü, 2012; Şen ve Kahraman, 2012; Sirohi, 2014; Efe, 2015). Hem dünyada hem de ülkemiz de büyük tehdit oluşturan ve sömürüye dayalı enformel süreçteki çalışan çocuklar, istismarı ve çocuk emeği sorununun boyutlarını artırmaktadır (Küçükkalay ve ark., 2000; Yüksel ve ark., 2015; Yayla, 2017). Uluslararası Çalışma Örgütü'nün raporuna göre, dünyada 152 milyon (Global estimates of child labour: Results and trends, 2012-2016, 2017), ülkemiz verilerine göre de Türkiye'de yaklaşık 4 milyon çalışan çocuk bulunmaktadır (ILO-TÜİK, 2006). Ülkemizde çalışan çocukların sayısı kesin olarak bilinmemekte birlikte, önemli bir bölümünü de mesleki eğitim merkezine devam eden ergen çıraklar oluşturmaktadır (Akış ve ak., 2004; DüNDAR ve ark, 2006; Tor, 2010; Aydın ve Çiftçi, 2016).

Dezavantajlı grup içerisinde yer alan çocukların, aynı zamanda çalışan çocuk olması, çocuk emeğinin en savunmasız ve dirençsiz halini oluşturarak, çocuk istismarının farklı bir boyutunu ortaya çıkarmaktadır. Nedenleri ne olursa olsun, küçük yaşlarda çalışmaya başlayan çocuk işçilerin yaşadıkları bu travma, onların olumsuz çocukluk çağı deneyimleri (OÇÇD) yaşamasına yol açmaktadır (Tor, 2010; Şen ve Kahraman, 2012; Yüksel ve ark., 2015). Ergenlerin çocukluk çağında fiziksel, psikolojik, cinsel istismar ve ihmal maruziyetine neden olan, onların sağlıklarını ve gelişimlerini olumsuz yönde etkileyen her türlü kötü davranış OÇÇD olarak nitelendirilmektedir (Öztürk, 2009; Geçkil, 2017; Özcan ve ark., 2017). Dünya Sağlık Örgütü OÇÇD'yi çocukların erken yaşam dönemlerinde en yoğun stres kaynağı olarak maruz kaldıkları birden fazla istismar çeşidini içeren olumsuz deneyimler şeklinde tanımlamaktadır (http://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/activities/adverse_childhood_experiences/en/, Erişim tarihi: 06 Aralık 2018).

Çocuk istismarı, tıbbi, hukuki, gelişimsel ve psiko-sosyal yönden kötü sonuçları olan çok boyutlu ciddi bir halk sağlığı sorunudur (Kara ve ark., 2004). Dünya Sağlık Örgütü (1999), çocuk istismarını ve çocuğa kötü muameleyi; sorumluluk, güven ve güç ilişkileri çerçevesinde, çocuğun sağlık, yaşam, gelişim ve değer bakımından zarara uğramasına neden olan her türlü davranış olarak tanımlamıştır (UNICEF ve Türkiye,

2012). Olumsuz çocukluk çağı deneyimleri içerisinde yer alan aile içi şiddet, ihmal ve istismar; aynı zamanda çalışan çocuklar için önemli sorunlardandır (Sofuoğlu ve ark., 2014). Çocuğun çalışması ve OÇÇD yaşamasına neden olan ailesel risk faktörleri arasında; ailenin parçalanması, yokluğu, gelirin azlığı, ebeveynlerin eğitim düzeyi ve sosyal statü düşüklüğü gibi etmenler yer almaktadır (Çıtak, 2006; Öncü, 2012). İstismara uğrayan kız çocukları ile yapılan bir çalışmada birçoğunun aile yapısının bütünlüğünde bozulma olduğu görülmüştür (Küntay ve Erginsoy 2005). Başka bir çalışmada ise çocukların istismar yaşantılarının aile içinde olduğu vurgulanmaktadır (Öztürk, 2009). Nedenleri çeşitli etkenlere bağlı olmanın yanında, yaşamlarını devam ettirebilmek için çalışmaya mecbur olan çocuklar; yoksulluk, sağlığı olumsuz etkileyen ortamlarda bulunma, eğitim eksikliği, yetersiz ve dengesiz beslenme, bedensel yorgunluk, iş kazası, bağımlılık, şiddet görme, kötü muamele ve istismardan da yoğun olarak zarar görmektedir (Turla ve ark., 2009; Öncü ve ark., 2013).

Çalışan çocukların aynı zamanda okul ya da ergenlik döneminde olmaları nedeniyle, çalışma durumunun beden ve ruh sağlığı üzerinde olumsuz etkileri vardır. Doğumdan itibaren birey, geçmiş tecrübelerinden faydalanarak yeni yaşantılarını şekillendirir. Bu bakımdan çalışma yaşamı ve OÇÇD, çalışan çocukların yalnızca o yaştaki beden ve ruh sağlığını değil, aynı zamanda daha sonraki yaşantısında da farklı düzeylerde etkiler yaratır (Sofuoğlu ve ark., 2014; Efe, 2015; UNICEF ve Uluslararası Çocuk Merkezi, 2016). Çocukların hem çalışıyor, hem de OÇÇD yaşaması ya da yaşıyor olması, onların gelişimleri, sağlık davranışları üzerinde olumsuz etkilere yol açmaktadır (Osan, 2009; Sofuoğlu ve ark., 2014). Günümüz sağlık ve sosyoekonomik yönden çözüm bekleyen ve yakın gelecekte de devam edeceğine ilişkin ciddi uyarılar veren çocuk işçiliği ve ailede çocuk istismarı konusunda uluslararası ölçek kullanılarak yapılan çalışma sayısı bölgesel nitelikte yapılan çalışma sayısından çok daha azdır (Fidan, 2004; Öncü ve ark., 2013; Koç ve ark., 2014; Sofuoğlu ve ark., 2014). Bu konuda bir çalışmayla ulaşılabilecek sonuçlar, çocuk işçiliği ve çocuk istismarını önlemede önemli rolü olan hemşirelerin de yer aldığı farklı disiplinlerden oluşan ekipler ve bildirim sisteminin oluşturulması, çocuk koruma hizmetlerinin yeniden planlanması ve toplumun sağlık hedeflerini gerçekleştirebilmesi açısından önemlidir. Bu araştırmada çalışan ve çalışmayan ergenlerin olumsuz çocukluk çağı deneyimlerinin karşılaştırılması amaçlanmıştır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Çalışan Çocuk

World Vision (Dünya Görüşü) adlı kuruluşun raporuna göre, dünyada 21. yüzyılda görülecek en önemli 10 sorun arasında açlık, yoksulluk, savaş ve çevre kirliliğinin yanı sıra, işçi çocuklar sorunu da yer almaktadır. Bu bakımdan genel çerçevede çocuk işçi; sosyo-ekonomik durumları gereği ekonomik kazanç sağlamak veya meslek edinmek için esnaf ve sanatkarlar yanında, sanayi iş kolunda, tarım sektöründe ve marjinal çalışma sahalarında üretime katılan 18 yaşından küçük çocuklar olarak tanımlanabilir (Kayhan, 2012). Çocuk işgücü (child-labour) ve çocuk çalışması (child-work) kavramları sık sık karıştırılabilmektedir. Çocuk işgücü, çocuğun eğitimini engelleyerek; çocuk çalışması ise, engellemeden çocuğun fiziksel, zihinsel, duygusal, ahlaki ve sosyal gelişimini olumsuz etkileyen işlerde çalışan çocukları ifade etmektedir (Günöz, 2007). Çalışan çocukların durumunu ortaya koymak amacıyla 2002 yılında Uluslararası Çalışma Örgütü (International Labour Office-ILO), 12 Haziran gününü “Çocuk İşçiliği ile Mücadele Günü” olarak kabul etmektedir (ILO, 2017). Çocuk haklarına ve çocuk işçiliğine verilen önem Dünyada 12 Haziran, ülkemizde 23 Nisan Çocuk Haftası ile sınırlı olup, yılın diğer günlerinde çalışan çocuklar gündem dışı kalabilmektedir (Yayla, 2017).

Uluslararası Çalışma Örgütü, “çocuk işçiyi” 15 yaşından küçük , “genç işçiyi” 15-24 yaş çalışanlar şeklinde nitelendirmektedir (Arkan, 2011). Üye ülkelerin, asgari yaşı 14 olarak belirleyebilmesine olanak sağlasa da, ILO’nun 1973’te düzenlediği 138 Sayılı sözleşmesinde asgari çalışma yaşı 15’tir (T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, 2017). Ülkemiz çocuklarında ise, Umumi Hıfzıssıhha Kanuna göre (1930) 12 olan asgari çalışma yaşı, daha sonra çıkan İş Kanunu ile (2003), 15’e yükseltilmiştir (T.C. Resmi Gazete. Umumi Hıfzıssıhha Kanunu. 6 Mayıs 1930. Sayı: 1489; T.C. Resmi Gazete. İş Kanunu. 10 Haziran 2003. Sayı:25134). İş Kanununda (2015) yapılan değişiklikle (71. Madde) 14 yaşını doldurmamış çocukların her türlü gelişimlerine ve eğitimlerine engel olmayacak sanat, kültür ve reklam faaliyetleri için ayrı ayrı izin alınarak yazılı sözleşme yapmak kaydıyla çalıştırılabilecekleri hükme bağlanmaktadır (T.C. Resmi Gazete. İş Kanunu. 10 Haziran 2003. Sayı:25134).

Çocuk ve Genç İşçilerin Çalıştırılma Usul ve Esasları Hakkındaki Yönetmelikte (2004) “çocuk işçi” ve “genç işçi” ayrımı yapılmaktadır. Genç işçi “15 yaşını tamamlamış, ancak 18 yaşını tamamlamamış kişiyi” ve çocuk işçi “14 yaşını bitirmiş, 15 yaşını doldurmamış ve ilköğretimini tamamlamış kişiyi” (madde 4) ifade etmektedir. Aynı maddeyle okula gitmekte olan çocuk ve genç işçiler; devamsızlıklarına neden olmayacak, meslek tercihinde gerekli faaliyetlere ve eğitim programına katılmalarına engel olmayacak hafif işlerde çalıştırılabilecektir (T.C. Resmi Gazete. Çocuk ve Genç İşçilerin Çalıştırılma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik. 6 Nisan 2004. Sayı: 25425). İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununda da 15 yaşını bitirmiş, ancak 18 yaşını doldurmamış çalışana “genç çalışan” denilmektedir (T.C. Resmi Gazete. İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu. 30 Haziran 2012. Sayı: 28339). Bu kavramlara ilişkin genel yaklaşım hayatını devam ettirebilmek veya aile bütçesine katkı sağlamak amacıyla çalışma hayatında yer alan 18 yaşın altındaki bireylerin ifade edilmesi yönündedir (Kolk ve Tulder, 2002). Bu çalışmada ise 15 yaşını doldurmuş, 18 yaşını doldurmamış kişiler “çalışan ve çalışmayan ergen” olarak belirtilmiştir.

2.2. Çalışan Çocukların Dünya’daki Durumu

Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (United Nations International Children’s Emergency Fund-UNICEF) verilerine göre (Haziran 2016) dünyada 150 milyondan fazla çalışan çocuk bulunmaktadır. Çocuk işçiliği, coğrafi dağılıma bakıldığında, en fazla Sahra-Altı Afrika’da görülmekte olup bu çocukların %28’i çalışmakta ve yaklaşık %10’u tehlikeli işlerde yer almaktadır. Azgelişmiş ülkelerde, 5-14 yaş grubu her dört çocuktan birisi çalışmaktadır (Sungur ve Kurumara, 2017). Dünyada ILO’nun raporuna göre, 2016 yılında %9.6 (152 milyon) çalışan çocuğun, 88 milyonunu erkek, 64 milyonunu kız çocukları oluşturmaktadır. Bunların %4.6’sını (73 milyon) sağlıklarını, güvenliğini ve manevi gelişimlerini olumsuz etkileyecek tehlikeli işlerde çalışan çocuklar oluşturmaktadır. Toplam çalışan çocukların %48’ini 5-11 yaş, %28’ini 14-15 yaş, %24’ünü ise 15-17 yaş grubu çocuklar oluşturmaktadır (Global estimates of child labour: Results and trends, 2012-2016, 2017). Uluslararası Çalışma Örgütü’nün yaptığı çalışmada, 2008-2012 dönemindeki ilerleme hızına göre 2020 yılında çalışan çocuk sayısı 107 milyona, tehlikeli işlerde çalışan çocuk sayısı ise 50 milyona düşeceği öngörülmektedir (ILO, 2013). Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu’nun 2012 yılı tahmini hesaplamasına göre de 2020’de tehlikeli çocuk işçiliğinde çalışan çocuk sayısı 50 milyona düşecektir (Yayla, 2017).

Dünyada çalışan çocukların sektörlere göre dağılımına bakıldığında, ilk sırayı tarım sektörü almakta (%70.9) bunu hizmet sektörü (%17.2) ve sanayi sektörü (%11.9) takip etmektedir. Çalışan çocukların bölgesel prevalansına bakıldığında, en yüksek oran Afrika'da (%19.6), bunu sırasıyla Asya ve Pasifik'ler (%7.4), Amerika (%5.3), Avrupa ve Orta Asya ülkeleri (%4.1) ve Arap Devletleri (%2.9) izlemektedir. Afrika ülkelerinde çalışan çocukların %8.6'sı tehlikeli işlerde çalışırken, bunu %4 çalışan çocuk ile Avrupa ve Orta Asya ülkeleri izlemektedir. Asya ve Pasifik'ler de %3.4 (28 milyon), Amerika'da %3.2 (7 milyon), Arap devletlerinde %1.5 (616 bin) çalışan çocuk tehlikeli işlerde çalışmaktadır. Ev işlerinde 5-17 yaş grubu çalışan 788 milyon 11 bin çocuğun, 417 milyon sekiz binini kız, 371 milyon üç binini erkek çocukları oluşturmaktadır. Bu çocukların %77.1'i (610 milyon) 14 saatten az, %12.8'i (101 milyon) 14-20 saat, %5.1'i (40 milyon) 21-27 saat, %4.6'sı (37 milyon) 28-42 saat, %1.5'i (11 bin) 43 saat ve daha fazla çalışmaktadır. Çalışan 5-14 yaş grubu çocukların 78 milyonu okula devam ederken 36 milyonu okula gitmemektedir (Global estimates of child labour: Results and trends, 2012-2016, 2017).

2.3. Çalışan Çocukların Türkiye'deki Durumu

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre ülkemizde 2012 yılında 6-17 yaş grubu toplam 15 milyon 247 bin çocuk nüfusu olup bunların 893 bini (%5.9) istihdam edilmektedir. Çocukların çalışma oranları; 6-14 yaş grubunda %2.6 iken, 15-17 yaş grubunda ise %15.6, kentte %3.9 iken, kırdaki ise %9.7'dir (TÜİK, Çalışan Çocuklar, 2012; İstatistiklerle Çocuk-Statistics on Child TUİK, 2014). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçlarına göre de 2017 yılında Türkiye nüfusunun %28.3'ünü çocuk nüfusu oluşturmuş olup, 15-17 yaş grubu %20.3 çocuk çalışmaktadır (<http://www.tuik.gov.tr/PdfGetir.do?id=27596>, Erişim tarihi: 31 Ocak 2019). Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu Araştırma Enstitüsü'nün (DİSK-AR) çocuk işçiliği gerçeği raporuna göre, dünyada her beş çocukta biri çalışmak zorunda bırakılırken, Türkiye'de ise her iki çocukta biri evde ya da işte çalışmaktadır (DİSK-AR: Türkiye'de Çocuk İşçiliği Gerçeği Raporu, 2015). Çalışan çocukların 445 bini okula devam ederken, 448 bini okula devam etmemektedir. Çalışma nedenlerine göre çocukların, %41.4'ü hane halkı gelirin katkısında bulunmak, %28.7'si hane halkının ekonomik faaliyetlerine yardımcı olmak, %15.2'si iş öğrenmek ve meslek sahibi olmak, %6.8'i kendi ihtiyaçlarını karşılamak, %6'sı aile isteği, %1.8'i diğer

nedenlerden dolayı çalışmaktadırlar (TÜİK, Çalışan Çocuklar, 2012; İstatistiklerle Çocuk-Statistics on Child TÜİK, 2014).

Ülkemizde çocukların çalıştıkları sektörlere göre dağılımı ve gruplandırılması;

- Çalışan çocukların; %52.6'sı ücretli veya yevmiyeli olarak,
- %49.2'si ev hizmetlerinde,
- %46.4'ü ücretsiz aile işçisi olarak,
- %44.7'si (399 bin kişi) tarım sektöründe,
- %31'i (277 bin kişi) hizmet ve ticaret sektöründe,
- % 24.3'ü sanayi sektöründe,
- %1.1'i kendi hesabına çalışmaktadır.

Çalışma süresi bakımından;

- Mesleki eğitim merkezine kayıtlı çırak statüsünde çalışan çocuklar,
- Haftalık 35 saat ve daha az süreyle çalışan çocuklar (okul bitimi, hafta sonu, yaz tatili vb.),
- Haftalık 40 saat ve daha fazla süreyle çalışan çocuklar,
- Ücretsiz işçi olarak ailede çalışan çocuklar şeklinde sınıflandırabilirler (Bakır, 2008; Öncü, 2009; TÜİK, Çalışan Çocuklar, 2012; İstatistiklerle Çocuk-Statistics on Child TÜİK, 2014).

Ülkemizde çalışan çocukların önemli bir kısmını da çırak statüsünde çalışan çocuklar oluşturmaktadır (Arkan, 2011). Bu çocuklar bir mesleğe adım atmak amacı ile iş yerlerinde aday çırak olarak görev almakta ve eğitimlerine devam etmektedirler (Avşar ve Öğütoğulları, 2012). Çalışan gençlerin yaşam kalitesi üzerinde anlamlı değişkenler iş ve ustadan memnun olmama, düşük aile geliri, okul başarısızlığı, aile içi şiddete maruz kalma, babanın eğitimsiz olması ve yetersiz ücret olarak belirlenmiştir (Dündar ve ark., 2006).

2.4. Çocukları Çalışmaya İten Nedenler

Küresel ölçek ve neo-liberal politikalar sonucu dünyada özellikle de az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere yaygın olan çocuk işçiliği sorununun farklı boyutlarda birçok nedeni bulunmaktadır (Tunca, 2009). Temelde arz ve talep dengesine dayanan çocuk işçiliği, yetişkin işsizliğinin dolaylı bir anlatımıdır (Öncü, 2009; Yayla, 2017). Bu çerçevede çocuk işçiliğinin sebeplerine bakıldığında; ekonomik ve sosyal

dengelesizlik, yüksek enflasyon, fazla tüketim, sınırlı eğitim olanakları, düşük bilinç düzeyi, toplumsal desteğini kaybetmiş aile, aşırı nüfus artışı, düzensiz kentleşme, artan göçler, geleneksel ve kültürel bakış farklılıkları, çocuk haklarının ihlal edilmesi, mevzuat eksikliği, yetersiz denetim ve cezai müeyyide, ayrımcılık, sosyal dışlanma, doğal afetler olarak sıralanabilir (IPEC, 2009; Avşar ve Öğütoğulları, 2012). Bir kısır döngü içerisinde bu nedenlerin her biri bir diğersinin hem nedeni hem de sonucu olabilmektedir (Tor, 2010). Sebep olan faktörlerin hepsi birbiri ile yakından ilişkili olup çocukların çalışma yaşamına girmesinin arz yönünden temel nedeni yoksulluktur (Efe ve Uluoğlu, 2015; T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, 2017; Yayla, 2017).

2.4.1. Çocuk Emeginde Arzı Etkileyen Faktörler

Yoksulluk: Küresel ekonomik kriz, 2008 yılından bu yana günümüzde etkilerini halen sürdürmektedir. Krizden kaynaklanan işsizlikle birlikte, yoksulluğun çocuk işçiliği ve çalışan çocuk sayısı üzerine artırıcı yönde olumsuz etkisi bulunmaktadır (ILO, 2009; Efe ve Uluoğlu, 2015). Bu kapsamda, ebeveynlerin işsiz olmasının getirdiği yoksulluk, çocukların çalışmaya başlama sebeplerinden biridir (Efe ve Uluoğlu, 2015). Araştırmalar, daha çok kalabalık ve yoksul aile çocuklarının çalıştığını ortaya koymaktadır (Tor, 2010). Çocukların ortanın üstü gelirli ülkelerde %6.2'si, ortanın altı gelirli ülkelerde %9'u, düşük milli gelirli ülkelerde ise %22.5'i çalıştırılmaktadır. Sonuç olarak ailenin ekonomik ve sosyal düzeyi düştükçe çocuğun ekonomik yararı gün yüzüne çıkmaktadır (Polat, 2004). Nedenleri çeşitli faktörlere bağlı olmakla birlikte yaşamlarını sürdürmek için çalışmak zorunda olan çocuklar yoksulluk, sağlığı tehdit eden ortamlarda bulunma, eğitim eksikliği, yetersiz beslenme, fiziksel acı ve yorgunluk ve/veya kaza riski, bağımlılık, şiddetin yanı sıra istismardan da yoğun olarak zarar görmektedir (Turla ve ark., 2009; Öncü ve ark., 2013).

Eğitimdeki Sorunlar: Ebeveynlerin eğitim düzeyi de çocuk işçiliği üzerinde sürekli ve aktif rol oynamaktadır. Eğitimden mahrum kalma, eğitim düzeyinin ve kalitesinin düşük olması, eğitime ayrılan bütçenin azlığı, kayıtsız çalışma, yetişkin işsizliği, değişken ve güvencesiz çalışma şartları, eğitilmiş gençler arasındaki işsizlik, sendikal haklara uymama çalışan çocuk istismarını artırmaktadır (Öncü, 2009; Şahinli ve Şahbaz, 2013). Eğitim düzeyi azaldıkça yoksulluk artmaktadır. Ebeveynlerin yetersiz eğitim düzeyine sahip olması çocuğun da eğitim hayatını olumsuz etkileyerek

gelecekte donanımsız birey, az gelirli niteliksiz işgücü olmasına neden olarak yoksulluğun kısır döngüsüne sebep olmaktadır (Tunca, 2009; Tor, 2010). Okula devam ederken çalışan çocukların sayısı 2006-2012 yılları arasında %64'e (272 binden 445 bine); ekonomik bir faaliyette çalışan çocuk sayısı oranı 2006 yılında %2'iken 2012 yılında %3.2'ye yükselmiştir. Okula devam etmeyen %8.5 (1 milyon 297 bin) çocuğun; %34.5'i ekonomik işlerde, %38.8'i ev işlerinde faaliyet gösterirken, %26.7'si ise çalışmamaktadır (TÜİK, Çalışan Çocuklar, 2012).

Ülkemizde bazı aileler, gelecekte kısa sürede meslek edinerek kolay iş bulma şansını arttırmak için, çocuklarını çalışma ortamlarına yönlendirmekte ve zorlayabilmektedirler. Bu nedenle çocuklar, berberlik, kuaförlük, mobilya, aşçılık ve tesisatçılık gibi meslek dallarına çırak olarak çalışmak için verilmektedir. Ancak geleneksel bakış açısı, çalışmanın çocuk eğitime okuldan daha fazla olumlu katkı sağlayacağı ve çocuğun çalışarak adam olabileceği yönündedir. Bunun yanında eğitimin gerekliliğine önem verilmemesi, ailelerin bilinçsiz, duyarsız ve eğitimsiz olması, yasal düzenlemelerin yeterli olmaması da çocuk işçiliğini yaygınlaştırmaktadır (Karaman ve Özçalık, 2007).

Nüfus Artışı: Nüfus artışı çocukları kırsal bölgelerde tarım sektöründe, kentlerin gecekondu bölgelerinde ise sanayi sektöründe ve sokakta çalışmaya itmektedir. Çeşitli faaliyetlerde çalışmak çocukların yetişme maliyetini de düşürmektedir. Bu durumda ailesi tarafından çocuğun çalıştırılması arzını artırmaktadır (Öncü, 2009; Tunca, 2009). Çocukların küçük yaşlarda çalışma hayatına girmeleri nüfus artışının sonucu olduğu kadar nedeni de olabilmektedir. Gelişmekte olan ve az gelişmiş toplumlarda çocuğa biçilen ekonomik değer çoğunlukla doğan her yeni çocuğun potansiyel işgücü olarak algılanması özelliği taşımaktadır (Tunçcan, 1999; Fidan, 2004; Dursun ve Aksakal, 2018).

Göç ve Çarpık Kentleşme: Çocuk işçiliğinde önemli rol oynayan göç olgusu, kente göçen ailelerin yalnızca yetişkin erkek bireylerinin değil, diğer bireylerinin de çalışma hayatında aktif yer almalarına neden olmuştur (Öztürk, 2007). Kırdan kente doğru artan göç olgusu, kentin uzak bölgelerinde gecekondu hayatı olarak ifade edilen yaşam şekline ve kır-kent arasında kalmışlığa da neden olmaktadır. Daha iyi bir yaşam için göç eden aileler, sağlığa uygun olmayan yetersiz fiziki şartlara sahip yerlerde yaşamak ve geçimini sağlamak zorunda kalmaktadırlar (Dur ve Öztürk, 2017). Türkiye' de

özellikle göç ve kentleşmenin de çocuğa yönelik sömürü ve istismarın artmasında etkisinin olduğu görülmektedir. Birçok riske rağmen aileler çocuklarını çalıştırmak durumunda kalmaktadır (Krug ve ark., 2002).

Aile: Ulaşılan çocuk işçiliği çalışmalarına göre, çalışan çocuğun ailesinin ve ailedeki bireylerin özellikleri genelde aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

- Kente göç etmiş, gecekonuda yaşayan kalabalık ve çok çocuklu yoksul ailedir.
- Düşük eğitim düzeyine sahip ebeveynlerdir.
- İşsiz baba oranı çok olup, çalışan babaların büyük çoğunluğu da enformel sektörde işçidir.
- Annelerin birçoğu ev hanımıdır.
- Ailede okuması yerine çalıştırılması istenen çocuk ekonomik gelir için vazgeçilemez kaynaktır (Çatak ve Bozkurt, 2010).

Sorunun bir diğer nedenini de çalışan ergenlerin ebeveynlerinin çocuk yetiştirme konusundaki bilgi eksikliği ve çocuk sorumluluğunu yeterince alamaması oluşturmaktadır (Fidan, 2004). Aileler çocukların çabucak yetişerek erginleşmelerini ve aile bütçesine bir an önce katkı yapmalarını beklemektedirler. Çocuğun yaşına uygun bir ortamda bulunmama, gerekli eğitimi alamama ve eğitimini tamamlayamama durumu, aileye ait bir ihmal davranışı olup bu ihmalin sonuçları bazen istismardan daha ağır olmaktadır (Turla ve ark., 2009).

Geleneksel ve Kültürel Bakış: Geleneklere göre çocukların çalıştırılması konusundaki eğilimler farklı olabilmektedir. Özellikle, tarım toplumuna ve hızlı sanayileşme devrine özgü sosyo-kültürel yaklaşım çocuk işçiliğini normal karşılayarak kimi zaman da gerekli görmektedir (T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, 2017). Gelenekler çocuklara “bağımlı olmak”, “baş eğmek” ve “genç yaşta sorumluluk kazanmak” mesuliyeti vermektedir. Çocuk ile ebeveynler arasındaki ilişkide, başlangıçta çocuk anne-babaya bağımlı iken zaman içerisinde anne-baba çocuğa bağlı olma biçimindedir. Bu ilişki süreci içerisinde çocuk ailede üretim ve sosyal güvenlik aracı olarak algılanmaktadır (Tunçcan, 1999; Ongan, 2017; Dursun ve Aksakal, 2018). Çünkü aile geleneğinde, çocukların genç yaşta sorumluluk kazanabilmesi için çalışması ve ailelerine ekonomik olarak katkı sağlaması düşüncesi devam etmektedir (Ongan, 2017; T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, 2017).

2.4.2. Çocuk Emeği Talebini Etkileyen Faktörler

Çalışan çocuk ve çocuk işçiliği konusunda yapılan çalışmalara bakıldığında ergenlerin çalışma yaşamında olmasının nedenleri aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

- Küçük bedensel ölçülere sahip olmalarından dolayı bazı iş ve beceri gerektiren çalışmalarda yetişkinlere göre daha iyi ve yetenekli olmaları (Çolak, 1998; Tor, 2010; Yayla, 2017),
- Toplumun ve ailenin geleneksel bakış açısı, anlayışı ve uygulamaları (Çolak, 1998; Tor, 2010; Yayla, 2017),
- Aile işletmelerinde ücretsiz, ucuz ve gelecekte yetkiyi devir alacak çalışan olarak görülmeleri (Çolak, 1998; Tor, 2010; Yayla, 2017),
- İş becerisi ve yeteneği kazandırılarak erken yaşta meslek sahibi olabilmeleri (Çolak, 1998; Tor, 2010),
- İşgücü ücretlerindeki yükseklik nedeniyle daha fazla kar amacı güden veya ekonomik sıkıntıları olan küçük işletme sahipleri tarafından ucuz işgücü olarak görülmeleri (ILO, 2003; Tor, 2010; Yayla, 2017),
- Yasal haklarının farkında olmamaları ve işverenin yaptığı haksızlıkları fark edememeleri (ILO, 2003; Öncü, 2009; Yayla, 2017),
- Bazı ülkelerde çocuk haklarını yeterli ve etkili düzeyde koruyan kanunsal düzenlemelerin olmayışı ya da yeterli seviyede denetimlerin yapılmayışı (Tuçcan, 1999; ILO, 2003; Öncü, 2009; Tor, 2010; Ongan, 2017; Yayla, 2017),
- Yumuşak başlı, itaatkar ve kayıtsız işgücü olarak değerlendirilmeleri (Öncü, 2009; Tor, 2010; Yayla, 2017),
- İşverenlerin çocuk çalıştırmanın sakıncalarını bilmemeleri (Tor, 2010; Yayla, 2017),
- Kolay denetlenebilir olmaları, tekrar eden sıkıcı işlerde uzun süre devam edebilmeleri ve istenildiği zaman kiralanıp istenilmediği zaman kovulabilir geçici işçi kaynağı olarak görülmeleri (Öncü, 2009; Yayla, 2017),
- Risk bilincinin yeterli olmayışı nedeniyle çalışma ortamlarını değerlendirememeleri, uygun olmayan ve tercih edilmeyen ortamlarda, iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri olmadan, sigortasız ve sendikasız çalıştırılabilmeleridir (ILO, 2003; Öncü, 2009; Tor, 2010; ÇSGB, 2017; Yayla, 2017).

2.5. Ergenlik Dönemi ve Çalışma

Ergenlik dönemi; fizyolojik, duygusal, biyokimyasal ve sosyal yönden hızlı büyüme, gelişme ve olgunlaşmanın yaşandığı, çocukluktan yetişkinliğe özel bir geçiş dönemidir (Koç, 2004; Parlaz ve ark., 2012). Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), 10-19 yaş grubunu "adolesan", 15-24 yaş grubunu ise "gençlik" olarak tanımlamıştır. Adolesan ve gençlik dönemlerine ait yaşların kesişmesi nedeniyle 10-24 yaş grubu "genç insanlar" olarak tanımlanır (<http://www.who.int/en/>, Erişim tarihi: 5 Aralık 2018; <http://www.unicef.org.tr/sayfa.aspx?id=21&mnid=65>, Erişim tarihi: 6 Aralık 2018). Dünya ve Türkiye nüfusunun 1/6'ini adolesan yaş grubu oluşturur (<http://www.who.int/en/news-room/fact-sheets/detail/adolescents-health-risks-and-solutions>, Erişim tarihi: 5 Aralık 2018; <http://www.tuik.gov.tr/Start.do>, Erişim tarihi: 5 Aralık 2018).

Erikson'a göre ergenlik döneme ait gelişimsel görevler; uygun meslek seçimi, cinsel kimliği kabullenme, kimliği biçimlendirme, bağımsızlık kazanma, sosyal ilişkiler geliştirme, karar alma ve uygulayabilme, uyum ve baş etme yeteneklerini geliştirmedir (Koç, 2004; Parlaz ve ark., 2012; Morsünbül, 2013). Ergenlik döneminde ortaya çıkan en önemli sorunlar; şiddete uğrama, aile ile çatışma, kimlik karmaşası, suç işleme, gelecek ile ilgili kararsızlıklar, meslek edinme kaygısı, depresyon, intihar, gerginlik ve riskli sağlık davranışlarıdır (Koç, 2004; Gül ve Güneş, 2009; Öncü, 2009). Ergenlik dönemi içinde bulunan ergenin bir de çalışıyor olma durumu, onun biyolojik ve ruhsal değişimini, hızlı bedensel gelişimini birçok yönden olumsuz olarak etkiler. Çalışmak ergenlik döneminde ortaya çıkan sorunları daha kompleks hale getirerek, sorunların çözümünü zorlaştırır ya da engeller (Bildik ve ark., 2004).

Çalışma yaşamı ergenin bedenini, fizik güçle yapılan çalışma esnasında zorlar ve tüketir. İşin niteliğine göre de ergenin günlük enerji gereksinimini artırır. Eğer artan enerji ve protein ihtiyacı iş yeri kaynaklı nedenlerle karşılanamıyorsa, çalışan ergenin büyüme ve gelişmesini yavaşlatabilir, durdurabilir ve yaşlılarının gerisinde kalmasına neden olabilir (Özener ve Duyar, 2004; Başbakkal ve ark., 2005; Etiler ve ark., 2011). Çalışma ortamlarında, çoğunlukla iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin tam anlamıyla uygulanmaması, çalışan ergenin hem sağlığı hem de güvenliği üzerinde ciddi tehlikeler oluşturmaktadır. İşyerlerinin; küçük ve gürültülü olması, yeterli havalandırılmaması, yetersiz ışıklandırılması, uygunsuz nem oranı, kalabalık olması,

temiz olmaması, iş yerinde kullanılan maddeler ve kimyasal etmenler çalışan çocuklar da erken yaşta bazı ciddi hastalıkların ortaya çıkmasına ve madde bağımlılıklarına neden olmaktadır (Duyar, 2007; Tor, 2010; Kayhan, 2012). Yapılan bir çalışmaya göre, Mesleki Eğitim Merkezinde (MEM) eğitim gören çocuk işçilerin %71.4'ünün son altı ayda bir veya daha fazla iş kazası geçirdiği, bu öğrencilerden de %1.7'sinde kalıcı sakatlık olduğu saptanmıştır (Geçer ve Çağlayan, 2004).

Çalışan çocukların birçoğu yasal çalışma sürelerine uygun olarak çalıştırılmamaktadır (Başbakkal ve ark., 2005; Metin ve ark., 2008). Uzun süreli çalışan çocuklar, yorgunluk, bedensel ve zihinsel yüklenme, dikkat ve konsantrasyon sorunları yaşamaktadır. Yetişkin boyutlarına göre üretilmiş kişisel koruyucu ekipmanların, çalışan çocukların vücut ölçülerine uymaması nedeniyle, riskli ve tehlikeli iş ortamlarında bulunan çocuklar korumasız şekilde saatlerce çalışmak zorunda kalmaktadır (Runyan ve ark., 2008). Bunların dışında mevsimlik gezici tarım işçisi olan ailelerin çocukları, gidilen yerlerde kurulan geçici yaşam alanlarında, temiz içme suyuna ulaşma, yeterli sıcak su bulma, banyo yapma ve temiz çamaşır kullanma ile ilgili sorunlar yaşamaktadırlar. Ailesi yanında kalan ve çalışan ergenlerde, kişisel hijyenin sağlanamadığı bu durumlarda, temasla bulaşan cilt enfeksiyonları, bitlenme gibi hastalıklar oluşup yayılabilmektedir (Sütölük ve ark., 2004; Lardoğlu ve Etiler, 2014).

Çalışma ortamı, aynı zamanda gelişim dönemi özellikleri bakımından çalışan ergen için, psikososyal stres kaynağı olmaktadır. Çünkü otonomiye sınırlayan, insiyatifi azaltan, amaç oluşumunu güdülemeyen, sosyal etkinlik ve iletişim fırsatı tanımayan, aidiyet duygusu oluşturmeyen, iyi iş performansı için destekte bulunmayan iş kollarının, ergenler üzerinde stres yaratacağı bilinmektedir. Çalışma yaşamına erken yaşta büyük ölçüde katılmak ergenin okuluna, ailesine ve arkadaşlarına zaman ve enerji ayırmasını engeller (Greenberger ve Steinberg, 1981). Hayatında önemli ve ani değişiklikler yaşamış ve zor şartlarda çalışmak zorunda kalan ergenlerin, sağlık ve davranış sorunlarına karşı daha hassas oldukları belirtilmektedir (Bildik ve ark., 2004).

Çalışan ergenlerin yaratıcı düşünme potansiyeli ve hayal kurma dünyası daralır. En küçük hatalarında başkalarının önünde aşağılanması, yüksek sesle azarlanması, cezalandırılması, kötü sözler söylenmesi çocuğun yoğun korku yaşammasına neden olmaktadır. Çalışan ergenler, çalışmayan ve okula giden ergenlerin yanında kendisini

değersiz, önemsiz hissederek içe dönük bir kimlik oluşturabilir (Fidan, 2004; Çatak, 2006). Ülkemizde yapılan araştırmalara göre çalışan çocuklarda; benlik saygısında azlık, utanma ve suçluluk hissetmede artış, özkıyım düşüncesi ve girişimi, olumsuz sosyal davranışlar, etkisiz baş etme yöntemlerini kullanma, özgüven eksikliği, depresyon, karşı cinsten korkma, madde bağımlılığı, uyumsuzluk, saldırganlık, anksiyete ve umutsuzluğun sık görüldüğü saptanmıştır (Fidan, 2004; Razi ve ark., 2009; Devenci ve ark., 2011).

2.6. Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimleri

Çocukların maruz kaldığı fiziksel ve psikolojik yönden hatalı davranışlar, cinsel istismar, ilgisizlik ve ihmal, aile içi şiddet, ticari olarak ve farklı biçimlerde sömürülme gibi olumsuz durumlar OÇÇD kavramı içerisinde yer almaktadır. Olumsuz çocukluk çağı deneyimleri DSÖ'ye göre; fiziksel, cinsel, psikolojik istismar ve ihmal olarak dört başlık altında incelenmektedir (<http://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/child-maltreatment>, Erişim tarihi: 09 Mayıs 2018). Farklı ortamlarda meydana gelebilen çocuk istismarı, çocuğa bakan kişi veya kişiler tarafından çocuklara yönelik kasıtlı ya da kasıtsız olarak kaza dışı ve önlenbilir eylemler bütünüdür (Dokgöz ve Tırtıl, 2007; Sofuoğlu ve ark., 2014; UNICEF ve Uluslararası Çocuk Merkezi, 2016). Çocuk istismarının uygulayıcısı yalnızca yetişkinler değil aynı zamanda çocuğun akranları da olabilmektedir (Güner ve ark., 2010).

İhmal ve istismar arasındaki temel farklılık istismarın aktif, ihmalin ise pasif bir olgu olmasından kaynaklanmaktadır. İstismarı sıklıkla yaşamak zorunda kalan çocukların, hem psikolojik açıdan örselendiği hem de birçok yönden ihmal edildiği bilinmektedir. Buna karşın literatürde istismar ve ihmal; fiziksel, cinsel ve psikolojik biçimlerde ele alınmaktadır (Ünal, 2008). Genel anlamda çocuk istismarı; nedensellik ve risk faktörleri bakımından çocuğun maruz kaldığı her türlü şiddet olarak karşımıza çıkmaktadır (Dokgöz ve Tırtıl, 2007; UNICEF ve Uluslararası Çocuk Merkezi, 2016). Dünya Sağlık Örgütü (1999) çocuk istismarını, çocuğun hayatına, sağlığına, gelişimine, güven, sorumluluk ve becerilerle ilgili genel değerlerine zarar vermek şeklinde tanımlamaktadır. Her türlü şiddet ve istismar, çocuğun ruhsal ve fiziksel sağlığı üzerinde olumsuz etkilere neden olmaktadır (T.C. Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, UNICEF, 2010). İstismar bütün yaş gruplarında görülebilmesine rağmen aile içi şiddet ve çocuk istismarı diğer

istismarlardan daha fazla görülmektedir (Dokgöz ve Tırtıl, 2007). Çocukların kendilerini savunamaması ve çoğunlukla yaşadıkları bu tür olayları anlatamamaları ya da anlatamamaları çocuk ihmal ve istismarını daha da önemli bir sorun haline getirmektedir. Aynı zamanda çalışan ve OÇÇD'ye maruz kalan çocuklar savunmasız hale gelmektedirler. Bu durumlar çocuklara uygulanan olumsuz davranışları daha da ciddi boyutlara ulaştırmaktadır (Öncü, 2009; UNICEF ve Uluslararası Çocuk Merkezi, 2016). Çalışan çocuklar yaşlarının küçük olması ve deneyimsizlikleri nedeniyle aynı ya da farklı zamanlarda birden fazla kişi tarafından, birden fazla olumsuz deneyimlere maruz kalabilmektedirler (Öncü, 2009).

İstismar vakasına hemşirelik yaklaşımı, çocuğun durum değerlendirmesi yanında ebeveynlerin veya istismarı uygulayan kişinin değerlendirilmesini de içermelidir. Çünkü çocuğun hayatını içinde geçirdiği ailede; ebeveynlerin genç olması, istismar öyküsü olması, alkol veya madde bağımlılığı, ekonomik yoksulluk, partnerin ölümü, sosyal statü düşüklüğü, ruhsal ya da fiziksel hastalık varlığı, fazla sayıda çocuk, düşük eğitim düzeyi, parçalanmışlık ve yokluk durumları çocuk işçiliği ve çocuğun OÇÇD yaşaması üzerinde etkilidir (Çıtak, 2006; Tıraşçı ve Gören, 2007; Öncü, 2012). Olumsuz çocukluk çağı deneyimleri çalışmaya iten neden olmanın yanında aynı zamanda ergen için çalışma ortamı ve koşulları da OÇÇD nedeni olabilmektedir. Evde, okulda, ıslahevinde, sokakta ya da iş yerinde olsun OÇÇD ergenlerin günümüzdeki ve gelecekteki yaşantısını etkilemektedir.

2.7. Dünya'da Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimlerinin Durumu

Ev içi çocuğa karşı şiddetin farklı boyutları bulunmakta olup, araştırmalar dünyada yaygın bir sorun olduğunu göstermektedir. Bazı ülkelerde çocukların yetiştirilmesinde disiplini sağlamak için sözel ve fiziksel cezalandırılma uygulamaları kabul gören olağan bir durumdur. Geleneksel düşünme ve yetiştirme tutumları çocuğun sosyalleşmesinde bu durumun gerekli olduğunu savunur (Ketsela ve Kedebe, 1997; Qasem ve ark., 1998; Bagherian ve ark., 2011; Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, 2012; O'Leary ve ark., 2018). Bu durum da çocuk istismarı ve ihmali konusunda toplumlarda farklı uygulamaların ve algılamaların mevcut olduğunu göstermektedir. Tüm dünyada 133-275 milyon arası çocuk ev içinde ebeveynler arasında yaşanan aile içi şiddete tanık olmaktadır. Dünya üzerinde 82 milyon kız çocuğu 18 yaşını doldurmadan evlendirilmektedir. Çoğunluğu küçük yaşta olan çocuk

gelinler, kendilerinden yaşça büyük veya yaşlı erkeklerle evlenmeye zorlanmaktadırlar. Böylece zorla cinsel istismar da dahil olmak üzere farklı boyutlarda şiddete maruz kalırlar (UNICEF ve Avrupa Birliği, 2013).

Dünya üzerinde bazı faktörlere bağlı olarak farklılık göstermekle birlikte çocuğa yönelik kötü muamelenin %1 ile %35 arasında değiştiği tahmin edilmektedir (Gilbert ve ark., 2009). Dünya Sağlık Örgütü (2016), yetişkinlerin %25'inin çocukken fiziksel istismara uğradığını, her beş kadından birinin, 13 erkekten de birinin cinsel istismara uğradığını bildirmektedir. Ayrıca dünyada, her sene 15 yaş altında tahmini 41 bin çocuğun ölüm nedenin, çocuk istismarı olduğu belirtilmektedir (<https://www.who.int/en/news-room/fact-sheets/detail/child-maltreatment>, Erişim tarihi: 5 Ocak 2019). Birleşmiş Milletler Çocuklara Yönelik Şiddet Araştırması (2006) ve Dünya Raporuna göre, tüm dünyada 2002 yılında tahmini 53 bin çocuk cinayete kurban gitmiştir. Bunların 22 binini 15-17 yaş arasındaki erkek çocuklar oluşturmaktadır. Çocukların %80 ile %98 arasında fiziksel olarak cezalandırıldığı, 100'den fazla ülkede çocukların sözel ve fiziksel şiddete uğradığı, %20 ile %65'inin okul döneminde sözel ve psikolojik şiddete maruz kaldığı bildirilmektedir. Raporda 18 yaşın altında 150 milyon kız ve 73 milyon erkek çocuk, cinsel ilişkiye veya cinsel şiddete zorlanarak maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir. İlk cinsel ilişkiyi 15 yaşın altında yaşadığını belirten kadınların %11 ile %45'i, bu ilişkinin isteği dışında olduğunu belirtmiştir (Parlamentolar Arası Birlik ve UNICEF, 2007).

Çocuk Koruma Servisleri (Child Protection Services-CPS) tarafından 2011 yılında 681.000 çocuğun istismar ve ihmale maruz kaldığı bildirilmiştir. Bu çocukların %78.5'i ihmal, %9.1'i ise cinsel istismar yaşamıştır. Yapılan çalışmalara göre, çocuk istismarı prevalansı bin bireyde Almanya'da 15, İngiltere 13.6 ve Hollanda'da 4.9'dur (Pirdehghan ve ark., 2015). İngiltere'de haftada dört çocuk, istismar ve ihmal sebebiyle ölmekteyken, dört yaşından küçük her 1.000 çocuktan biri fiziksel istismara maruz kalmaktadır (Turhan ve ark., 2006; Bülbül ve ark., 2012). İngiltere'de çocukların %18'inin duygusal istismara, Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'nde ise %6'sının duygusal istismar ve ihmale uğradığı bildirilmiştir (Glaser, 2002; Arslan, 2016). Amerika Birleşik Devletleri, Ulusal Çocuk İstismarı ve İhmali Veri Sistemi (2005) raporuna göre, 1 milyon 460 bin çocuk istismar ve ihmal nedeniyle ölmektedir (Beyaztaş ve ark., 2014). Yine ABD'de 2006 yılında çocukların 905 bininin kötü

muameleden dolayı, 1 milyon 530 bininin ise istismar ve ihmal nedeniyle yaşamını kaybettiği bildirilmiştir (Pala ve ark., 2011).

2.8. Türkiye’de Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimlerinin Durumu

Dünyada olduğu kadar Türkiye’de de yaygın bir sorun olan ev içi çocuğa karşı şiddetin varlığı Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına dair Sözleşme ile kabul edilerek gündeme alınmıştır. Bilimsel platformlarda tartışılmaya başlanmasıyla son 20 yılda araştırılsada ev içi çocuğa karşı şiddete yönelik Türkiye genelini temsil eden ulusal veri bulunmamaktadır. Önemli bir eksiklik olduğu bilinmesine rağmen, ülkemizde yürütülen çalışmalara bakılarak çocuk istismarı ve çocuğa kötü muamelenin yaygınlığına ilişkin verilere ulaşılabilmektedir (Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, 2012).

Türkiye’de 2008 yılında yapılan çocuk istismarı ve aile içi şiddet araştırmasına göre, ebeveynleri tarafından çocuklar çoktan aza doğru sırasıyla duygusal şiddet, fiziksel şiddet ve son olarak ihmal davranışlarına maruz kalmaktadırlar. Annelerin bahsettiği yaşanmışlıklar doğrultusunda, psikolojik ve fiziksel istismarı, ebeveynler arasında en çok anneler uygulamaktadır (T.C. Başbakanlık Sosyal Hizmetler, Çocuk Esirgeme Kurumu ve UNICEF, 2010). Aynı çalışmada 7-18 yaş grubu çocukların %51’i son bir yıl içinde duygusal istismara, %43’ü fiziksel istismara, %25’i ihmale ve %3’ü de bir biçimde cinsel istismara maruz kaldıklarını belirtmiştir (T.C. Başbakanlık Sosyal Hizmetler, Çocuk Esirgeme Kurumu ve UNICEF, 2010). Çocuğa karşı aile içi şiddetin önlenmesi projesi kapsamında, çocuğa karşı ev içi şiddetin bazı boyutlarını ele alan çalışmada, çocukların en az bir kez, %67.9’unun duygusal şiddet, %37’sinin fiziksel şiddet, %25.7’sinin ihmal edilme yaşantıları olduğu saptanmıştır. Ev içi şiddete tanıklık etme durumu konusunda, en az bir kez çocukların %20.5’inin şiddete tanıklık ettiği bulunmuştur (Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, 2012).

Mesleki eğitim merkezine devam eden gençlerin istismara uğrama durumlarını araştırmak için yapılan çalışmada, gençlerin %38.5’inin duygusal, %14.7’sinin fiziksel ve %3’ünün de cinsel istismara maruz kaldığı belirlenmiştir (Aydın ve Çiftçi, 2016). Turla ve arkadaşları (2009), çalışan ergenlerin %26’sının duygusal, %22’sinin fiziksel ve %13’ünün de cinsel istismara maruz kaldığını çalışmalarında belirtmişlerdir. Öncü ve arkadaşlarının (2012) çalışmasında, çalışan çocukların %20.0’sinin fiziksel, %9.6’sının duygusal, %2.7’sinin cinsel olmak üzere toplamda

%24.7'sinin baba, anne, kardeş ve akrabaları tarafından istismara uğradığı, %12.4'ünün fiziksel ve %21.0'ının duygusal olmak üzere toplamda %27.1'inin ihmale uğradığı saptanmıştır. Öncü ve arkadaşlarının (2013) yapmış olduğu diğer bir çalışmada ise ergenlerin %53.6'sının duygusal, %25.2'sinin cinsel, %21.8'inin fiziksel istismara uğradığı, %100'ünün fiziksel ve %28.7'sinin duygusal ihmal yaşadığı bildirilmiştir. Rauscher (2008) çalışmasında ergenlerin; %25'inin sözel, %10'unun fiziksel ve %10'unun cinsel istismara maruz kaldığı belirtilmiştir. Sofuoğlu ve arkadaşlarının (2014) çalışmasında, tüm yaşam boyu çocuklarda yaşanan, psikolojik OÇÇD %70.5, fiziksel OÇÇD %58.3 ve ihmal sıklığı %42.6, son bir yıldaki sıklıklar ise sırasıyla %62.7; %46.0; %37.5 olarak bulunmuştur. Psikolojik olumsuz çocukluk çağı deneyimleri, kırsala göre şehirde yaşayanlarda (Sofuoğlu ve ark., 2014), fiziksel olumsuz çocukluk çağı deneyimleri erkeklerde (Aydın ve ark., 2012; Sofuoğlu ve ark., 2012b; Sofuoğlu ve ark., 2014), ihmal ise kızlarda daha yüksek oranda (Sofuoğlu ve ark., 2012b; Sofuoğlu ve ark., 2014) saptanmıştır. Olumsuz çocukluk çağı deneyimleri sıklığı, deneyim türü fark etmeksizin, çocuğun yaşıyla doğru orantılı olarak arttığı sonucuna ulaşılmıştır (Aydın ve ark., 2012; Sofuoğlu ve ark., 2014). Çocuk istismarı ve ihmali ile ilgili olumsuz çocukluk çağı deneyimleri sıklığı %42 ile %70 arasında saptanarak, Türkiye'de çalışmanın yapıldığı illerde önemli bir halk sağlığı sorunu olduğu ve erişkin sağlık riski ile karşı karşıya kalınacağı belirlenmiştir (Sofuoğlu ve ark., 2014).

2.9. Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimlerinin Tarihsel Süreci

Tarih boyunca OÇÇD kavramına ilişkin gelişmeler aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- İlk kez 1700'lü yıllarda ortaya çıkan OÇÇD kavramı yazılı tarihle birlikte kaynaklarda yer almaya başlamıştır. (Jain, 1999; Sicher ve ark., 2000).
- İstismar ile ilgili ilk tıbbi literatür tanımlama, 1860 yılında Fransız Adli Tıp Profesörü Ambres Tardieu tarafından yapılmıştır (Roche ve ark., 2005).
- Bazı fiziksel belirtilerin çocuk istismarıyla olan ilişkisine 1946 yılında Caffey, "Caffey Sendromu" adıyla ilk defa vurgu yapmıştır (Jain, 1999).
- Kempe, 1961 yılında "Hırpalanmış Çocuk " kavramını kullanmıştır (Jain, 1999).
- Cinsel istismar farkındalığı 1970'lerde oluşmuş, 1980'lerden sonra ise duygusal istismarın da en az diğer istismarlar kadar önem arz ettiğine ilişkin fikirler artmaya başlamıştır (Acehan ve ark., 2013).

- İlk defa 1974’de ABD’de çıkarılan "çocuk istismarının önlenmesi ve sağaltım" adlı yasada mental hasar kavramıyla duygusal şiddete önem verilmiştir (Tezel, 2002).
- Garbarino ve Gilliam, 1980 yılında çocukların maruz kaldığı OÇÇD’nin uzmanlar tarafından tanılanmasının gerekli olduğunu belirtmişlerdir (Acehan ve ark., 2013).
- Çocuğun her türlü şiddetten, cinsel istismar ve sömürüden korunması, gerekli önlemlerin alınması, desteğin sağlanması ve rehabilitasyonu Birleşmiş Milletlerce 1989 yılında kabul edilen Çocuk Hakları Sözleşmesinde vurgulanmıştır (Parlamentolar Arası Birlik ve UNICEF, 2007; UNICEF ve Türkiye, 2012).
- Çocuğu İstismardan Koruma ve Rehabilitasyon Derneği (ÇİKORED) ile Çocuk İstismarı ve İhmalini Önleme Derneği 1991’de kurulan ilk derneklerdir (Kara ve ark., 2004).
- Çocuğa karşı şiddetin ve istismarının önlenmesine yönelik yükümlülükler önemli bir belge olan DSÖ raporunda (2002) yer almıştır (Parlamentolar Arası Birlik ve UNICEF, 2007; UNICEF ve Türkiye, 2012).

Son 10 yılda uluslararası düzeyde ilgi uyandıran çocuklara yönelik istismarın önlenmesi ve azaltılması, Birleşmiş Milletler 2015-2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine dahil edilmiştir (<https://sustainabledevelopment.un.org.>, Erişim tarihi: 01 Ocak 2019). Türkiye’nin “21. Yüzyılda Herkes İçin Sağlık” adlı bildirme kapsamında, gençlere yönelik şiddetin azaltılması, gençlerin daha sağlıklı olması ve psikososyal iyilik halinin geliştirilmesine yönelik sağlık hedefleri bulunmaktadır w(https://sbu.saglik.gov.tr/Ekutuphane/kitaplar/200801212206080_hedef.pdf, Erişim tarihi: 01 Ocak 2019). Türkiye’de OÇÇD çalışmaları henüz yeni olup, çoğunlukla adli tıp, sosyal pediatri, çocuk ve ergen psikiyatri uzmanları önderliğinde uygulanmaktadır (Tüzün ve ark., 1998). Son yıllarda, çocuklara yönelik OÇÇD, öncelikle sosyal politika, sosyal hizmet, psikoloji ve klinik uygulamalarda yer alırken daha yakın süreçte halk sağlığı alanında da ele alınarak daha çok disiplinlerarası bir ilgi görmeye başlamıştır (Nikolaidis ve ark., 2018).

2.10. Fiziksel İstismar

Fiziksel istismar yaygın karşılaşılan, bulguları erken fark edilebilen ve tanınması en kolay istismar türüdür. Kısaca çocuğun kaza dışı fiziksel olarak zarar görmesi ve cezalandırılması şeklinde tanımlanmaktadır. Bu zarar görme durumu hafif olabileceği gibi gittikçe artan nitelikte, ağır ve öldürücü olabilmektedir (Ünal, 2008). Disiplin ve cezalandırma amacıyla; vurma, tokatlama, tekmeleme, bağlama, çalıştırma, sarsma, çimdikleme, ısırma, boğazını sıkma, saç çekme, yaralama, ağıza acı maddeler sürme, yakma, zehirleme, iğne batırma, boğma, çarpma vb. hareketler geniş bir spektrumda fiziksel istismar çeşitleridir (Güner ve ark., 2010; Avşar ve ark., 2014; UNICEF ve Uluslararası Çocuk Merkezi, 2016). Fiziksel olarak istismara uğrayan çocukların, üçte ikisini üç yaşından küçük çocuklar oluşturmaktadır. Çocuğun yaşı arttıkça istismarın azaldığı fakat buna rağmen 12-16 yaş arasında yeniden yükseldiği görülmektedir (Görmez ve ark., 1998). Çocuklarda fiziksel istismar, beden ve ruh sağlığında olduğu kadar sosyal sağlık alanında da birçok soruna neden olmaktadır (Tıraşçı ve Gören, 2007; Margolin ve Vickerman, 2007). Toplum içinde bu çocuklar yakın ilişki kurma güçlüğü, bağlanma sorunları, kaygı, umutsuzluk, çatışma, duygusal yoğunlukta azlık, yoğun öfke, sakinleşememe ve istismar davranışları göstererek uyum problemleri yaşamaktadırlar (Tıraşçı ve Gören, 2007; Holt ve ark., 2008). Sık sık fiziksel istismara maruz kalmak çocukta yetersiz iç kontrol oluşmasına neden olarak, onu dış kontrole gereksinim duyar duruma getirmektedir. Günlük yaşantımızın her alanında şiddet ile karşılaşmak alışmaya ve duyarsızlaşmaya yol açmaktadır.

2.11. Cinsel İstismar

Cinsel şiddet, kavrayarak rıza göstermesi mümkün olamayan, rızası olmayan ve çeşitli nedenlerle rızası kabul edilmeyen kişiye, yasaların ve toplumun kabul etmediği cinsel etkinlik taşıyan davranışlarda bulunulmasıdır (Çeçen, 2007; UNICEF ve Uluslararası Çocuk Merkezi, 2016). Cinsel istismar, cinsel doyum amaçlayan her türlü eylem ve davranışlardan, vajinal veya anal penetrasyonu da içine alan geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır (Urazel ve ark., 2017). Bu eylem ve davranışlarda şiddet ve çocuğun rızasının varlığı durumu aranmamaktadır (Yakut ve Korkmaz, 2013). Cinsel istismar mağduriyeti, yıllarca devam edebilmekle beraber çoğunlukla saklı kalmaktadır. Çocuğun yaşadığı OÇÇD içerisinde, tespit edilmesi en zor olan istismar türüdür. Tekrar eden cinsel istismar vakalarının yalnızca %15'inin biliniyor olması bu gerçeği yansıtmaktadır. Ortaya çıkarılan cinsel istismar vaka oranları arasında farklılıklar

bulunmakla birlikte, kabul gören yaygınlığın kadınlarda %12-17, erkeklerde ise %5-8 olduğu bilinmektedir (Taner ve Gökler, 2004). Cinsel istismar, çocuk üzerinde iç benlik uyumu ile çevre arasındaki dengeyi bozarak kalıcı ve yıkıcı travmatik etkilere neden olmaktadır. Maruz kalınan istismar olumsuz beden imajına neden olarak, cinsellikle ilgili sorunları da beraberinde getirmektedir. Çocuğun öncelikle güvensizlik olmak üzere, güçsüzlük, çaresizlik ve stigma duyguları yaşaması, dengesini bozarak psikiyatrik sorunlara zemin hazırlamaktadır (Gölge, 2005; Çeçen, 2007; Yakut ve Korkmaz, 2013; Urazel ve ark., 2017).

2.12. Psikolojik İstismar

Genel anlamda psikolojik istismar çocuğun iç görüşünü veya emosyonel bütünlüğünü zedeleyen her türlü eylemde bulunma ya da bulunmama durumudur (Oral ve ark., 2001). Duygusal gelişimini olumsuz etkileyecek şekilde, çocuğu sevgisiz, ilgisiz bırakma ve ona gereken yakınlığı göstermeme olarak da tanımlanmaktadır. Duygusal şiddet, fiziksel şiddetten bağımsız olarak uygulanabilmekle birlikte fiziksel şiddete uğrayan çocuklar daima duygusal şiddeti de yaşamaktadırlar (Bilir ve ark., 1991). Gündelik hayatta oldukça sık karşılaşılan duygusal şiddetin, farkındalığı, tanımlaması, rapor edilmesi ve yasalara dayandırılması diğer istismar türlerine göre daha zordur (Taner ve Gökler, 2004). Aynı zamanda çocuk üzerinde en uzun süre etki oluşturan şiddet türüdür (Iwaniac, 2005). Duygusal istismarın çocuğun bedensel, zihinsel, manevi ve sosyal gelişimini olumsuz etkilemesi sonucu çocuğun psikolojik kişiliği bozulur (Tezel, 2002; UNICEF ve Uluslararası Çocuk Merkezi, 2016). Çocuklarda aileden kopma, öfke, bağımlı kişilik geliştirme, değersizlik duygusu oluşturma, uyumsuz ve saldırgan davranışlar görülebilmektedir (Paavilainen ve Tarkka, 2003). Ebeveynleri tarafından duygusal şiddet uygulanan çocukların, diğer çocuklara göre gelişimleri daha yavaş olup, kendilerine olan öz güvenleri de daha azdır (Iwaniac, 2005). Bu çocuklarda normal zihinsel kapasite olmasına karşın, öğrenme zorluğu ve dikkat eksikliği gibi sorunlar ortaya çıkmaktadır (Paavilainen ve Tarkka, 2003).

2.13. İhmal

Ebeveynlerin ve bakım sağlayanların, aslında imkanları olmasına rağmen çocuğun gelişimi ve esenliği için fiziksel ve duygusal ihtiyaçlarını karşılamada başarısız olmalarıdır. Çocukların ihmale uğradığı alanlar; sağlık, eğitim, giyim, beslenme, hijyen, oyun, koruma, barınma ve güvenli yaşam koşullarıdır. İhmal en fazla

dikkatlerden kaçan OÇÇD türüdür (Özgentürk, 2014). Diğer istismarlara göre daha sık görülmesine rağmen, onlar kadar çarpıcı olmasa da çocuk üzerindeki örseleyici etkisi hemen hemen aynıdır. Sıklıkla ölüm ya da ciddi yaralanmayla sonuçlanmayan olgularda çocuklar ihmal açısından değerlendirilmemektedir (Yaşar ve Akduman, 2007). İhmale uğrayan çocuklar; büyüme ve gelişme geriliği, sıklıkla kaza geçirme sonucu yaralanma ve ölüm, mental ve motor bozukluklar, davranış değişiklikleri, olumsuz benlik algısı, öğrenme ve konuşma güçlükleri, bağlanma sorunları vb. yaşamaktadırlar. İhmal çeşitlerini birbirinden ayırmak oldukça zor olsa da çocuğa fiziksel, duygusal ve cinsel şekilde uygulanabilmektedir (Bilir ve ark., 1991; Turhan ve ark., 2006; Yaşar ve Akduman, 2007; Dağlı ve İnanıcı, 2011; Okutan, 2017).

2.14. Ailede Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimleri

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesiyle güçsüzlerin korunması ve gücün kontrol altında tutulmasının gerekliliği ilan edilmiştir. Bu bakımdan genel anlamda ev içi OÇÇD, güçlü bireyin güçsüz bireye kötü muamelede bulunması olarak tanımlanabilir. Ailede OÇÇD, çocuğa yaşadığı ev ortamında aile üyeleri, bakıcı veya diğer yetişkinler tarafından uygulanan şiddettir (Vahip, 2002; Ünal, 2005; Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, 2012). Aile içi OÇÇD'nin mağdurlar üzerinde fiziksel ve ruhsal sağlık açısından olumsuz, yıkıcı etkileri, tanıklar üzerinde ise travmatik etkileri bulunmaktadır. Aile içi OÇÇD'den, yalnızca hedef grupta yer alanlar değil, aynı zamanda aileler ve dolaylı olarak da toplum olumsuz etkilenmektedir. Toplumda sağlıklı aileler sorunlara çözüm getirirken, sağlıksız aileler yeni sosyal sorunlara neden olabilmektedirler (İbilioğlu, 2012).

Çocuklarda aile içi OÇÇD, başlangıçta umursamazlık şeklinde kendini gösterirken, ergenlerde şiddetin uygulayıcısı olarak karşımıza çıkmaktadır (Vahip, 2002; Dixon ve Browne, 2003; Ünal, 2005; Yargıç ve ark., 2012). Aile içi OÇÇD yaşayan çocuklarda çoğunlukla içe kapanma, korku duyma, iletişim problemleri, akademik yaşamda başarısızlık vb. sorunlar görülmektedir. Farkında olunması gereken bir başka durumda, şiddetin çoğu kez bir sorun çözme ve disiplini sağlama yöntemi olarak medya da ön planda tutulması, aile içinde şiddetin normal ve kabul edilebilir algılanmasıdır. Sonuçta, çocuklar şiddeti yetişkinlerden uyuşmazlıklarda çözüm yöntemi olarak kullanmayı öğrenmektedir (Lök ve ark., 2016).

2.15. Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimlerinin Risk Etmenleri

Çocukların OÇÇD yaşamlarının nedenleri, farklı birçok faktörün birlikte ve karmaşık etkileşimi değerlendirildikten sonra anlaşılabilir. Böyle bir değerlendirme, OÇÇD sorununun etkili bir şekilde ele alınıp çözüme ulaştırılabilmesi bakımından büyük önem arz eder. Çocuklara kötü muamelede bu farklı risk etmenleri kişisel, ailesel ve toplumsal olarak incelenmektedir (UNICEF ve Uluslararası Çocuk Merkezi, 2016). Bunlar içerisinde de en önemli rol oynayan etmen ailedir (Ovayolu ve ark., 2007).

Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimlerine Neden Olan Çocuklarla İlgili Risk Etmenleri: İstismar riskini artıran etmenler; istenmeyen ve özel bakım gereksinimi çocuk olma, fiziksel ve zihinsel anomalilerin olması, sürekli ağlama durumu, psikiyatrik bozukluk, altı-sekiz yaşları arasında ve kız çocuğu olmaktır. Bu faktörler, çocuğun yetiştirilmesini zorlaştırdığı için ailesi tarafından istismarına neden olabilmektedir (Deveci ve Açıık, 2003; Ovayolu ve ark., 2007; UNICEF ve Uluslararası Çocuk Merkezi, 2016).

Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimlerine Neden Olan Aileyle İlgili Risk Etmenleri: Çocuklara istismar riskinin artıran ebeveynlere veya bakım verenlere ait risk etmenleri; çocuğu kabullenme zorluğu, çocukken kötü muameleyle maruz kalma, öfke kontrol sorunu, bağımlılık yapan madde kullanımı, suç işlemiş olma, annenin gece çalışması, fiziksel, zihinsel ve psikolojik sağlık sorunları, düşük sosyoekonomik ve eğitim düzeyi, işsizlik, erken yaşta çocuk sahibi olma, çocuk yetiştirme konusunda bilgisizlik, çocukla aynı odayı ya da yatağı paylaşma, üvey anne ve baba olma, tek ebeveyn, çok çocuklu olma, gerçekçi olmayan beklentiler olarak sıralanabilir (Deveci ve Açıık, 2003; Turhan ve ark., 2006; Ovayolu ve ark., 2007; UNICEF ve Uluslararası Çocuk Merkezi, 2016).

Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimlerine Neden Olan Toplumla İlgili Risk Etmenleri: Çocuk istismar riskini artıran toplumsal etmenler; yetersiz ekonomi, sağlık ve eğitim koşulları, sosyo-ekonomik dengesizlikler, politikalar veya yasalardaki yetersizlikler, şiddeti teşvik edici ve çocuğun statüsünü düşüren sosyo-kültürel normlar, katı cinsiyet rolleri, iletişim araçlarının olumsuz etkisi, suç, işsizlik ve fakirlik oranının fazla olması, sosyal destek kurumlarının azlığı veya yokluğu, çocuk işçiliği, çocuk pornografisi ve çocuk fuhuşu olarak sıralanabilir. Çevre ve toplum çocuğa kötü muamelede dolaylı rol oynayan önemli etmenlerdir. Toplumsal risk etmenlerinin var

olduğu ortamda bulunmak veya devamlı yaşamak çocukları şiddetin uygulayıcısı haline getirmektedir (Deveci ve Açık, 2003; Turhan ve ark., 2006; UNICEF ve Uluslararası Çocuk Merkezi, 2016; Ragavan ve ark., 2018).

2.16. Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimlerinin Sonuçları

Çocukluk döneminde maruz kalınan OÇÇD'nin kısa ve uzun dönemde olumsuz etkileri olup çocuk üzerindeki yansımaları yıkıcı olabilmektedir (Taner ve Gökler, 2004; Urazel ve ark., 2017). Çocuklarda OÇÇD'nin sağlık ve sosyal yönden sonuçları; yalnızca ölüm, yaralanma ve sakatlanma durumları ile kalmayıp, bunun ötesinde beynin fizyolojik fonksiyonlarını değişikliğe uğratmaktadır. Bu değişiklikler çocuğun fiziksel, zihinsel, ruhsal ve toplumsal sağlık gelişimini bozmaktadır (Yiğit ve Erden, 2015; UNICEF ve Uluslararası Çocuk Merkezi, 2016; Okutan, 2017). İster mağduru ister tanığı olunan şiddetin her türlüşü çocukların riskli sağlık davranışlar benimsemesine neden olmaktadır (Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, 2012).

Olumsuz çocukluk çağı deneyimleri sıklığının sonraki yıllarda; sigara kullanma, obezite, fiziksel hareketsizlik, kalp, akciğer, karaciğer hastalıkları, madde bağımlılığı, depresyon, intihar girişimi, rastgele cinsel ilişki ve cinsel yolla bulaşan hastalıklar ile bağlantılı olduğu belirlenmiştir (Felitti et al., 1998; Margolin ve Vickerman, 2007; Yargıç ve ark., 2012; Sofuoğlu ve ark., 2014; Mutlu, 2015; Okutan, 2017). Sorun çözme, disiplini sağlama veya cezalandırma yöntemi olarak, OÇÇD'yi kullanan ailelerde yetişen çocukların, özellikle sonraki yaşam sürecinde şiddet içeren davranışlarda bulunma olasılığının yüksek olduğu görülmüştür. Şiddet kaçınılmaz olarak çocukların kendine olan öz güvenini, yaşam arzusunu, sağlığını, akademik başarı düzeyini, yakın ilişkiler kurma ve sosyal uyum yeteneklerini olumsuz etkiler (Özgentürk ve ark., 2012).

2.17. Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimlerini Önlemede Hemşirelik Uygulamaları

Olumsuz çocukluk çağı deneyimlerine maruz kalan çocuğu ilk fark edecek sağlık personelleri; doktorlar, hemşireler ve ebeler olup tanılamada en önemli faktör şüphe ve risk altındaki çocukların tespit edilmesidir. Sağlık profesyonelleriyle yapılan bir araştırmada katılanların %74.5'i çocuk istismarı ve ihmali tanılamada çocuk

hemşiresinin önemli rolü olduğunu ve bu aşamada yer alması gerektiğini belirtmiştir (Metinyurt ve Sarı, 2016). Çocuk istismarının önlenmesi iyi bir değerlendirmeyle başlamaktadır. Bu bakımdan sağlık personelinin bilgisi ve bu konuda çalışan profesyonellerin, toplumun, ailelerin ve çocukların eğitimi büyük önem taşımaktadır (Önal ve ark., 2013). Yapılan bir çalışmada çocuk istismarı olgusu veya şüphesi ile karşılaşan hekimlerin %70.9'unun, hemşirelerin ise %54.3'ünün nasıl bir prosedür izlemeleri gerektiğini bilmedikleri belirlenmiştir. Hemşirelerin en az farkında olduğu konunun ihmalin çocuk üzerindeki belirtileri alanında olduğu saptanmıştır (Gölge ve ark., 2012). Yapılan diğer bir araştırmada artan öğrenim düzeyi ile birlikte hemşirelerin çocuk istismarı ve ihmali belirti ve risklerini tanılama yeterliliklerinin de arttığı görülmüştür. Aynı çalışmada çocuk istismarı ve ihmali olgusuyla karşılaşan hemşirelerin en çok sırasıyla öykü alma, ilgili kurumlara bildirme, yasal süreç, fizik ve ruhsal muayene, kayıt tutma basamaklarında güçlük yaşadıkları belirlenmiştir (Burç ve Tüfekci, 2015). Hemşirelik bölümünde okuyan lisans öğrencilerinin istismar ve ihmal konusundaki algılarını belirlemek amacıyla yapılan araştırmada da öğrencilerin bu konuda sahip oldukları bilgilerinin yetersiz olduğu görülmüştür (Akcan ve Demiralay, 2016).

Dünya Sağlık Örgütü (2016), çocuk ihmali ve istismarının önlenmesinde hemşirelerin önemli bir rolü ve yerinin olduğunu vurgulamıştır. Hemşirelerin bu konuda; ev ziyaretleri sırasında ebeveynlere çocuk yetiştirme becerilerinin geliştirilmesi, çocuk gelişimi konusunda bilgilerinin artırılması, çocuk yönetiminde olumlu stratejilerin geliştirilmesi, gerekli okul öncesi eğitimin ve çocuk bakımının verilmesi gibi konularda eğitim vermeleri gerektiği belirtilmiştir (<https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/child-maltreatment>, Erişim tarihi: 5 Ocak 2019). Ev ziyaretlerinin çocuk sağlığını geliştirme ve çocuklara yönelik kötü muameleyi azaltmadaki etkinliğini değerlendirmek amacıyla yapılan araştırma sonucunda, sağlık hizmeti kullanımı ve çocuk gelişimi konusunda, yüksek riskli aileler arasında pozitif sonuç potansiyeli olan destekleyici hizmet olduğu bulunmuştur (Avellar ve Supplee, 2013). İlk defa Amerikan Hemşireler Birliği (ANA) tarafından 1976 yılında Hemşirelik kodları içerisinde tanımlanan hasta haklarının savunuculuğu rolü çocukları OÇÇD'den korumayı da içermektedir. Bu kapsamda hemşireler çocuk haklarının uygulanmadığı durumlarda çocuğun haklarını savunma, ihmalden, kötü muameleden ve istismardan korumakla sorumludur. Hemşirenin görevi sadece tanı koyup tedavi

sürecini başlatmak ve yönetmek ile sınırlı olmayıp, bunun yanında istismara uğrayan çocuğun hukuksal sürecinde yardımcı olmak ve rehabilitasyon sürecinde desteklemektir. Çocuğa ve aileye yardım edebilmek için OÇÇD'nin tanı, tedavi ve rehabilitasyon sürecinde hemşire bilgi, beceri, değerler bakımından yeterli olmanın yanı sıra terapötik iletişimi kurarak uygulamalarına yansıtmalıdır (Akça ve Gözen, 2013). Aynı zamanda konu ile ilgili yapılan çalışmaların artması ve hemşirenin de bu konuda araştırma yapması OÇÇD'de yol gösterici olacaktır. Çalışan ve çalışmayan ergenlerin olumsuz çocukluk çağı deneyimlerini önlemede hemşirelik girişimleri birincil, ikincil ve üçüncül koruma önlemleri olarak üç basamakta ele alınır (Gharaibeh ve Hoeman, 2003; Turhan ve ark., 2006).

Birincil korunmaya yönelik hemşirelik girişimleri: Şiddet ortaya çıkmadan önlem almaya yönelik uygulamaları içerir. Riskli gruplara, aileye ve topluma yönelik hemşirelik çalışmalarını kapsamaktadır. Ev ziyaretleri, ebeveynlere çocuk bakımı konusunda verilen eğitim, çocuk izlemi, sosyal kurumların desteğinin sağlanması vb. sıralanabilir (Gharaibeh ve Hoeman, 2003; Turhan ve ark., 2006).

İkincil korunmaya yönelik hemşirelik girişimleri: Öncelikle amaç çocuğun uğradığı istismar ve şiddet kısır döngüsünü önlemektir. İstismara ve şiddete maruz kalan çocukları korumayı, en erken dönemde tanılamayı, uygun tedaviyi ve izlem uygulamalarını içerir. Bu girişimlerle çocuğun daha da fazla zarar görmesi engellenmiş olunur. Çocuğun istismar bulguları açısından değerlendirilmesi, sağlık personelinin erken tanılama için eğitimi, çalışanların duyarlılığının artırılması vb. sıralanabilir (Gharaibeh ve Hoeman, 2003; Turhan ve ark., 2006).

Üçüncül korunmaya yönelik hemşirelik girişimleri: Ev içinde tekrar eden şiddet ve istismarın önlenmesini ve çocuğun rehabilitasyonunu içerir. İstismar uygulayan ebeveynlere yönelik ebeveynlik yeteneklerini geliştirme, öfke kontrol grupları, aile eğitimleri, istismara maruz kalan çocuklara yönelik ise destek programları ve çocukları gerçekçi amaçlara ulaştıracak uygulamalar vb. sıralanabilir (Gharaibeh ve Hoeman, 2003; Turhan ve ark., 2006; Kahraman ve Çokamay, 2016).

3. GEREÇ ve YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Tipi

Bu araştırma çalışan ve çalışmayan ergenlerin olumsuz çocukluk çağı deneyimlerini belirlemek amacıyla tanımlayıcı karşılaştırmalı tipte yapılmıştır.

3.2. Araştırma Soruları

1. Çalışan ve çalışmayan ergenlerde olumsuz çocukluk çağı deneyimleri sıklığı nedir?
2. Çalışan ve çalışmayan ergenlerde tüm yaşam boyu yaşanan olumsuz çocukluk çağı deneyimleri sıklığı arasında fark var mıdır?
3. Çalışan ve çalışmayan ergenlerde son bir yılda yaşanan olumsuz çocukluk çağı deneyimleri sıklığı arasında fark var mıdır?

3.3. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Özellikleri

Araştırma, üç ayrı kurumda gerçekleştirilmiştir. Çalışan ergenlere Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı, Muratpaşa ilçesinde bulunan Mesleki Eğitim Merkezinde (MEM) ulaşılmıştır. Bu merkeze kayıtlı ergenler, 15-18 yaş grubunda olup hem okumakta hem de çalışmaktadır. Çalışan ergenler, haftanın bir günü MEM'e gelerek, çalıştıkları iş kolu ile ilgili teorik bilgi ve ayrıca kültür dersleri almakta; haftanın diğer günlerinde ise iş yerlerinde çalışmaktadır. Merkezde bir müdür ve müdür yardımcısı, üç müdür yardımcısı, bir rehber öğretmen, iki usta öğretici olmak üzere toplam 73 öğretmen, üç memur, bir şoför ve bir hizmetli görev yapmaktadır. Toplam 12 derslik ve 718 öğrenci bulunmaktadır. Okulda bir yemekhane, dokuz atölye-işlik, iki bilişim teknoloji sınıfı ve bir konferans salonu bulunmaktadır. Öğretim şekli tam gündür.

Çalışmayan ergenlere ise Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı, Kepez ilçesinde bulunan Baraj Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ve Metin Çiviler Anadolu Lisesi'nde ulaşılmıştır. Okullara kayıtlı 15-18 yaş grubu ergenler çalışmaya alınmıştır. Baraj Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde bir müdür, dört müdür yardımcısı, bir rehber öğretmen olmak üzere 53 öğretmen, iki memur ve bir teknisyen görev yapmaktadır. Toplam 24 derslik ve 871 öğrenci bulunmaktadır. Okulda 15 atölye-işlik, birer tane olmak üzere kütüphane, konferans ve spor salonu bulunmaktadır. Öğretim şekli tam gündür. Metin Çiviler Anadolu Lisesi'nde ise bir müdür, üç müdür yardımcısı, bir

rehber öğretmen olmak üzere 95 öğretmen görev yapmaktadır. Toplam 50 derslik ve 1621 öğrenci bulunmaktadır. Okulda 4 fen laboratuvarı, birer tane olmak üzere kütüphane, konferans, spor salonu, yemekhane ve bilişim teknoloji sınıfı bulunmaktadır. Öğretim şekli tam gündür.

3.4. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Çalışmanın evrenini, 2017-2018 eğitim öğretim yılında Mesleki Eğitim Merkezi, Baraj Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ve Metin Çiviler Anadolu Lisesi'nde kayıtlı olan tüm ergenler (N=3210) oluşturmuştur. Araştırmanın örneklem grubunu çalışan ve çalışmayan ergenler olmak üzere toplam 670 ergen oluşturmuştur. Çalışan ergen grubunun alınacağı MEM'de 2017-2018 eğitim öğretim yılı içinde öğrenim gören ergenlerin toplam sayısı 718'dir. Bu ergenlerin 443'ü Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG) sınav puanıyla yerleşmiş olup, çalışma deneyimi olmayan, alanı değişebilen 9. sınıflardır. Diğer grup ise (n=275) TEOG puanıyla yerleşmemiştir, farklı düzeylerde ve çalışma deneyimleri bulunmaktadır. Çalışan ergen özelliğine tam uyması açısından araştırmaya, TEOG puanıyla yerleşmeyen, araştırmaya dahil edilme kriterlerine sahip 275 çalışan ergenin alınması hedeflenmiştir. Verilerin toplandığı tarihlerde okula gelen 213 çalışan ergene uygulama yapılabilmıştır. Hedeflenen çalışan ergen sayısına ulaşabilmek için farklı tarihlerde tekrar okula gidilmesine karşın, 62 çalışan ergene devamsızlık, sağlık problemi, rapor ve okulu terk etme nedenleriyle ulaşılamamıştır. Araştırmada gönülsüzlük nedeniyle katılmayan çalışan ergen olmamıştır.

Çalışan Ergen Grubunda Araştırmaya Dahil Edilme Kriterleri;

- Çalışıyor olma,
- 15 yaşını doldurmuş-18 yaşını doldurmamış olma,
- Araştırmaya katılmaya gönüllü olma şeklindedir.

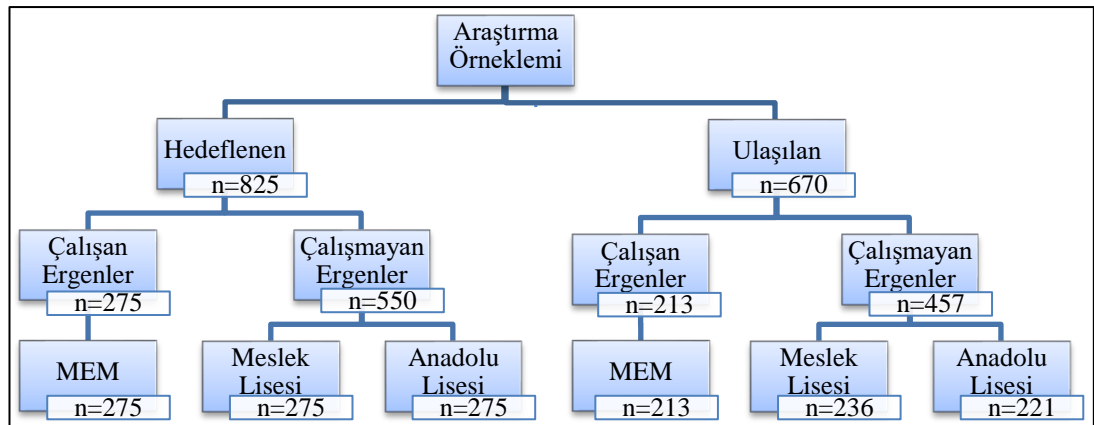
Çalışmayan ergen grubunun alındığı Baraj Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ve Metin Çiviler Anadolu Lisesi'nde 2017-2018 eğitim öğretim yılı içinde öğrenim gören ergenlerin toplam sayısı 2.492'dir. Çalışmayan ergen grubuna, her bir liseden çalışan ergen grubu sayısı ile eşit olacak şekilde, araştırmaya dahil edilme kriterlerine sahip, Baraj Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'ne kayıtlı 275 ergen ve Metin Çiviler Anadolu Lisesi'ne kayıtlı 275 ergen olmak üzere toplam 550 ergen alınması hedeflenmiştir. Ancak çalışan grubunu oluşturacak olan 213 ergenden veri

alınabilmesi nedeniyle çalışmayan ergen grubu için de Baraj Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'ne kayıtlı 213 ergen ve Metin Çiviler Anadolu Lisesi'ne kayıtlı 213 ergen olmak üzere eşit sayıda toplam 426 ergenden veriler alınmak istenmiştir. Verilerin toplandığı tarihlerde araştırmaya dahil edilme kriterlerine sahip, Baraj Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'ne kayıtlı 236 ergen ve Metin Çiviler Anadolu Lisesi'ne kayıtlı 221 ergen olmak üzere toplam 457 ergenden veri toplanmıştır. Çalışmayan ergen grubuna 31 ergenin fazladan dahil edilmesinin nedeni de eğitim öğretim hizmetlerinin aksamaması için bazı sınıfların bölünememiş olmasıdır. Araştırmada gönülsüzlük nedeniyle katılmayan çalışmayan ergen olmamıştır. Çalışmayan ergen grubuna iki farklı okulun alınmasının nedenleri, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'ndeki öğrencilerin staj kapsamında çalışma ortamında bulunmaları, ancak çalışan özelliklerini taşımamaları; Anadolu Lisesi'ndeki öğrencilerin ise çalışma ortamında hiç bulunmamaları olarak düşünülmüştür. Her iki lisedeki öğrencilerin çalışan ergen grubu ile benzer sosyo-kültürel özelliklere sahip olacakları öngörülerek TEOG giriş puanları esas alınmıştır. Çalışmayan ergen grubunun çalışan ergen grubuna benzer cinsiyet oranında ve araştırmaya alınma kriterlerine uygun öğrenci seçimi okul idaresi ve rehber öğretmen ile görüşüldükten sonra yapılmıştır.

Çalışmayan Ergen Grubunda Araştırmaya Dahil Edilme Kriterleri;

- Çalışmıyor olma,
- 15 yaşını doldurmuş -18 yaşını doldurmamış olma,
- Araştırmaya katılmaya gönüllü olma şeklindedir.

Araştırma örnekleminde hedeflenen ve ulaşılan öğrenci sayıları çalışan ve çalışmayan ergenler için Şekil 3.1'de gösterilmiştir.

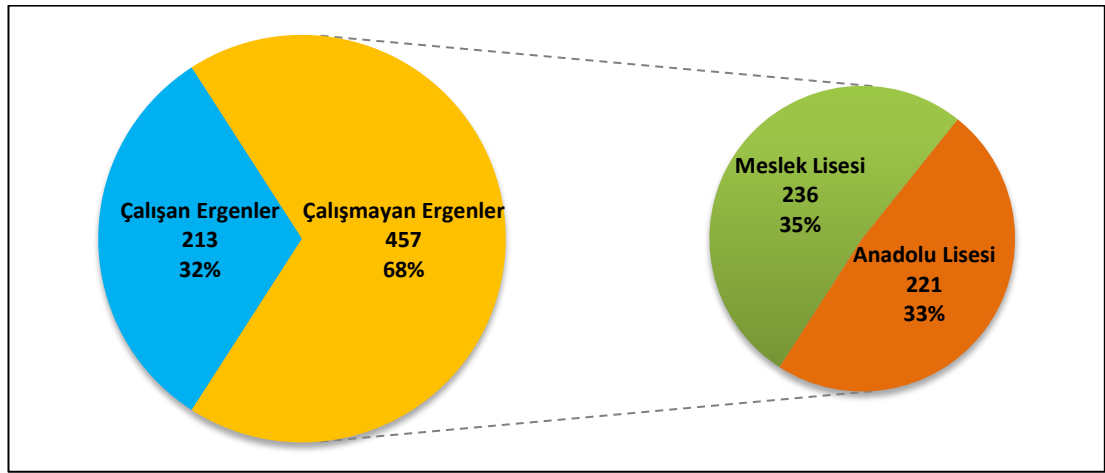

Şekil 3.1. Araştırma örneklemi

Çalışmaya dahil edilen toplam 670 ergenin çalışma durumlarına göre gruplandırılması Tablo 3.1 ve Şekil 3.2’de sunulmuştur.

Tablo 3.1. Ergenlerin çalışma durumlarına göre gruplandırılması

Özellikler	Çalışan (n=213) ve Çalışmayan ergenler (n=457)	
	n	%
Okullar		
MEM (Çalışan Ergen Grubunu Oluşturan Okul)	213	32
Meslek Lisesi (Çalışmayan Ergen Grubunu Oluşturan Okul)	236	35
Anadolu Lisesi (Çalışmayan Ergen Grubunu Oluşturan Okul)	221	33

Şekil 3.2. Ergenlerin çalışma durumlarına göre dağılımı

Araştırmaya katılan toplam 670 ergenin %32’sini (n=213) çalışan ergenler, %68’ini çalışmayan ergenlerin oluşturduğu görülmüştür. Çalışan ve çalışmayan ergenlerin yaş ve cinsiyet özelliklerine göre karşılaştırılması Tablo 3.2’de verilmiştir.

Tablo 3.2. Çalışan ve çalışmayan ergenlerin yaş ve cinsiyet özelliklerinin karşılaştırılması

Özellikler	Çalışan ergenler (n=213)		Çalışmayan ergenler (n=457)		İstatistik
	n	%	n	%	
Yaş					$\chi^2=1.735$ p=0.629
15	3	1.4	13	2.8	
16	24	11.3	48	10.5	
17	78	36.6	177	38.8	
18	108	50.7	219	47.9	
Cinsiyet					$\chi^2=0.356$ p=0.551
Kız	28	13.1	68	14.9	
Erkek	185	86.9	389	85.1	

Çalışan ve çalışmayan ergenlerin, yaş ve cinsiyet özellikleri karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (p>0.05).

Çalışan Ergenlerin Eğitim ve Çalışma Bilgisine İlişkin Bazı Tanıtıcı Özellikleri

Çalışan ergenlerin eğitim durumu, MEM'deki iş alanı, çalışma süresi, günlük çalışma süresi ve çalışmaya iten nedenlerin dağılımı Tablo 3.3'te gösterilmiştir.

Tablo 3.3. Çalışan ergenlerin eğitim ve çalışma bilgisi özelliklerinin dağılımı

Özellikler	Çalışan ergenler (n=213)	
	n	%
Eğitim durumu		
İlkokul mezunu	4	1.8
Ortaokul mezunu	51	24.0
Liseye devam ediyor	158	74.2
Mesleki Eğitim Merkazi'ndeki iş alanı		
Otomotiv mekanikerliği	45	21.1
Erkek berberliği	45	21.1
Kuaförlük	43	20.2
Elektrik tesisat ve pano montörlüğü	32	15.1
Mobilya imalatçılığı	12	5.6
Isıtma ve doğalgaz tesisatçılığı	9	4.2
Elektrikli ev aletleri	8	3.8
Aşçılık	8	3.8
Soğutma ve iklimlendirme	6	2.8
Metal doğramacılığı	5	2.3
Çalışma süresi		
1 yıl >	1	0.5
1 yıl	8	3.8
2 yıl	49	23.0
3 yıl	76	35.7
4 yıl ≤	79	37.0
Günlük ortalama çalışma süresi		
8 saat >	5	2.3
8 saat	46	21.6
9-12 saat	107	50.3
13-16 saat	55	25.8
Çalışmaya iten nedenler		
Kısa sürede meslek edinmek istediği için	113	53.2
Okulda başarılı olamadığı için	42	19.7
Okumanın gelecekte iş bulmasına yardım etmeyeceğini düşündüğü için	25	11.7
Ekonomik gücü olmadığı için	16	7.5
Sevdiği alan olduğu için	5	2.3
Kendi istediği için	3	1.4
Diğer	9	4.2

Çalışan ergenlerin eğitim ve çalışma özellikleri bakımından dağılımına bakıldığında; çoğunluğunun liseye devam ettiği (%74.2), daha çok iş alanı olarak otomotiv mekanikerliğini, erkek berberliğini ve kuaförlüğü (sırasıyla %21.1; %21.1; %20.2) seçtikleri, çalışma sürelerinin dört yıl ve üzeri olduğu (%37.0), günlük ortalama 9-12

saat arasında çalıştıkları (%50.3) ve kısa sürede meslek edinebilmek için tercih ettikleri (%53.2) görülmüştür.

3.5. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada üç veri toplama aracı kullanılmıştır. Bunlar:

1. Kişisel Bilgi Formu (Çalışan Ergen Grubu ve Çalışmayan Ergen Grubu için aynı)
2. Eğitim ve Çalışma Bilgisi Formu (Çalışan Ergen Grubu için)
3. Uluslararası Çocuk İstismar ve İhmalini Önleme Birliği Çocuk İstismarı Tarama Aracı- Çocuk/Genç Erişkin

3.5.1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formu, literatüre dayanarak (Çatak, 2006; Öncü, 2009; Deveci ve ark., 2011; Öncü ve ark., 2012, Sofuoğlu ve ark., 2014; Aydın ve Çiftçi, 2016), 15-18 yaş grubu çalışan ve çalışmayan ergenlerin, tanıtıcı özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış biçimde oluşturulmuştur. Kişisel Bilgi Formunda; yaş, cinsiyet, sınıf, aile tipi, anne ve babanın eğitim durumu, şuan nerede ve kimlerle yaşadığı, sigara, madde kullanımı ve gelir durumu ile ilgili sorular mevcuttur. Çalışan ve çalışmayan ergenler grubuna uygulanacak olan “Kişisel Bilgi Formunda” (Ek-1) toplam dokuz soru bulunmaktadır.

3.5.2. Eğitim ve Çalışma Bilgisi Formu

Eğitim ve Çalışma Bilgisi Formu, literatüre dayanarak (Çatak, 2006; Öncü, 2009; Deveci ve ark., 2011; Öncü ve ark., 2012, Sofuoğlu ve ark., 2014; Aydın ve Çiftçi, 2016) 15-18 yaş çalışan ergenlerin, eğitim ve çalışma özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış biçimde oluşturulmuştur. Eğitim ve Çalışma Bilgisi Formunda; eğitim durumu, MEM’deki iş alanı, çalışma süresi ve günlük ortalama çalışma süresi, çalışmaya iten nedenler ile ilgili sorular mevcuttur. Çalışan ergenler grubuna uygulanacak olan “Eğitim ve Çalışma Bilgisi Formunda” (Ek-2) toplam beş soru bulunmaktadır.

3.5.3. Uluslararası Çocuk İstismar ve İhmalini Önleme Birliği Çocuk İstismarı Tarama Aracı- Çocuk/Genç Erişkin

Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonuna (UNICEF) bağlı olarak çalışan, Uluslararası Çocuk İstismar ve İhmalini Önleme Birliği (International Society for the

Prevention of Child Abuse and Neglect-ISPCAN 2006) tarafından çocuk/genç erişkin ev versiyonu (ISPCAN Child Abuse Screening Tools-Children Home-ICAST-CH) istismar tarama formu geliştirilmiştir. Geliştirilen bu tarama formu, çocuk istismar ve ihmaline yönelik deneyimlerin doğrudan sorgulanması amacıyla, 11-18 yaşları arasındaki çocukları tanımlamak ve olumsuz çocukluk çağı deneyim sıklığını belirlemek için tasarlanmıştır. Ölçekte yer alan alt boyutlar; fiziksel istismar, şiddete maruz kalma, psikolojik istismar, cinsel istismar ve ihmaldir. Ölçekte ev deneyimleri hakkında 38 soru, okul ya da iş yeri deneyimleri hakkında 44 soru olmak üzere, toplam 82 soru bulunmaktadır. Çocuk İstismar ve İhmali Balkan Epidemiyolojik Çalışması (BECAN) tasarımı kapsamında Türkiye’de “Uluslararası Çocuk İstismar ve İhmalini Önleme Birliği Çocuk İstismarı Tarama Aracı-Çocuk/Genç Erişkin”in uluslararası geçerlilik ve güvenilirliği Sofuoğlu ve arkadaşları (2014) tarafından yapılmıştır. Uluslararası Çocuk İstismar ve İhmalini Önleme Birliği, çocuk istismarı tarama araçları çocuk/genç erişkinde 11 yaş için kısa, 13-16 yaş grubu için uzun olmak üzere iki formu bulunmaktadır. Bu çalışmada Sofuoğlu ve arkadaşlarının (2014), OÇÇD’yi ölçmek üzere Türkiye örneklemine göre uyarladığı çocuk istismarı tarama araçlarından 13-16 yaş için olan “Uluslararası Çocuk İstismar ve İhmalini Önleme Birliği Çocuk İstismarı Tarama Aracı-Çocuk/Genç Erişkin” kullanılmıştır. Sofuoğlu tarafından gönderilen mail yoluyla bu ölçeğin 15-18 yaş grubu çocuklarda da uygulanabileceği bildirilmiştir. Ölçek toplam 51 sorudan oluşmaktadır. Bu sorulardan 19 tanesi psikolojik OÇÇD, 16 tanesi fiziksel OÇÇD, altı tanesi cinsel OÇÇD/istismar, 3 tanesi ihmal ve yedi tanesi pozitif ebeveynlik ile ilgilidir. Ölçek likert tipi bir ölçektir. Ölçekte geçen yıl içinde; “Yılda 1-2 defa”, “Yılın bazı zamanları”, “Ayda ya da iki ayda bir”, “Ayda bir kaç kez”, “Haftada bir ya da daha sık” olmak üzere, “Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu”, “Hiçbir zaman”, “Cevap vermek istemiyorum” şeklinde yanıt seçenekleri bulunmaktadır. Olumsuz çocukluk çağı deneyimi yaşayan çocuklar için, eğer olduysa, kimin tarafında olduğu; “Yetişkin Erkek”, “Yetişkin Kadın”, “Çocuk/Genç Erkek”, “Çocuk/Genç Kız” olarak tanımlanması istenmektedir. Tüm sorulardan sonra açık uçlu olarak “Ekleme istediğiniz bir şey var mı?” ifadesi yer almaktadır. Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından ölçekte bulunan cinsel OÇÇD/istismar soruları (altı madde) onaylanmadığı için ölçekten çıkarılmış ve çalışmada kullanılmamıştır. Çalışmada ölçeğin psikolojik OÇÇD (19 madde) (8a, 9A, 9B, 9.1, 9.2, 9.10, 9.11, 9.12, 10A, 11, 12, 12.1, 13A, 14A, 14B, 16A, 17A, 26A, 30), fiziksel OÇÇD (15 madde) (22, 22.1, 23A, 23B, 23C, 24A, 24B, 24.1, 25A, 25B,

26B, 27A, 28B, 28C, 29A) ve ihmal OÇÇD'ye (üç madde) (19, 20, 21) ait olmak üzere 37 soru maddesi bulunmaktadır. Yalnız orjinal ölçek numaralarına göre maddeler numaralandırıldığı için bazı maddeler alt madde gibi nuralandırılmış olup uygulanan ankette toplam 36 soru vardır (Ek-3). Çalışmada her boyutun tüm maddelerinin en az birine verilen olumlu yanıt tüm yaşam boyu yaşanan (prevalans) OÇÇD oranını, son bir yıldaki sıklıklardan en az birine verilen olumlu yanıt ise insidans oranını vermiştir. Ölçeğin orijinal İngilizce sürümünde alt ölçeklerin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı, şiddete maruz kalma ölçeği (0.69) dışında, diğer tüm ölçekler için 0.72-0.83 (fiziksel istismar 0.77, psikolojik istismar 0.78, cinsel istismar 0.72, ihmal 0.83) bulunmuştur. Sofuoğlu ve arkadaşlarının (2012a), ölçek uyarlaması için 16 yaş grubu lise çocuklarında yaptıkları çalışmada, Cronbach alfa değerleri; şiddet maruziyeti için 0.30, psikolojik istismarda 0.87, ihmal için 0.75, fiziksel istismarda 0.85 ve cinsel istismar için 0.66'dır. Sofuoğlu ve arkadaşlarının (2014) çalışmasında alt ölçeklerin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı, psikolojik OÇÇD için 0.86, fiziksel OÇÇD için 0.86, ihmal için 0.81 ve pozitif ebeveynlik için 0.65 bulunmuştur. Bu araştırmada da tüm ergenler için alt ölçeklerin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı, psikolojik OÇÇD için 0.90, fiziksel OÇÇD için 0.92, ihmal için 0.87 bulunmuştur. Çalışma sonucunda psikolojik ve fiziksel OÇÇD ve ihmal alt ölçeklerin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı, çalışan ergenlerde sırasıyla 0.93; 0.95; 0.88, çalışmayan ergenlerde sırasıyla 0.88; 0.90; 0.87 bulunmuştur. Yapılan herhangi bir araştırmada ölçek güvenilirliğinin göstergesi olarak, Cronbach alfa katsayısı kullanılmaktadır. Cronbach alfa katsayısının 0.70 ve üstü olması durumunda ölçeğin güvenilirliği iyi, 0.80 ve üstü bulunması durumunda yüksek olarak kabul edilmektedir (Kılıç, 2016).

3.6. Ön Uygulama

Etik Kurul (Ek-4) ve kurum izni (Ek-5) alındıktan sonra Mesleki Eğitim Merkezinde, Baraj Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde ve Metin Çiviler Anadolu Lisesinde, "Kişisel Bilgi Formu" ve "Uluslararası Çocuk İstismar ve İhmalini Önleme Birliği Çocuk İstismarı Tarama Aracı-Çocuk/Genç Erişkin" çalışmaya dahil edilme kriterlerini karşılayan, çalışan ve çalışmayan 15-18 yaş grubu beşer ergene uygulanmıştır. "Eğitim ve Çalışma Bilgisi Formu" ise Mesleki Eğitim Merkezinde, beş ergene uygulanmıştır. Uygulama esnasında sorular anlaşılabilirlik yönünden değerlendirilmiştir. Anketler çalışan ve çalışmayan ergenler tarafından 30 ile 40 dakikalık sürelerde doldurulmuştur. Ön uygulama sonucuna göre, veri toplama

araçlarında herhangi bir değişikliğe gidilmemiştir. Ön uygulama yapılan ergenler araştırmaya dahil edilmemiştir.

3.7. Veri Toplama Süreci

Veriler etik kurul (Ek-4) ve kurum izini (Ek-5) alındıktan sonra, 2017-2018 Eğitim Öğretim yılında Aralık, Ocak, Nisan ve Mayıs ayları içerisinde araştırmacı tarafından toplanmıştır. Çalışan ergen grubunun verileri, 20 Aralık 2017-03 Ocak 2018 tarihleri arasında Antalya Muratpaşa Mesleki Eğitim Merkezinde eğitim gören 213 çıraktan toplanmıştır. Çalışmayan ergen grubunun verileri ise, 11 Nisan-02 Mayıs 2018 tarihleri arasında Baraj Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde eğitim gören 236 öğrencinin ve Metin Çiviler Anadolu Lisesinde eğitim gören 221 öğrencinin katılımıyla toplanmıştır.

3.8. Verilerin Toplanması

Veriler, çalışmaya dahil edilme kriterlerini karşılayan çalışan ve çalışmayan ergenlerin ve velilerinin, yazılı onamları alındıktan sonra toplanmıştır. Araştırmacı, verileri ergenlerin öz bildirimlerine dayalı olarak kendileri tarafından doldurmalarını sağladığı “Kişisel Bilgi Formu”, “Eğitim ve Çalışma Bilgisi Formu” ve “Uluslararası Çocuk İstismar ve İhmalini Önleme Birliği Çocuk İstismarı Tarama Aracı-Çocuk/Genç Erişkin” soru formu ile toplamıştır. Araştırmacı, okullara öğrencilerin bulunduğu gün ve saatlerde gitmiştir. Veriler tek seferde çalışan ve çalışmayan ergenler grubunun yer aldığı sınıftan toplanmıştır. Sınıf sayısının fazla olduğu durumlarda araştırmacı tarafından ardışık ders saatlerinde gerçekleştirilmiştir. Ergenlerin form ve ölçekte yer alan soru içeriğini uygulama öncesinden birbirleri ile paylaşmalarını engellemek için okulda uygulama tek seferde ve gerektiğinde birbirini izleyen ders saatlerinde yapılmıştır. Uygulama sırasında hiç bir kimlik bilgisi alınmamış, ergenlerin birbirlerinin form ve ölçek sorularını görmeyecek şekilde oturmalarına özen gösterilmiştir.

3.9. Araştırmanın Değişkenleri

Bağımsız Değişkenler: Ergenlerin çalışıp çalışmama durumu, tanıtıcı özellikleri (yaş, cinsiyet, sınıf, aile tipi, anne ve babanın eğitim durumu, şuan nerede ve kimlerle yaşadığı, sigara, madde kullanımı ve gelir durumu), eğitim ve çalışma özellikleri (eğitim durumu, MEM’deki iş alanı, çalışma süresi ve günlük ortalama çalışma süresi, çalışmaya iten nedenler).

Bağımlı Değişkenler: Ergenlerin olumsuz çocukluk çağı deneyim sıklığı (fiziksel istismar, psikolojik istismar ve ihmal).

3.10. Verilerin Değerlendirilmesi

Bağımsız iki oran arasındaki farkın önemlilik testine göre MEM ve MEM dışı okulda okuyan öğrencilerin psikolojik istismara maruz kalma oranları ($p_1:0.676$; $p_2:0.779$) kullanılarak yapılan post hoc güç analizine göre 0.05 hata payı ile $n_1=213$ ve $n_2=457$ alındığında çalışmanın gücü 0.81 olarak bulunmuştur. Fiziksel istismara maruz kalma oranları ($p_1:0.507$; $p_2:0.637$) kullanılarak yapılan post hoc güç analizine göre 0.05 hata payı ile $n_1=213$ ve $n_2=457$ alındığında çalışmanın gücü 0.90 olarak bulunmuştur. Yapılan herhangi bir çalışmanın gücünün 0.80 ve üzerinde olması istenmektedir. Böylece çalışmanın gücü yeterli olarak kabul edilmektedir (Çapık, 2014; Şevgin ve Çetin, 2017).

Toplanan veriler, lisanslı Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) 23.0 paket programına girilerek analiz edilmiştir. Araştırma örneklem grubunun nonparametrik olup olmadığının kontrolü yapıldıktan sonra, değerlendirmek için uygun test yöntemleri kullanılmıştır. Çalışma verilerinin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler ve Pearson ki-kare testi uygulanmıştır. Tanımlayıcı istatistikler frekans, yüzde ve ortalama (ort) değerleri ile sunulmuştur. Kategorik değişkenler arasındaki ilişkilerin analizinde gözlerin en fazla %20'sinde beklenen değer 5'in altında olduğu için Pearson ki-kare testi kullanılmıştır. Aynı zamanda çok gözlü düzenlerde Pearson ki-kare analizi sonucu $p<0.05$ bulunduğu durumlarda, ek olarak Bonferroni düzeltmesi kullanılmıştır. Pearson ki-kare analizi sonucu 0.05'den küçük p değerleri istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

3.11. Araştırmanın Etik Yönü

Araştırma öncesinde yöntem ve tasarım ile ilgili olarak, Antalya Akdeniz Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan izin alınmıştır (Ek-4). Çalışma için kurum izni onamı, çalışan ve çalışmayan ergen grupları için Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğüne başvuru yapılarak alınmıştır (Ek-5). Araştırma verilerinin toplandığı "Uluslararası Çocuk İstismar ve İhmalini Önleme Birliği Çocuk İstismarı Tarama Aracı-Çocuk/Genç Erişkin" soru formunun kullanım izni, ölçeği ilk geliştiren ISPCAN'dan 18.11.2016'da e-posta yolu ile alınmıştır (Ek-6). Ayrıca 28.12.2016'da ISPCAN'a (www.ispcan.org) üye olunmuştur (Ek-7). Daha sonra ölçeğin Türkiye'de geçerlik ve

güvenirliğini arkadaşlarıyla yapmış olan Sofuoğlu'ndan 07.11.2017'de e-posta yolu ve telefon görüşmesi yapılarak kullanım izni alınmıştır (Ek-8). Çalışmanın başlangıcında ergenler ile görüşme yapılarak araştırmanın kısaca amacı, süresi, ücret talep edilmeyeceği, elde edilen bilgilerin gizli tutulacağı ve başka hiçbir yerde kullanılmayacağı, araştırmaya katılımın gönüllük esasına dayandığı, uygulama aşamasında istedikleri durumda çekilebilecekleri açıklanmıştır. Benzer şekilde ergenin velisi de araştırma konusunda bilgilendirilmiştir. Veliden ve ergenden, ergenin araştırmaya katılabileceğine ilişkin yazılı onam alınmıştır (Ek-9).

3.12. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, MEM'de öğrenim gören çalışan ergenleri kapsayıp enformel düzeyde çalışan genç işçileri yansıtmamaktadır. Anket sorularının yer aldığı veri toplama araçları uygulanırken katılımcılar, geçmiş ile ilgili durumları hatırlama güçlüğü yaşayabileceğinden ve bazı sorulara da hassasiyet duyarak sorulara yanıltıcı cevaplar vermesi sınırlılıklar arasında sayılabilir.

3.13. Çalışma Planı

Tez çalışmasının takvimsel akış çizelgesi Tablo 3.4'de sunulmuştur.

Tablo 3.4. Tez çalışmasının takvimsel akış çizelgesi

Zaman →	2017 Eylül-Ekim	2017 Ekim-Kasım	2017 Kasım	2017 Aralık	2017 Aralık-2018 Ocak	2018 Şubat-Mart	2018 Nisan-Mayıs	2018 Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül	2018 Ekim-Kasım-Aralık-2019 Ocak
İşlem Basamakları ↓									
Literatür taranması	**	**	**	**	**	**	**		**
Tez önerisinin hazırlanması ve sınavının yapılması		**							
Etik kurul izninin alınması			**						
Antalya Milli Eğitim Müdürlüğü'ne izin belgelerinin gönderilmesi			**						
Antalya Milli Eğitim Müdürlüğü'nden izin yazısının alınması				**					
Çalışan ergenlerden veri toplama aşaması					**				
Çalışmayan ergenlerden veri toplama aşaması						**	**		
Verilerin analizi ve yorumlanması						**	**	**	**
Tez yazımı ve sunumu							**	**	**

4. BULGULAR

Bu bölümde ergenler çalışan ve çalışmayan şeklinde iki gruba ayrılmıştır. Çalışmanın tüm bulguları bu iki grubun karşılaştırması yapılarak elde edilmiştir. Ancak psikolojik OÇÇD, fiziksel OÇÇD ve ihmal yaşayan çalışan ve çalışmayan ergenlerin bazı değişkenlerinin karşılaştırılması Ek 10, Ek 12 ve Ek 14'te, son bir yılda psikolojik OÇÇD, Fiziksel OÇÇD ve ihmal yaşayan çalışan ve çalışmayan ergenlerin bazı değişkenlerinin karşılaştırılması Ek 11, Ek 13 ve Ek 15'te verilmiştir.

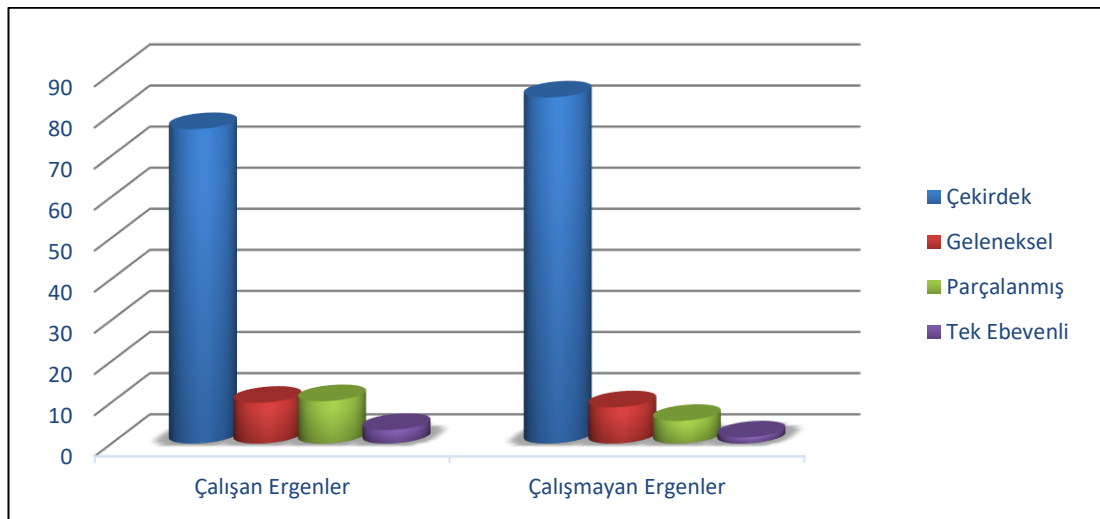
4.1. Çalışan ve Çalışmayan Ergenlerin Bazı Tanıtıcı Özelliklerinin Dağılımı

Tablo 4.1, Şekil 4.1 ve Şekil 4.2'de çalışan ve çalışmayan ergenlerin aile tipi ve birlikte yaşadıkları kişilere ilişkin özelliklerinin karşılaştırmalı analizi sunulmuştur.

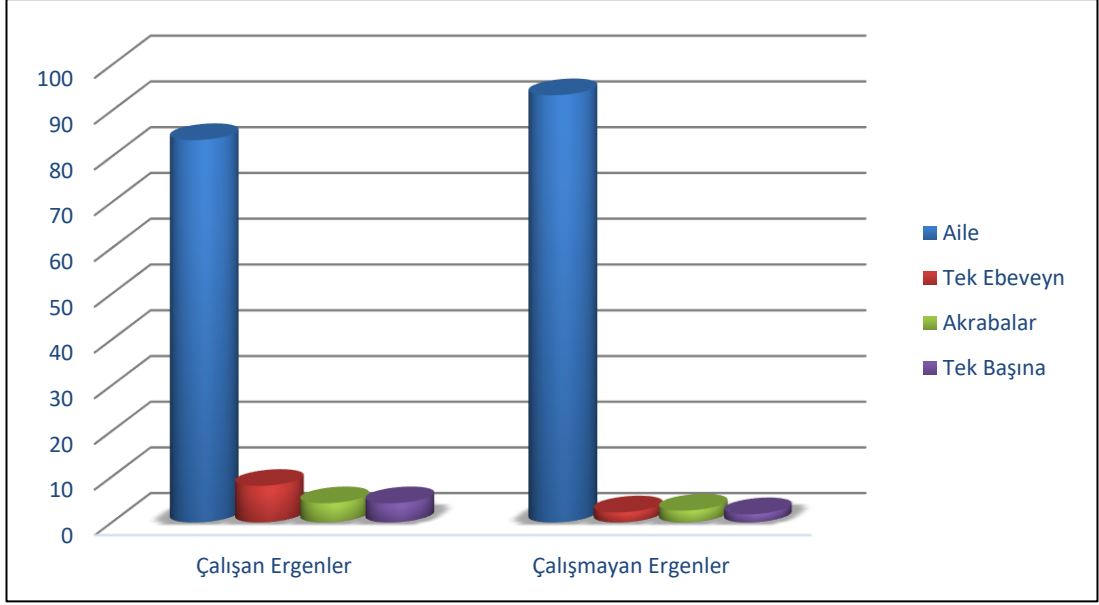
Tablo 4.1. Çalışan ve çalışmayan ergenlerin aile tipi ve birlikte yaşadıkları kişilere göre karşılaştırılması

Değişkenler	Çalışan ergenler (n=213)		Çalışmayan ergenler (n=457)		İstatistik
	n	%	n	%	
Aile tipi					
Çekirdek*	163	76.5	385	84.2	$\chi^2=8.283$ $p=0.041$
Geleneksel	21	9.9	40	8.8	
Parçalanmış*	22	10.3	25	5.5	
Tek Ebeveynli	7	3.3	7	1.5	
Ergenlerin birlikte yaşadıkları kişiler					
Aile*	178	83.6	427	93.4	$\chi^2=18.358$ $p=0.000$
Tek Ebeveyn*	17	8.0	10	2.2	
Akrabalar	9	4.2	12	2.6	
Tek başına	9	4.2	8	1.8	

* Gruplar arası farklılık Bonferroni düzeltmesi ile saptanmıştır. Bold; $p<0.05$

Şekil 4.1. Çalışan ve çalışmayan ergenlerin aile tiplerine göre dağılımı

Şekil 4.2. Çalışan ve çalışmayan ergenlerin birlikte yaşadıkları kişilere göre dağılımı

Çalışan ve çalışmayan ergenler aile tipleri ve birlikte yaşadıkları kişiler açısından karşılaştırıldıklarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur (sırasıyla $p < 0.05$, $p < 0.001$). Bonferroni düzeltmesi ile istatistiksel olarak saptanan anlamlı farklılığın, aile tipi açısından “çekirdek aile” ve “parçalanmış aile” değişkenlerinden, birlikte yaşadıkları kişiler açısından ise “aile ile” ve “tek ebeveyn ile” değişkenlerinden kaynaklandığı tespit edilmiştir. Çalışan ergenlerde parçalanmış aile oranı (%10.3) çalışmayan ergenlere (%5.5) göre daha yüksekken, çalışmayan ergenlerde çekirdek aile oranı (%84.2) çalışan ergenlere (%76.5) göre daha yüksek bulunmuştur. Çalışan ergenlerde tek ebeveyn ile yaşama oranı (%8.0) çalışmayan ergenlere (%2.2) göre daha yüksek, çalışmayan ergenlerde ise aile ile yaşama oranı (%93.4) çalışan ergenlere (%83.6) göre daha yüksek saptanmıştır.

Tablo 4.2’de çalışan ve çalışmayan ergenlerin anne ve baba eğitim durumlarının karşılaştırmalı analizi sunulmuştur.

Tablo 4.2. Çalışan ve çalışmayan ergenlerin anne ve baba eğitim durumu özelliklerinin karşılaştırılması

Değişkenler	Çalışan ergenler (n=213)		Çalışmayan ergenler (n=457)		İstatistik
	n	%	n	%	
Anne eğitim durumu					
Okuma Yazması Yok	22	10.3	66	14.4	$\chi^2=3.901$ $p=0.690$
Okuma Yazması Var	14	6.6	37	8.1	
İlkokul Mezunu	88	41.3	190	41.6	
Ortaokul Mezunu	57	26.8	101	22.1	
Lise Mezunu	24	11.3	47	10.3	
Üniversite Mezunu	3	1.4	7	1.5	
Bilmiyorum/Vefat Etti	5	2.3	9	2.0	
Baba eğitim durumu					
Okuma Yazması Yok	4	1.9	14	3.1	$\chi^2=8.808$ $p=0.185$
Okuma Yazması Var	18	8.5	24	5.3	
İlkokul Mezunu	70	32.8	170	37.1	
Ortaokul Mezunu	74	34.7	128	28.0	
Lise Mezunu	29	13.6	83	18.2	
Üniversite Mezunu	7	3.3	20	4.4	
Bilmiyorum/Vefat Etti	11	5.2	18	3.9	

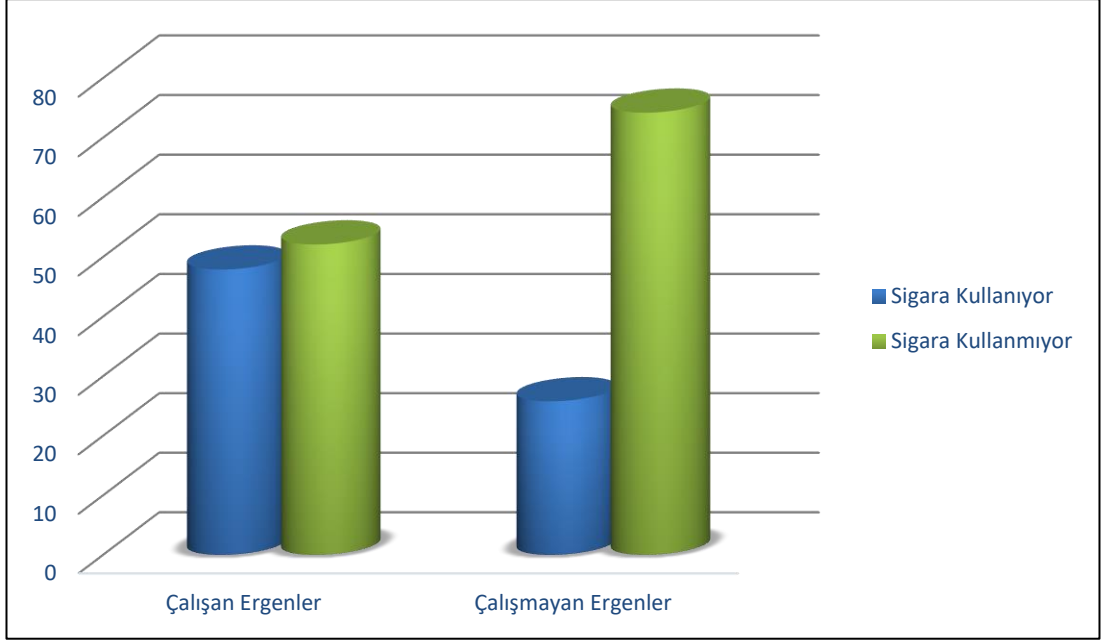
Çalışan ve çalışmayan ergenler anne ve baba eğitim durumları açısından karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 4.3, Şekil 4.3 ve Şekil 4.4’de çalışan ve çalışmayan ergenlerin sigara ve madde kullanımı ile gelir durumunun karşılaştırmalı analizi sunulmuştur.

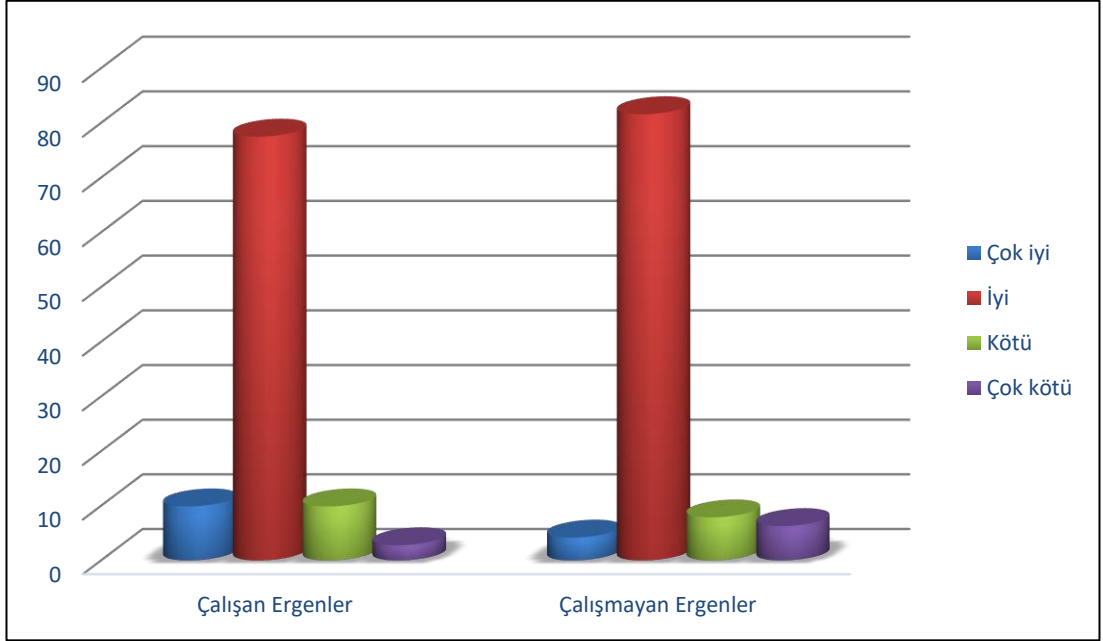
Tablo 4.3. Çalışan ve çalışmayan ergenlerin sigara ve madde kullanımı, gelir durumuna ilişkin özelliklerin karşılaştırılması

Özellikler	Çalışan ergenler (n=213)		Çalışmayan ergenler (n=457)		İstatistik
	n	%	n	%	
Sigara					
Kullanıyor	102	47.9	118	25.8	$\chi^2=32.078$ $p=0.000$
Kullanmıyor	111	52.1	339	74.2	
Madde					
Kullanıyor	15	7.0	37	8.1	$\chi^2=0.225$ $p=0.635$
Kullanmıyor	198	93.0	420	91.9	
Gelir durumu					
Çok iyi*	21	9.9	19	4.2	$\chi^2=12.357$ $p=0.006$
İyi	165	77.4	373	81.6	
Kötü	21	9.9	36	7.9	
Çok kötü	6	2.8	29	6.3	

*Gruplar arası farklılık Bonferroni düzeltmesi ile saptanmıştır. Bold; $p<0.05$

Şekil 4.3. Çalışan ve çalışmayan ergenlerin sigara kullanım durumlarına göre dağılımı

Şekil 4.4. Çalışan ve çalışmayan ergenlerin gelir durumlarına göre dağılımı

Çalışan ve çalışmayan ergenler sigara kullanımı ve gelir durumu açısından karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur (sırasıyla $p < 0.001$, $p < 0.01$). Çalışan ergenlerde sigara kullanım oranının (%47.9) çalışmayan ergenlerden (%25.8) daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bonferroni düzeltmesi ile istatistiksel olarak saptanan anlamlı farklılığın aile gelir durumu açısından “çok iyi” değişkeninden kaynaklandığı tespit edilmiştir. Çalışan ergenlerde çok iyi gelir durumu oranının (%9.9) çalışmayan ergenlerden (%4.2) daha yüksek olduğu görülmüştür.

Çalışan ve çalışmayan ergenlerin madde kullanım durumları karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

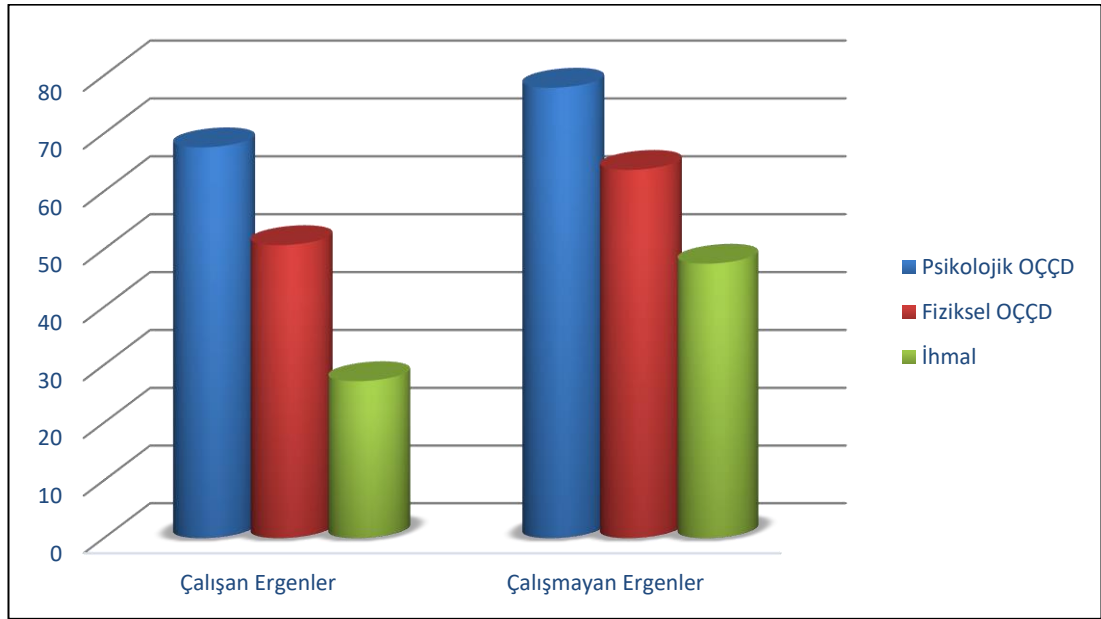
4.2. Çalışan ve Çalışmayan Ergenlerin Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimi Prevalansları

Çalışan ve çalışmayan ergenlerin olumsuz çocukluk çağı deneyim prevalansları Tablo 4.4 ve Şekil 4.5'de karşılaştırılmıştır.

Tablo 4.4. Çalışan ve çalışmayan ergenlerin olumsuz çocukluk çağı deneyimi prevalanslarının karşılaştırılması

OÇÇD	Çalışan ergenler (n=213)		Çalışmayan ergenler (n=457)		İstatistik
	n	%	n	%	
Psikolojik OÇÇD	144	67.6	356	77.9	$\chi^2=8.130$ $p=0.004$
Fiziksel OÇÇD	108	50.7	291	63.7	$\chi^2=10.149$ $p=0.001$
İhmal	58	27.2	217	47.5	$\chi^2=24.629$ $p=0.000$

Bold; $p<0.05$

Şekil 4.5. Çalışan ve çalışmayan ergenlerin olumsuz çocukluk çağı deneyim prevalanslarına göre dağılımı

Çalışan ve çalışmayan ergenler psikolojik ve fiziksel olumsuz çocukluk çağı deneyimleri ve ihmal prevalansları açısından karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur (sırasıyla $p<0.01$, $p<0.01$, $p<0.001$). Çalışmayan ergenlerde psikolojik ve fiziksel olumsuz çocukluk çağı deneyimlerinin ve ihmal

prevalanslarının (sırasıyla %77.9; %63.7; %47.5), çalışan ergenlerdeki prevalanslardan (sırasıyla %67,6; %50.7; %27.2) daha yüksek olduğu saptanmıştır.

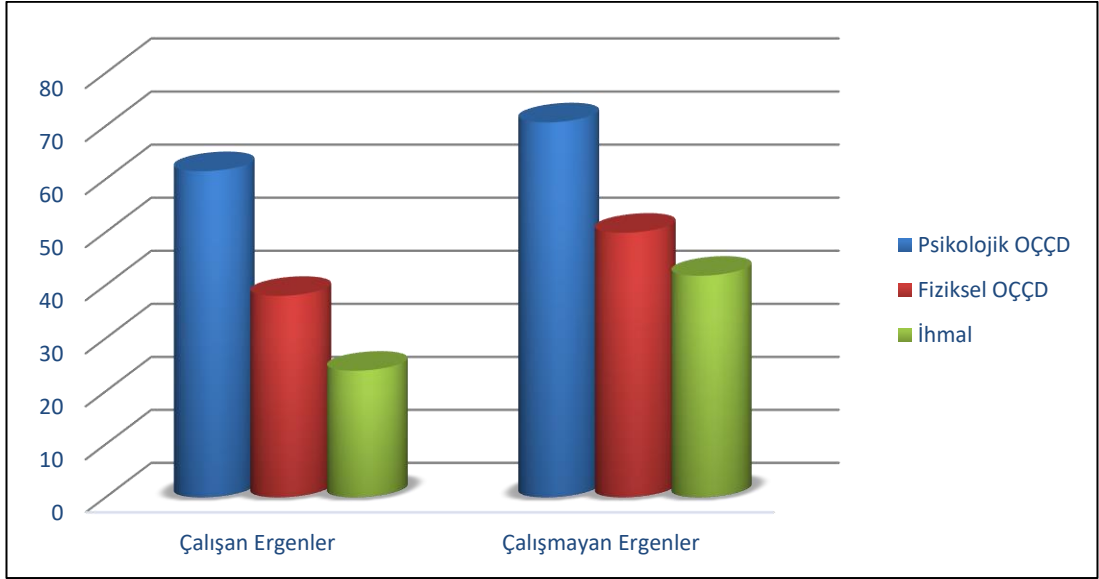
4.3. Çalışan ve Çalışmayan Ergenlerin Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimi İnsidansları

Çalışan ve çalışmayan ergenlerin olumsuz çocukluk çağı deneyim insidansları Tablo 4.5 ve Şekil 4.6'da karşılaştırılmıştır.

Tablo 4.5. Çalışan ve çalışmayan ergenlerin olumsuz çocukluk çağı deneyimi insidanslarının karşılaştırılması

OÇÇD	Çalışan ergenler (n=213)		Çalışmayan ergenler (n=457)		İstatistik
	n	%	n	%	
Psikolojik OÇÇD	131	61.5	323	70.7	$\chi^2=5.600$ p=0.018
Fiziksel OÇÇD	81	38.0	228	49.9	$\chi^2=8.227$ p=0.004
İhmal	51	23.9	191	41.8	$\chi^2=20.064$ p=0.000

Bold; p<0.05

Şekil 4.6. Çalışan ve çalışmayan ergenlerin olumsuz çocukluk çağı deneyim insidanslarına göre dağılımı

Çalışan ve çalışmayan ergenler psikolojik ve fiziksel olumsuz çocukluk çağı deneyimleri ve ihmal insidansları açısından karşılaştırdığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur (sırasıyla p<0.05, p<0.01, p<0.001). Çalışmayan ergenlerde son bir yılda yaşanan psikolojik ve fiziksel olumsuz çocukluk çağı deneyimleri ve ihmal insidanslarının (sırasıyla %70.7; %49.9; %41.8), çalışan

ergenlerdeki insidanslardan (sırasıyla %61.5; %38.0; %23.9) daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Hem alışan hem de çalışmayan ergenler için ayrı olacak şekilde ölçekte psikolojik OD alt boyutunda yer alan sorulara verilen yanıtların dağılımı Tablo 4.6 ve Tablo 4.7'de sunulmuştur.

Tablo 4.6. Çalışan ergenlerin psikolojik olumsuz çocukluk çağı deneyimi sorularına verdikleri yanıtların dağılımı

%	Çalışan ergenler (n=213)	Evet geçen yıl içinde (önceki 12 ay)						Evet geçen yıldan önceki zamanda	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum	Toplam	Kayıp veri	İnsidans	Prevalans				
		1-2		3-5		6-12									13-50		50<	
		Yılda 1-2 defa	Yılda bazı zamanları	Yılda bazı zamanları	Yılda bazı zamanları	Ayda bir	Ayda bir								Ayda birkaç kez	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık	Haftada bir ya da daha sık
	Size yüksek sesle ve saldırganca	8.0	6.1	1.8	3.3	3.8	1.4	2.9	68.5	4.2	100.00	0.0	23.0	27.3*				
	Biri size aptal, tembelya da benzeri	12.2	3.3	1.8	2.8	3.8	0.9	7.6	59.6	8.0	100.00	0.0	23.9	32.4*				
	Size beddua eden oldu mu?	4.7	4.7	3.8	3.3	0.9	0.5	7.9	63.4	10.8	100.00	0.0	17.4	25.8				
	Sözlernizi dinlemeyerek sizi	9.3	3.8	4.2	4.7	5.2	0.5	3.8	59.1	9.4	100.00	0.0	27.2	31.5*				
	Kendini kötü hissetmesi yüzünden	6.1	4.2	0.9	2.8	4.2	0.5	3.7	71.4	6.1	100.00	0.0	18.3	22.5				
	Sizin izniniz olmadan, günlüğünüzü	5.6	2.3	3.3	2.3	7.5	0.5	4.3	67.1	7.0	100.00	0.0	21.1	25.9*				
	Sizin izniniz olmadan çantanızı,	4.7	1.9	2.3	2.3	7.1	0.5	4.2	70.4	6.6	100.00	0.0	18.3	23.0				
	Kendinizi küçük düşürülmüş	8.3	3.8	4.7	3.8	3.8	0.5	4.7	63.8	6.6	100.00	0.0	24.4	29.6*				
	Sizi diğer insanların önünde kasıtlı	4.7	2.3	2.3	4.3	3.3	0.9	2.9	72.7	6.6	100.00	0.0	16.9	20.7				
	Keşke dünyaya hiç gelmeseydin	7.4	3.8	1.9	1.9	6.1	0.5	3.3	67.1	8.0	100.00	0.0	21.1	24.9				
	Sizi bırakmak ya da terketmekle	3.8	1.9	0.5	2.3	2.8	0.5	3.2	79.8	5.2	100.00	0.0	11.3	15.0				
	Sizi evden atmak ya da	1.9	2.3	3.8	1.4	1.4	0.5	2.3	80.3	6.1	100.00	0.0	10.8	13.6				
	Sizi eve almadığı oldu mu?	4.7	1.9	1.4	2.8	0.5	0.5	1.8	81.2	5.2	100.00	0.0	11.3	13.6				
	Sizi hayalet, öcü ya da benzeri	3.8	0.9	0.9	1.4	0.5	0.5	1.9	84.5	5.6	100.00	0.0	7.5	9.9				
	Sizin yaşamınıza son vereceğini	3.3	0.5	0.9	0.9	1.4	0.5	2.4	84.5	5.6	100.00	0.0	7.0	9.9				
	Herkese yetecek kadar olduğu halde	2.3	0.5	0.0	0.5	2.8	0.0	1.0	85.9	7.0	100.00	0.0	6.1	7.1				
	Cezalandırılmak amacıyla kirli,	1.4	0.9	0.0	2.4	0.9	0.0	0.5	87.3	6.6	100.00	0.0	5.6	6.1				
	Sizi küçük bir yere ya da karanlık	1.9	0.5	0.9	0.5	0.9	1.4	1.0	84.1	8.9	100.00	0.0	4.7	7.0				
	Bıçakla ya da silahla tehdit	1.9	0.0	1.4	2.3	1.4	0.9	3.4	80.7	8.0	100.00	0.0	7.0	11.3				

*Psikolojik olumsuz çocukluk çağı deneyimi soruları içerisinde en sık işaretlenen beş soru

Tablo 4.7. Çalışmayan ergenlerin psikolojik olumsuz çocukluk çağı deneyimi sorularına verdikleri yanıtların dağılımı

%	Çalışmayan ergenler (n=457)	Evet geçen yıl içinde (önceki 12 ay)						Evet geçen yıldan önceki zamanda	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum	Toplam	Kayıp veri	İnsidans	Prevalans				
		1-2		3-5		6-12									13-50		50<	
		Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık	Kayıp veri											
	Size yüksek sesle ve saldırganca	9.8	5.3	4.8	3.9	7.7	1.5	8.9	55.8	2.6	100.00	0.0	31.5	41.6*				
	Biri size aptal, tembelle ya da benzeri	10.6	4.6	3.7	8.1	7.4	1.5	7.9	52.3	3.9	100.00	0.0	34.4	43.8*				
	Size beddua eden oldu mu?	9.3	6.6	2.8	3.9	8.3	1.3	6.1	55.8	5.9	100.00	0.0	30.9	38.3*				
	Sözlernizi dinlemeyerek sizi	7.8	5.7	4.8	7.7	8.8	1.8	5.8	53.4	4.2	100.00	0.0	34.8	42.4*				
	Kendini kötü hissetmesi yüzünden	7.8	5.5	4.2	4.8	5.5	1.8	4.5	61.5	4.4	100.00	0.0	27.8	34.1				
	Sizin izniniz olmadan, günlüğünüzü	6.1	4.4	2.6	4.4	5.9	1.5	5.1	66.5	3.5	100.00	0.0	23.4	30.0				
	Sizin izniniz olmadan çantanızı,	8.1	4.6	2.4	6.3	6.8	1.3	3.5	62.8	4.2	100.00	0.0	28.2	33.0				
	Kendinizi küçük düşürülmüş	9.6	7.4	4.6	4.4	9.9	1.5	5.1	52.9	4.6	100.00	0.0	35.9	42.5*				
	Sizi diğer insanların önünde kasıtlı	6.7	3.7	2.2	4.2	4.2	1.8	5.0	66.5	5.7	100.00	0.0	21.0	27.8				
	Keşke dünyaya hiç gelmeseydin	4.6	3.9	0.9	3.3	5.7	1.8	3.0	70.2	6.6	100.00	0.0	18.4	23.2				
	Sizi bırakmak ya da terketmekle	1.8	2.2	1.3	0.7	2.5	1.8	2.4	84.0	3.3	100.00	0.0	8.5	12.7				
	Sizi evden atmak ya da	3.9	1.8	0.9	1.3	2.4	1.8	2.1	82.1	3.7	100.00	0.0	10.3	14.2				
	Sizi eve almadığı oldu mu?	1.1	1.5	0.9	0.9	1.3	2.0	3.0	85.6	3.7	100.00	0.0	5.7	10.7				
	Sizi hayalet, öcü ya da benzeri	2.8	1.1	0.7	0.7	1.5	2.2	6.1	81.4	3.5	100.00	0.0	6.8	15.1				
	Sizin yaşamınıza son vereceğini	1.3	0.0	0.9	1.3	1.5	2.4	1.1	88.2	3.3	100.00	0.0	5.0	8.5				
	Herkese yetecek kadar olduğu halde	1.1	0.4	1.1	0.9	1.1	0.0	2.0	88.1	5.3	100.00	0.0	4.6	6.6				
	Cezalandırılmak amacıyla kirli,	0.8	0.4	0.7	1.3	0.7	0.0	1.8	89.5	4.8	100.00	0.0	3.9	5.7				
	Sizi küçük bir yere ya da karanlık	1.5	1.1	0.9	1.1	0.9	2.0	2.1	87.1	3.3	100.00	0.0	5.5	9.6				
	Bıçakla ya da silahla tehdit	1.1	0.9	0.4	0.4	1.4	2.0	1.5	89.0	3.3	100.00	0.0	4.2	7.7				

*Psikolojik olumsuz çocukluk çağı deneyimi soruları içerisinde en sık işaretlenen beş soru

Çalışan ergenlerde psikolojik OÇÇD soruları içerisinde en çok işaretlenen beş soru: “Biri sizi aptal, tembel ya da benzeri kötü sözler söyleyerek aşağıladı mı?” (%32.4), “Sözlerinizi dinlemeyerek sizi görmezden geldi mi?” (%31.5), “Kendinizi küçük düşürülmüş hissedecek şekilde diğer çocuklarla karşılaştırıldınız mı?” (%29.6), “Size yüksek sesle ve saldırganca bağırıp çağırdı mı?” (%27.3) ve “Sizin izniniz olmadan, günlüğünüzü, mesajlarınızı ya da e-postalarınızı okuduğu oldu mu?” (%25.9) şeklinde belirlenmiştir.

Çalışmayan ergenlerde psikolojik OÇÇD soruları içerisinde en çok işaretlenen beş soru: “Biri sizi aptal, tembel ya da benzeri kötü sözler söyleyerek aşağıladı mı?” (%43.8), “Kendinizi küçük düşürülmüş hissedecek şekilde diğer çocuklarla karşılaştırıldınız mı?” (%42.5), “Sözlerinizi dinlemeyerek sizi görmezden geldi mi?” (%42.4), “Size yüksek sesle ve saldırganca bağırıp çağırdı mı?” (%41.6) ve “Size beddua eden oldu mu?” (%38.3) şeklinde belirlenmiştir.

Hem çalışan hem de çalışmayan ergenler için ayrı olacak şekilde ölçekte fiziksel OÇÇD alt boyutunda yer alan sorulara verilen yanıtların dağılımı Tablo 4.8 ve Tablo 4.9’da sunulmuştur.

Tablo 4.8. Çalışan ergenlerin fiziksel olumsuz çocukluk çağı deneyimi sorularına verdikleri yanıtların dağılımı

%	Evet geçen yıl içinde (önceki 12 ay)										Evet geçen yıldan önceki zamanda	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum	Toplam	Kayıp veri	İnsidans	Prevalans
	Evet geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Evet geçen yıldan önceki zamanda											
	1-2	3-5	6-12	13-50	50<	1-2	3-5	6-12	13-50	50<							
Çalışan ergenler (n=213)	Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık	Kayıp veri											
Sizi itti ya da tekmeledi mi?	3.4	2.3	1.4	1.4	1.4	0.9	4.2	75.1	9.9	100.00	0.0	9.9	15.0				
Elbiselemenizin ya da vücudunuzun	1.9	1.9	1.4	2.8	1.9	1.4	3.3	79.3	6.1	100.00	0.0	9.9	14.6				
Size tokat attı mı?	7.6	2.3	2.8	2.3	3.3	0.5	8.9	62.4	9.9	100.00	0.0	18.3	27.7*				
Kafanıza ya da ensenize elle vurdu	6.5	4.7	1.9	3.8	1.4	0.5	6.1	68.5	6.6	100.00	0.0	18.3	24.9*				
Çıplak elle poponuza şaplak	2.3	0.5	0.9	0.0	3.3	0.9	2.9	79.8	9.4	100.00	0.0	7.0	10.8				
Size arkanızdan sopa, süpürge	2.7	0.5	1.9	0.5	1.9	0.5	6.1	77.4	8.5	100.00	0.0	7.5	14.1				
Sizin herhangi bir yerinize arkanız	0.9	1.9	1.4	1.4	1.4	0.5	4.2	78.4	9.9	100.00	0.0	7.0	11.7				
Bir nesne ya da yumrukle size arka	2.8	0.5	1.9	0.9	1.4	0.9	5.2	77.5	8.9	100.00	0.0	7.5	13.6				
Sizi yaktı mı ya da haşladı mı?	0.0	2.0	0.0	0.9	0.9	0.5	1.8	84.5	9.4	100.00	0.0	3.8	6.1				
Acı çekmeniz için ağzımıza acı	3.3	1.4	0.9	1.4	0.5	0.5	6.6	76.5	8.9	100.00	0.0	7.5	14.6				
Sizi bir yere bağladı ya da zincir	0.0	0.9	0.5	0.9	1.5	0.5	1.3	89.2	5.2	100.00	0.0	3.8	5.6				
Kulağınızı çekti mi?	4.7	5.5	3.8	0.5	1.9	0.5	6.1	70.4	6.6	100.00	0.0	16.4	23.0*				
Saçınızı çekti mi?	4.7	1.4	1.9	1.4	2.3	1.4	4.3	75.1	7.5	100.00	0.0	11.7	17.4*				
Sizi çimdikledi mi?	3.8	4.2	1.9	2.8	3.3	0.5	1.3	73.7	8.5	100.00	0.0	16.0	17.8*				
Ağır bir yük tutma pozisyonunda	1.3	0.5	1.9	1.9	1.4	1.4	1.5	83.1	7.0	100.00	0.0	7.0	9.9				

*Fiziksel olumsuz çocukluk çağı deneyimi soruları içerisinde en sık işaretlenen beş soru

Tablo 4.9. Çalışmayan ergenlerin fiziksel olumsuz çocukluk çağı deneyimi sorularına verdikleri yanıtların dağılımı

Çalışmayan ergenler (n=457)	% Evet geçen yıl içinde (önceki 12 ay)												Evet geçen yıldan önceki zamanda	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum	Toplam	Kayıp veri	İnsidans	Prevalans
	Evet geçen yıl içinde (önceki 12 ay)																		
	1-2	3-5	6-12	13-50	50<	Kayıp veri													
	Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık	Kayıp veri													
Sizi itti ya da tekmeledi mi?	4.5	3.3	2.2	1.1	2.0	1.8								76.1	4.8	100.00	0.0	13.1	19.1
Elbiselemenizin ya da vücudunuzun	3.7	2.8	1.3	0.7	2.2	1.3								79.4	4.2	100.00	0.0	10.7	16.4
Size tokat attı mı?	11.7	5.7	3.3	1.8	3.1	1.8								54.9	5.3	100.00	0.0	25.6	39.8*
Kafanıza ya da ensenize elle vurdu	8.5	6.8	2.4	3.3	5.0	1.5								60.0	4.8	100.00	0.0	26.0	35.2*
Çıplak elle poponuza şaplak	1.3	1.1	0.2	2.0	2.2	1.8								81.8	5.9	100.00	0.0	6.8	12.3
Size arkanızdan sopa, süptürge	3.5	2.6	0.9	0.4	3.3	2.2								76.5	4.2	100.00	0.0	10.7	19.3
Sizin herhangi bir yerinize arkanız	3.4	2.2	1.5	0.7	2.0	1.5								79.2	4.4	100.00	0.0	9.8	16.4
Bir nesne ya da yumrukla size arka	3.2	2.2	0.9	1.5	2.0	1.5								80.3	4.8	100.00	0.0	9.8	14.9
Sizi yaktı mı ya da haşladı mı?	1.8	1.1	0.2	0.9	1.3	2.0								88.0	3.7	100.00	0.0	5.3	8.3
Acı çekmeniz için ağzımıza acı	2.0	1.3	0.4	1.1	0.7	1.8								81.8	3.5	100.00	0.0	5.5	14.7
Sizi bir yere bağladı ya da zincir	1.7	0.4	0.9	0.9	0.9	2.0								91.0	2.0	100.00	0.0	4.8	7.0
Kulağınızı çekti mi?	13.9	5.0	2.8	2.4	3.7	2.0								48.8	3.5	100.00	0.0	27.8	47.7*
Saçınızı çekti mi?	5.9	3.3	1.8	1.5	4.6	1.8								68.3	3.3	100.00	0.0	17.1	28.4*
Sizi çimdikledi mi?	10.1	4.3	3.5	2.0	3.7	1.8								61.9	3.1	100.00	0.0	23.6	35.0*
Ağır bir yük tutma pozisyonunda	2.2	0.2	0.2	0.7	1.5	1.8								87.5	3.3	100.00	0.0	4.8	9.2

*Fiziksel olumsuz çocukluk çağı deneyimi soruları içerisinde en sık işaretlenen beş soru

Çalışan ergenlerde fiziksel OÇÇD soruları içerisinde en çok işaretlenen beş soru: “Size tokat attı mı?” (%27.7), “Kafanıza ya da ensenize elle vurdu mu?” (%24.9), “Kulağınızı çekti mi?” (%23), “Sizi çimdikledi mi?” (%17.8) ve “Saçınızı çekti mi?” (%17.4) şeklinde belirlenmiştir.

Çalışmayan ergenlerde fiziksel OÇÇD soruları içerisinde en çok işaretlenen beş soru: “Kulağınızı çekti mi?” (%47.7), “Size tokat attı mı?” (%39.8), “Kafanıza ya da ensenize elle vurdu mu?” (%35.2), “Sizi çimdikledi mi?” (%35) ve “Saçınızı çekti mi?” (%28.4) şeklinde belirlenmiştir.

Hem çalışan hem de çalışmayan ergenler için ayrı olacak şekilde ölçekte ihmal alt boyutunda yer alan sorulara verilen yanıtların dağılımı Tablo 4.10 ve Tablo 4.11’de sunulmuştur.

Tablo 4.10. Çalışan ergenlerin ihmal deneyimi sorularına verdikleri yanıtların dağılımı

%	Çalışan ergenler (n=213)	Evet geçen yıl içinde (önceki 12 ay)						Evet geçen yıldan önceki zamanda	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum	Toplam	Kayıp veri	İnsidans	Prevalans
		1-2	3-5	6-12	13-50	50<	Kayıp veri							
	İhmal Maddeleri	Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık								
	İlgilenilmediğinizi hissettiğiniz	5.2	2.3	2.8	2.3	3.8	0.0	2.4	72.3	8.9	100.00	0.0	16.4	18.8
	Kendinizi önemsiz hissettiğiniz	5.6	1.4	3.9	0.9	5.6	0.0	3.3	69.4	9.9	100.00	0.0	17.4	20.7*
	En çok ihtiyacımız olduğu anda	4.2	3.8	2.3	3.8	3.3	0.0	2.3	68.1	12.2	100.00	0.0	17.4	19.7

*İhmal deneyimi soruları içerisinde en sık işaretlenen soru

Tablo 4.11. Çalışmayan ergenlerin ihmal deneyimi sorularına verdikleri yanıtların dağılımı

%	Evet geçen yıl içinde (önceki 12 ay)							Evet geçen yıldan önceki zamanda	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum	Toplam	Kayıp veri	İnsidans	Prevalans
	1-2	3-5	6-12	13-50	50<	Kayıp veri								
Çalışmayan ergenler (n=457)	1-2	3-5	6-12	13-50	50<	Kayıp veri								
İhmal Maddeleri	Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık									
İlgilenilmediğinizi hissettiğiniz	9.7	5.9	3.5	3.9	5.9	0.0	4.8	59.1	7.0	100.00	0.0	29.1	33.9	
Kendinizi önemsiz hissettiğiniz	9.7	7.2	2.8	5.0	7.0	0.0	5.9	56.5	5.9	100.00	0.0	31.7	37.6*	
En çok ihtiyacımız olduğu anda	7.7	6.3	3.5	4.8	7.2	0.0	5.3	56.9	8.3	100.00	0.0	29.5	34.8	

*İhmal deneyimi soruları içerisinde en sık işaretlenen soru

Çalışan ve çalışmayan ergenlerde ihmal soruları içinde en çok işaretlenen soru: “Kendinizi önemsiz hissettiğiniz oldu mu?” (sırasıyla %20.7, %37.6) şeklinde belirlenmiştir.

5. TARTIŞMA

Çalışmada çalışan ve çalışmayan ergenlerin OÇÇD'leri karşılaştırılmıştır. Hem çalışan hem de çalışmayan ergenlerin OÇÇD yaşadıkları belirlenmiştir. Çalışmayan ergenlerde üç boyuttada yaşanan OÇÇD (psikolojik ve fiziksel istismar, ihmal) prevalans ve insidansın çalışan ergenlere göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Ortaya konulan bu sonuç ile gereken önlemler alınarak toplumun geleceğini oluşturan ergenlerin istismar ve ihmalden korunması, sağlıklı, üretken ve gelişmiş psikososyal iyilik halinde bir toplum oluşturulması hedefine katkıda bulunulması açısından önemlidir. Ülkemiz ve uluslararası literatür incelendiğinde aile içi OÇÇD saptamaya yönelik uluslararası ölçek ile çalışan ve çalışmayan ergenlerin karşılaştırılıyor olması bakımından bu çalışmanın birtakım farklı özelliklere sahip olduğu görülmektedir. Bu durum bazı bulguların birebir karşılaştırılıp tartışma olanağını da sınırlandırmıştır. Araştırma sonucunda ulaşılan bulgular literatürdeki benzer çalışmaların ele alınmasıyla karşılaştırılmış olup aşağıdaki sırayla tartışılmıştır:

1. Çalışan ve çalışmayan ergenlerin bazı tanıtıcı özelliklerinin incelenmesi
2. Çalışan ve çalışmayan ergenlerin psikolojik olumsuz çocukluk çağı deneyimi prevalans ve insidansının incelenmesi
3. Çalışan ve çalışmayan ergenlerin fiziksel olumsuz çocukluk çağı deneyimi prevalans ve insidansının incelenmesi
4. Çalışan ve çalışmayan ergenlerin ihmal prevalans ve insidansının incelenmesi

5.1. Çalışan ve Çalışmayan Ergenlerin Bazı Tanıtıcı Özelliklerinin İncelenmesi

Araştırmada çalışan ve çalışmayan ergenlerin aile tipi ve birlikte yaşadıkları kişiler arasında fark olduğu görülmüş olup; çalışan ergenlerin parçalanmış aileye sahip olma ve tek ebeveynle ile yaşama oranlarının (sırasıyla %10.3, %8.0) çalışmayan ergenlere (sırasıyla %5.5, %2.2) göre daha yüksek, çalışmayan ergenlerin ise çekirdek aileye sahip olma ve aile ile yaşama oranlarının (sırasıyla %84.2, %93.4) çalışan ergenlere (sırasıyla %76.5, %83.6) göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Tablo 4.1, Şekil 4.1 ve Şekil 4.2). Yapılan bir çalışmada farklı olarak çekirdek aile tipi açısından çalışan (%74.6) ve çalışmayan çocuklar (%88.4) arasında anlamlı farklılığın olmadığı görülürken benzer biçimde geniş ve parçalanmış aile yapısı çalışan çocuklarda (sırasıyla %13.0, %12.4) çalışmayan çocuklara göre daha fazla oranda (sırasıyla %7.4, %4.2) bulunmuştur. Aynı çalışmada parçalanmış ailenin çalışan çocuklarda

çalışmayan çocuklara göre 4.9 kat daha fazla olduğu belirlenmiştir. Ayrıca aile ile yaşama açısından çalışan ve çalışmayan çocuklar karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılık olmadığı görülürken çalışan çocukların %9.8'inin, çalışmayan çocukların ise %6.8'inin ailesinden ayrı yaşadığı belirlenmiştir (Çatak, 2006).

Çalışan ve çalışmayan ergenler arasında anne ve baba eğitimleri açısından farklılık olmadığı görülmüştür (Tablo 4.2). Ersü ve ark. (2018) ile Çatak'ın (2006) araştırmasında çalışan çocukların anne ve baba eğitim düzeylerinin okuyan çocuklara göre daha düşük olduğu saptanmıştır. Ayrıca Çatak'ın (2006) çalışmasında, anne eğitim düzeyinin azaldıkça çocuğun çalışma riskinin de 4.5 kat arttığı bulunmuştur.

Çalışmada çalışan ergenlerde sigara kullanım oranının (%47.9) çalışmayan ergenlerden (%25.8) daha yüksek olduğu görülmüştür (Tablo 4.3 ve Şekil 4.3). Yapılan çalışmalarda da benzer biçimde çalışan çocuklarda çalışmayan çocuklara göre sigara kullanım oranları daha yüksek bulunmuştur (Çatak, 2006; Dinç ve ark., 2014; Ersü ve ark., 2018). Dinç ve ark.'nın (2014) çalışmasında gençlerde çalışmanın sigara kullanma riskini 4 kat, düzenli sigara kullanma riskini ise 2 kat artırdığı saptanmıştır. Sadece çalışan çocuklarla yapılan araştırmalarda çalışan çocuklarda sigara kullanma oranının %21.7 ile %66.1 arasında değiştiği tespit edilmiştir (Kuğu ve ark., 2000; Akış ve ark., 2004; Öner ve ark., 2004; Sütoluk ve ark., 2005; Deveci ve ark., 2011; Öncü ve ark., 2012; Aydın ve Çiftçi, 2016). Sonuçta, ergenlerin çalışıyor olmasının sigara kullanımını önemli ölçüde artırdığı söylenebilir. Araştırmada çalışan ve çalışmayan ergenler arasında madde kullanımı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (Tablo 4.3). Sadece çalışan çocuklarla yapılan araştırmalarda çocukların %1.7 ile %9.1 arasında madde kullandığı tespit edilmiştir (Kuğu ve ark., 2000; Öner ve ark., 2004; Öncü ve ark., 2012; Aydın ve Çiftçi, 2016). Görüldüğü gibi çalışmalarda farklı oranlar tespit edilse de bu çalışmayla benzer oranlar olduğu söylenebilir. Hatta bu araştırmada her iki grup arasında istatistiksel olarak herhangi bir farklılık olmasa da çalışmayan ergenlerin (%8.1), çalışan ergenlere (%7.0) göre daha fazla madde kullandığı görülmüştür.

Araştırmada çalışan ergenlerin (%9.9) çalışmayan ergenlere (%4.2) göre aile gelirinin daha yüksek olduğunu saptanmıştır (Tablo 4.3 ve Şekil 4.4). Yapılan çalışmalarda da çalışan çocukların %61.5'inin ailesinin orta düzey gelire (Aydın ve Çiftçi, 2016), %73.1'inin (Öncü ve ark., 2012) ve %86.3'ünün (Abay, 2002) ailelerinin iyi gelir

düzeyine sahip olduğu bildirilmiştir. Bu bulgular çalışmayan ergenlere oranla çalışan ergenlerin aile gelirini kısmen arttırarak daha iyi gelire ya da en azından daha iyi gelir algısına sahip olduklarını düşündürmektedir.

5.2. Çalışan ve Çalışmayan Ergenlerin Psikolojik Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimi Prevalans ve İnsidansının İncelenmesi

Araştırmada çalışmayan ergenlerin psikolojik OÇÇD prevalansı (%77.9) ve insidansının (%70.7) çalışan ergenlerin prevalans (%67.6) ve insidansından (%61.5) daha yüksek olduğu saptanmıştır (Tablo 4.4, Tablo 4.5, Şekil 4.5 ve Şekil 4.6). Çocukların psikolojik OÇÇD prevalanslarının belirlendiği uluslararası çalışmalara bakıldığında %3.4-%91.1 (Vizeh ve ark., 2008; Zolotor ve ark., 2009; Al Eissa ve ark., 2010; Sedlak ve ark., 2010; Euser ve ark., 2013; Torkashvand ve ark., 2013; Finkelhor ve ark., 2014; Mohammadi ve ark., 2014; Silva Franzin ve ak., 2014; Eslami-Shahrbabaki ve ark., 2015; Frang ve ark., 2015; Nik ve ark., 2016; Meinck ve ark., 2017; Nikolaidis ve ark., 2018), ülkemizde yapılan çalışmalarda ise %9.8-%93 (Zoroğlu ve ark., 2001; Güler ve ark., 2002; Irmak, 2008; Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, 2012; Sofuoğlu ve ark., 2012a; Altıparmak ve ark., 2013; Koç ve ark., 2014; Sofuoğlu ve ark., 2014; Ulukol ve ark., 2016; Sofuoğlu ve ark., 2016; Bilgen ve Karasu, 2017; Sofuoğlu ve ark., 2017; Nikolaidis ve ark., 2018) arasında değiştiği görülmektedir. Yine literatürde çocukların psikolojik OÇÇD insidanslarının belirlendiği uluslararası çalışmalara bakıldığında %5.6-%74.9 (Zolotor ve ark., 2009; Sedlack ve ark., 2010; Finkelhor ve ark., 2014; Al-Eissa ve ark., 2015; Nikolaidis ve ark., 2018), ülkemizde ise %51-%68.7 (T.C. Başbakanlık Sosyal Hizmetler, Çocuk Esirgeme Kurumu ve UNICEF, 2010; Altıparmak ve ark., 2013; Sofuoğlu ve ark., 2014; Sofuoğlu ve ark., 2016; Nikolaidis ve ark., 2018) arasında değiştiği görülmektedir. Çalışmalardan da görüldüğü gibi OÇÇD prevalansı geniş bir aralık olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada çalışan ve çalışmayan ergenlerden elde edilen psikolojik OÇÇD prevalansı dünyada ve Türkiye’de görülen oranlarla, insidansı dünyada görülen oranlarla uyumluluk göstermekle birlikte, oldukça yüksek oranlara sahiptir. Türkiye’de görülen psikolojik OÇÇD insidans oranları açısından değerlendirildiğinde ise, çalışan ergenlerin psikolojik OÇÇD insidans oranının uyumlu, çalışmayan ergenlerin psikolojik OÇÇD insidans oranının biraz daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu farkın ise çalışmayan ergenlerde yaşanan psikolojik OÇÇD prevalansının son bir yılda yaşanması durumundan ya da son bir yılda yaşanan

psikolojik OÇÇD'nin yaşam boyu yaşanandan daha fazla hatırlanıyor olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Aynı zamanda soru formlarının uygulanması aşamasında, çalışmayan ergenlerin araştırmanın önemini daha iyi kavradıkları, çalışmaya karşı ilgili ve duyarlı oldukları görülmüş olup sorulara çekinmeden doğru cevap verdikleri söylenebilir.

Ülkemizde çalışan çocuklara az sayıda yapılan çalışmalarda aile içinde psikolojik OÇÇD prevalansının %6.9-%54.4 arasında değiştiği görülmektedir (Kuğu ve ark., 2000; Sütölk ve ark., 2005; Çatak, 2006; Öncü ve ark., 2012; Öncü ve ark. 2013; Aydın ve Çiftçi, 2016). Denizli'de yapılan bir diğer çalışmada da çalışmamızla benzer şekilde aile içi uygulanan psikolojik istismar oranının çalışmayan çocuklarda (%40.4) çalışan çocuklara (%22.1) göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir (Çatak, 2006). Ülkemizde çalışan çocuklarda çocukluk çağı psikolojik istismarı saptamaya ilişkin yapılan araştırma sonuçlarının bu çalışmadaki çalışan çocukların psikolojik OÇÇD prevalansından daha düşük olduğu görülmektedir. Diğer taraftan, çalışan çocuklar gibi dezavantajlı grup içinde yer alan suça yönelen 200 ergenle yapılan çalışmada psikolojik OÇÇD prevalansının (%18.5) çalışmamızdaki prevalanstan daha düşük olduğu görülmüştür (Danışman ve Berberoğlu, 2016). Tüm bu çalışmalara bakıldığında araştırmamızdaki örneklem grubunun diğer çalışmalardan farklı olmasının yanı sıra, aile içi OÇÇD'nin sorgulanmış olması da prevalans ve insidans oranlarında yüksekliğin nedeni olarak kabul edilebilir. Nitekim Türkiye'de çocuk ihmali ve istismarı konusunda yapılan 128 araştırmanın incelendiği bir literatür çalışmasında da en az aile ile (%7.81) çalışıldığı görülmüştür (Bakır ve Kapucu, 2017). Çalışmalardan çıkan farklı psikolojik OÇÇD prevalans ve insidansların diğer nedenleri arasında toplumun sosyo-kültürel ve ekonomik özellikleri, istismarı algılama biçimleri, istismar tanısı için kullanılan ölçütlerin çeşitliliği sayılabilir.

Araştırma sonucunda çalışan ergenlerde en yaygın görülen psikolojik OÇÇD davranışları “aptal, tembel ya da benzeri kötü sözler söyleyerek aşağılama” (%32.4), “sözlerini dinlemeyerek görmezden gelme” (%31.5), “küçük düşürülmüş hissedecek şekilde diğer çocuklarla karşılaştırılma” (%29.6), “yüksek sesle ve saldırganca bağırıp çağırma” (%27.3), ve “izni olmadan, günlüğünü, mesajlarını ya da e-postalarını okuma” (%25.9) olarak saptanmıştır (Tablo 4.6). Çalışmayan ergenlerde en yaygın görülen psikolojik OÇÇD davranışları “aptal, tembel ya da benzeri kötü sözler

söyleyerek aşağılama” (%43.8), “küçük düşürülmüş hissedecek şekilde diğer çocuklarla karşılaştırılma” (%42.5), “sözlerini dinlemeyerek görmezden gelme” (%42.4), “yüksek sesle ve saldırganca bağırıp çağırma” (%41.6) ve “beddua etme” (%38.3) olarak saptanmıştır (Tablo 4.7). Sofuoğlu ve ark.’nın (2014) çalışmasında da benzer biçimde çocukların en sık maruz kaldığı psikolojik istismar davranışlarının “aptal, tembel ya da benzeri kötü sözler söyleyerek aşağılama” (%37.13), “küçük düşürülmüş hissedecek şekilde diğer çocuklarla karşılaştırılma” (%34.71) ve “sözlerini dinlemeyerek görmezden gelme” (%32.80) olduğu belirlenmiştir. Çalışmada çalışan ve çalışmayan ergenlerde sadece bir davranışın yaşanmış olması psikolojik OÇÇD prevalansını ortaya koymaktadır. Bu nedenle de her iki grupta yüksek bir oran görülmektedir. Bunun yanı sıra iki grup arasında sıklık farkı da yer almaktadır. En sık yaşanan psikolojik OÇÇD davranışlarına bakıldığında çalışmayan ergenlerde daha fazla yaşanabilecek deneyimler olduğu görülmektedir. Çünkü ebeveynler çocuklarından daha fazla akademik başarı beklemektedirler.

Çalışan ve çalışmayan ergenlerle yapılan farklı çalışmalar da aile tarafından çalışmayan ergenlerin düşüncelerine daha fazla önem verildiği (Atav ve Baran, 2018), çalışmayan ergenlerin daha özgüvenli olduğu (Fidan, 2004; Atav ve Baran, 2018) görülmüştür. Bu durumda çalışmayan ergenlerin çalışan ergenlere göre kendilerini daha iyi ifade etme yeteneklerine sahip oldukları düşünülmektedir. Bundan dolayı yapılan çalışmada çalışmayan ergenlerin OÇÇD bildirim oranlarının çalışan ergenlere göre daha fazla olduğu söylenebilir. Ayrıca bu farkın çalışmayan ergenlerde yaşanan psikolojik OÇÇD prevalansının son bir yılda yaşanması durumundan ya da son bir yılda yaşanan psikolojik OÇÇD’nin yaşam boyu yaşanandan daha fazla hatırlanıyor olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Aynı zamanda soru formlarının uygulanması aşamasında, çalışmayan ergenlerin araştırmanın önemini daha iyi kavradıkları, çalışmaya karşı ilgili ve duyarlı oldukları görülmüş olup sorulara çekinmeden doğru cevap verdikleri söylenebilir.

Bu çalışmada (Tablo 3.3) “meslek edinmek” çalışan ergenleri çalışmaya iten ilk neden olmuştur. Diğer çalışmalarda (Akış ve ark., 2004; Bakar ve ark., 2004; Öncü ve ark., 2012) da çalışan ergenleri çalışmaya iten bu nedenin ilk ya da ikinci sırada (Abay, 2002) yer aldığı görülmüştür. Sosyo-ekonomik değişkenler çocuğun okulu ya da çalışmayı tercih etmesinde önemli bir etkidir (Jensen ve Nielsen, 1997; Canbaz,

2003), ancak bu durum okuldan uzak kalmaya da neden olabilmektedir (Jensen ve Nielsen, 1997). Yapılan çalışmalarda çalışan öğrencilerin akademik başarılarının olumsuz etkilendiği (Cangür ve ark., 2013), algı azlığının ve başarı düşüklüğünün daha fazla olduğu (Curtis ve ark., 2002) bunların da okul devamsızlığından kaynaklandığı belirtilmiştir. Ayrıca çalışma nedenleri arasında “okula ilgi duymamak” (Canbaz, 2003), “okula gitmek istememe” (Abay, 2002; Bakar ve ark., 2004; Akış ve ark., 2004) de olduğu görülmektedir. Tüm bu bulgular göz önünde bulundurulduğunda, çalışan ergenlerin ailelerinin beklentilerinin çocukları üzerinde yüksek akademik başarı yönünde olmadığı, çocukları üzerindeki amaçlarını kısa yoldan gerçekleştirdiği ve bu yüzden çalışan ergenler üzerinde daha az psikolojik baskı kurdukları söylenebilir. Diğer bir ifadeyle çalışmayan ergenlerin ailelerinde bu durumun tam tersi olduğu yönünde çıkarımda bulunulabilir. Nitekim Çatak'ın (2006) yaptığı çalışmada okuyan ergenlerin %18.7'si ders çalışmama nedeniyle ailesi tarafından cezalandırılırken, çalışan ergenlerin hiç cezalandırılmadığı görülmüştür.

Çalışmayan ergenlerin gelecekte meslek sahibi olabilmesi için üniversite sınavında akademik anlamda başarı sağlaması gerektiği bilinmektedir. Bunun bilincinde olan ergenin hem kendisi hem de ailesi ergen üzerinde psikolojik baskı oluşturabilmektedir. Hatta bazı ergenlerin ailesine tepki olarak istismara yönelik davranışlarla karşılaştığını belirten gerçekçi olmayan beyanları da söz konusu olabilir. Ayrıca bu çalışmada çalışmayan ergenlerin akademik başarılarının çalışan ergenlere göre daha yüksek olduğu ve psikolojik OÇÇD sorularını çalışmayan ergenlerden daha iyi yorumladıkları düşünülmektedir. Mesleki eğitim merkezine devam eden çalışan ergenlerin mesleki eğitim aldığı esnada gelir elde etmesi de aile açısından farklı bir avantajdır. Aynı zamanda düşük sosyo-ekonomik düzeyli olan veya parçalanmış aileye sahip olan ergenlerin akademik başarısının daha düşük olduğu da bilinmektedir (Koçak ve Tatay, 2016; Sarier, 2016). Çalışmamızda da çalışan ergenlerin yüksek oranda parçalanmış aileye sahip olduğu görülmektedir (Tablo 4.1 ve Şekil 4.1). Tüm bu nedenlerden dolayı bu çalışmada çalışan ergenlerin psikolojik OÇÇD sorularına daha az onaylayıcı yanıtlar verdiği söylenebilir. Parçalanmış ailelerde ergenlerin gelir getiren bir işte çalışmasının getirdiği özgüven artışı ve aile ile geçirilen ortak zamanın azalması çalışan ergenlerde yaşanan psikolojik OÇÇD prevalans ve insidansın çalışmayan ergenlere göre daha az olmasının bir diğer nedeni olarak da gösterilebilir. Aynı zamanda çalışan ergen işverenin, kalfanın, kıdemli çırağın ve müşterilerin

isteklerine, zorlamalarına, baskılarına ve yargılamalarına maruz kalmaya bağılı olarak kendisi için daha yüksek standartlar oluşturmak zorunda kalabilir. Bu durumda da çalışan ergenler daha fazla sorumluluk alarak kaygı duyabilir ve davranışlarını daha fazla çalışmayan ergenlere göre kontrol edebilir. Bu nedenle çalışmada çalışan ergenlerin çalışmayan ergenlere göre daha az psikolojik OÇÇD yaşadığı da söylenebilir.

5.3. Çalışan ve Çalışmayan Ergenlerin Fiziksel Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimi Prevalans ve İnsidansının İncelenmesi

Araştırmada çalışmayan ergenlerin fiziksel OÇÇD prevalansı (%63.7) ve insidansının (%49.9) çalışan ergenlerin prevalans (%50.7) ve insidansından (%38.0) daha yüksek olduğu saptanmıştır (Tablo 4.4, Tablo 4.5, Şekil 4.5 ve Şekil 4.6). Bir metaanaliz çalışmasında dünyadaki 111 çalışma incelenmiş olup, çocukların (9 698 801) fiziksel istismar prevalansı %22.6 olarak bildirilmiştir (Stoltenborgh ve ark., 2013). Çocukların fiziksel OÇÇD prevalanslarının belirlendiği uluslararası çalışmalara bakıldığında %5.1-%76.4 (Vizeh ve ark., 2008; Zolotor ve ark., 2009; Al Eissa ve ark., 2010; Walker ve ark., 2012; Euser ve ark., 2013; Mbagaya ve ark., 2013; Torkashvand ve ark., 2013; Finkelhor ve ark., 2014; Mohammadi ve ark., 2014; Silva Franzin ve ark., 2014; Eslami-Shahrbabaki ve ark., 2015; Frang ve ark., 2015; Nik ve ark., 2016; Meinck ve ark., 2017; Nikolaidis ve ark., 2018; O'Leary ve ark., 2018), ülkemizde yapılan çalışmalarda ise %13.5-%87.4 (Zoroğlu ve ark., 2001; Güler ve ark., 2002; Irmak, 2008; Güner ve ark., 2010; Irmak, 2011; Özgür ve ark., 2011; Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, 2012; Sofuoğlu ve ark., 2012a; Altıparmak ve ark., 2013; Koç ve ark., 2014; Sofuoğlu ve ark., 2014; Aygen ve Açık, 2014; Ulukol ve ark., 2016; Sofuoğlu ve ark., 2016; Bilgen ve Karasu, 2017; Özcan ve ark., 2017; Sofuoğlu ve ark., 2017; Sofuoğlu ve ark., 2018; Nikolaidis ve ark., 2018) arasında değiştiği görülmektedir. Yine literatürde çocukların fiziksel OÇÇD insidanslarının belirlendiği uluslararası çalışmalara bakıldığında %4-%58 (Zolotor ve ark., 2009; Sedlak ve ark., 2010; Finkelhor ve ark., 2014; Al-Eissa ve ark., 2015; Nikolaidis ve ark., 2018), ülkemizde ise %14.0-%79.1 (Irmak, 2008; T.C. Başbakanlık Sosyal Hizmetler, Çocuk Esirgeme Kurumu ve UNICEF, 2010; Altıparmak ve ark., 2013; Sofuoğlu ve ark., 2014; Sofuoğlu ve ark., 2016; Nikolaidis ve ark., 2018). Bu çalışmada çalışan ve çalışmayan ergenlerden elde edilen fiziksel OÇÇD prevalansı ve insidansı dünyada ve Türkiye'de görülen oranlarla uyumluluk göstermektedir.

Ülkemizde az sayıda yapılan çalışan çocuklarda aile içi fiziksel OÇÇD prevalansının belirlendiği çalışmalara bakıldığında ise %9.1-%34.8 arasında değiştiği görülmektedir (Kuğu ve ark., 2000; Öner ve ark., 2004; Sütölük ve ark., 2005; Öncü ve ark., 2012; Öncü ve ark., 2013; Aydın ve Çiftçi, 2016). Ülkemizde çalışan çocuklarda çocukluk çağı fiziksel istismarı saptamaya ilişkin yapılan araştırma sonuçlarının bu çalışmadaki çalışan çocukların prevalansından daha düşük olduğu görülmektedir. Ankara’da çalışan ve çalışmayan ergenlerin karşılaştırıldığı benzer bir çalışmada da çalışmayan ergenlerin aile içinde yaşadıkları fiziksel istismar oranının (%17.6) çalışan ergenlerden (%16.9) daha fazla olduğu belirlenmiştir (Atav ve Baran, 2018). Denizli’de yapılan bir diğer çalışmada ise aile içi uygulanan fiziksel istismar oranının çalışan çocuklarda (%14.0) çalışmayan çocuklara (%4.5) göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir (Çatak, 2006). Diğer taraftan, çalışan çocuklar gibi dezavantajlı grup içinde yer alan suça yönelen 200 ergenle yapılan çalışmada fiziksel OÇÇD prevalansının (%19) çalışmamızdaki prevalanstan daha düşük olduğu görülmüştür (Danışman ve Berberoğlu, 2016). Çalışmalardan çıkan farklı fiziksel OÇÇD prevalans ve insidansların nedeninin, araştırma yapılan toplumun sosyo-kültürel ve ekonomik özellikleri, örneklem grubunun seçimi, istismarı algılama biçimleri, istismar tanısı için kullanılan ölçütlerin çeşitliliğiyle ilgili olabileceği düşünülmektedir.

Araştırma sonucunda çalışan ergenlerde en yaygın görülen fiziksel OÇÇD davranışları “tokat atma” (%27.7), “kafaya ya da enseye vurma” (%24.9), “kulak çekme” (%23), “çimdikleme” (%17.8) ve “saç çekme” (%17.4) olarak saptanmıştır (Tablo 4.8). Çalışmayan ergenlerde en yaygın görülen fiziksel OÇÇD davranışları “kulak çekme” (%47.7), “tokat atma” (%39.8), “kafaya ya da enseye vurma” (%35.2), “çimdikleme” (%35) ve “saç çekme” (%28.4) olarak saptanmıştır (Tablo 4.9). Sofuoğlu ve ark.’nın (2014) çalışmasında da benzer biçimde çocukların en sık maruz kaldığı fiziksel istismar davranışlarının “kulak çekme” (%35.13), “tokat atma” (%28.57) ve “çimdikleme” (%26.04) olduğu belirlenmiştir. Psikolojik OÇÇD’ye benzer şekilde, çalışan ve çalışmayan ergenlerde sadece bir davranışın yaşanmış olması her iki grupta fiziksel OÇÇD’nin yüksek oranda bulunmasına neden olmuştur. Aynı biçimde iki grup arasında sıklık farkının da çalışmayan ergenlerin ebeveynlerinin çocuklarına ilişkin akademik anlamda daha fazla gelecek kaygısı duymaları olabilir.

Aydın ve Çiftçi'nin (2016) Bandırma'da 109 çalışan çocukla yaptıkları araştırmada işyerinde fiziksel istismar mağduriyeti %14.7 olarak saptanmıştır. Turla ve ark.'nın (2009) Sivas'da yaptıkları bir diğer araştırmada da çalışan çocukların %22'si işyerinde fiziksel istismara maruz kaldığı belirlenmiştir. Aslında bu durum bize görünenden farklı olarak çalışan ergenlerin çalışmayan ergenlere göre istismar ve ihmal yaşama sıklığı bakımından daha fazla dezavantajlı olduğunu gösterir niteliktedir. Çünkü OÇÇD hem çalışan hem de çalışmayan ergenlerde aile ortamında yaşanırken çalışan ergenlerde aynı zamanda farklı olarak işyeri ortamında da yaşanabilmektedir. Çalışan ergenler işyerinde aynı ya da farklı zamanlarda bir ya da birden fazla uğradıkları istismarı belli bir süre sonra kanıksayabilirler. Bu nedenle istismara karşı duyarsızlaşmış olan çalışan ergenlerde aile içinde yaşanan istismar farkındalığının çalışmayan ergenlere oranla daha az olduğu söylenebilir. Dolayısıyla çalışan ergenlerde çalışmayan ergenlere göre var olan OÇÇD'ye karşı bu farkındalık azlığı çalışma sonuçlarına tersi bir durum şeklinde yansımış olabilir. Aynı zamanda her iki gruba çalışma öncesinde aynı açıklamalar yapılmış olmasına rağmen bazı çalışan ergenlerde çalışma sırasında ve sonrasında sonuçların farklı yerlerde kendi aleyhlerine kullanabileceğine ilişkin tedirginlik oluşmuş olup tekrar tekrar bu konuda araştırmacıya sorular yöneltilmiştir. Her ne kadar yeniden açıklama yapılsa da bazı çalışan ergenlerin OÇÇD sorularına verdikleri cevaplarda gerçekçi davranmadıkları ve çalışmayı negatif yönde etkiledikleri düşünülmektedir.

5.4. Çalışan ve Çalışmayan Ergenlerin İhmal Prevalans ve İnsidansının İncelenmesi

Araştırmada çalışmayan ergenlerin ihmal prevalansı (%47.5) ve insidansının (%41.8) çalışan ergenlerin prevalans (%27.2) ve insidansından (%23.9) daha yüksek olduğu saptanmıştır (Tablo 4.4, Tablo 4.5, Şekil 4.5 ve Şekil 4.6). Çocukların ihmal prevalanslarının belirlendiği uluslararası çalışmalara bakıldığında %8.3-%80.1 (Vizeh ve ark., 2008; Zolotor ve ark., 2009; Al Eissa ve ark., 2010; Euser ve ark., 2013; Mbagaya ve ark., 2013; Torkashvand ve ark., 2013; Finkelhor ve ark., 2014; Mohammadi ve ark., 2014; Silva Franzin ve ak., 2014; Eslami-Shahrbabaki ve ark., 2015; Frang ve ark., 2015; Nik ve ark., 2016; Nikolaidis ve ark., 2018), ülkemizde yapılan çalışmalarda ise %1.5-%75.6 (Zoroğlu ve ark., 2001; Güler ve ark., 2002; Irmak, 2008; Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, 2012; Sofuoğlu ve ark., 2012a; Altıparmak ve ark., 2013; Sofuoğlu ve ark., 2014; Ulukol ve ark., 2016;

Sofuoğlu ve ark., 2016; Sofuoğlu ve ark., 2017; Nikolaidis ve ark., 2018) arasında değiştiği görülmektedir. Yine literatürde çocukların ihmal insidanslarının belirlendiği uluslararası çalışmalara bakıldığında %4.7-%50.2 (Zolotor ve ark., 2009; Sedlak ve ark., 2010; Finkelhor ve ark., 2014; Al-Eissa ve ark., 2015; Nikolaidis ve ark., 2018), ülkemizde ise %25.0-%45.2 (T.C. Başbakanlık Sosyal Hizmetler, Çocuk Esirgeme Kurumu ve UNICEF, 2010; Sofuoğlu ve ark., 2014; Sofuoğlu ve ark., 2016; Nikolaidis ve ark., 2018) arasında değiştiği görülmektedir. Bu çalışmada çalışan ve çalışmayan ergenlerden elde edilen ihmal prevalansı ve insidansı dünyada ve Türkiye’de görülen oranlarla uyumluluk göstermektedir. Zoroğlu ve ark.’nın (2001) yaptıkları çalışmada her üç ergenden birinin çocukluk çağında ihmale maruz kaldığı bulunmuştur. Ülkemizde az sayıda yapılan çalışan çocuklarda ihmal prevalansının belirlendiği çalışmalara bakıldığında %8-%27.1 arasında değiştiği görülmektedir (Kuğu ve ark., 2000; Öncü ve ark., 2012; Öncü ve ark., 2013). Bu çalışmalardaki ihmal prevalanslarının araştırmamızdaki çalışan çocukların ihmal prevalansı ile uyumlu olduğu görülmektedir.

Araştırma sonucunda hem çalışan hem de çalışmayan ergenlerde en yaygın görülen ihmal davranışı “kendini önemsiz hissetme” (sırasıyla %20.7, %37.6) olarak saptanmıştır (Tablo 4.10 ve Tablo 4.11). Sofuoğlu ve ark.’nın (2014) çalışmasında da benzer biçimde, çocukların en sık maruz kaldığı ihmal davranışının “kendini önemsiz hissetme” (%31.10) olduğu belirlenmiştir. Psikolojik ve fiziksel OÇÇD’ye benzer şekilde, çalışan ve çalışmayan ergenlerde sadece bir davranışın yaşanmış olması her iki grupta ihmal maruziyetinin yüksek oranda bulunmasına neden olmuştur.

Ülkemizde çocuk ihmali ve istismarı konusunda yapılmış olan 128 araştırmanın incelendiği bir literatür çalışmasında konular bazında çoğunlukla (%45.31) ihmal ve istismarın birlikte ele alındığı görülmüştür (Bakır ve Kapucu, 2017). Bu durum araştırmada çalışan ve çalışmayan ergenlerin ihmal prevalansı ve insidansının diğer çalışmalar ile karşılaştırılması bakımından sınırlılık oluştururken aynı zamanda araştırmanın farklı özelliğini de ortaya koymaktadır. Öncü ve ark.’nın (2012) çalışan çocuklarla yaptıkları çalışmada aile içinde yaşanan fiziksel ve psikolojik istismarın aynı zamanda ihmali de getirdiği görülmüştür. Çalışma bulgularında çalışmayan ergenlerde yaşanan psikolojik ve fiziksel istismarın çalışan ergenlere göre daha yüksek olması durumunun çalışmayan ergenlerde yaşanan ihmali de artırdığı söylenebilir.

Toplumsal olarak çalışan ergenlere aileleri tarafından çalışmayan ergenlere göre daha fazla değer veriliyor olmasının da ihmal bulgularına yansıması olabileceği düşünülebilir. Ailesinden daha bağımsız olan çalışan ergenler daha düşük beklentilere sahip olabilir ve kendilerini çalışmayan ergenlere göre daha az ihmal edilmiş hissedebilirler. Aynı zamanda çalışmalardan çıkan farklı ihmal prevalans ve insidanslarının nedeninin, araştırma yapılan toplumun sosyo-kültürel ve ekonomik özellikleri, örneklem grubunun seçimi, ihmali algılama biçimleri, ihmal tanısı için kullanılan ölçütlerin çeşitliliğiyle ilgili olabileceği düşünülmektedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışan ve çalışmayan ergenlerin olumsuz çocukluk çağı deneyimlerini karşılaştırmak amacıyla yapılan bu çalışmada aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

Çalışan ergenlerin, çalışmayan ergenlere göre;

- Çekirdek aile tipi oranının daha düşük olduğu,
- Parçalanmış aile tipi oranının daha yüksek olduğu,
- “Aile ile” birlikte yaşama oranının daha düşük olduğu,
- “Tek ebeveyn ile” birlikte yaşama oranının daha yüksek olduğu,
- Sigara kullanım oranının daha yüksek olduğu,
- Aile gelir durum oranının daha yüksek olduğu,
- Psikolojik OÇÇD prevalans ve insidans oranının daha düşük olduğu,
- Fiziksel OÇÇD prevalans ve insidans oranının daha düşük olduğu,
- İhmal maruziyet prevalans ve insidans oranının daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Çalışan ergenler ve çalışmayan ergenler arasında;

- Yaş grupları ve cinsiyet,
- Anne ve baba eğitim durumu,
- Madde kullanımı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Sonuç olarak; hem çalışan hem de çalışmayan ergenlerin OÇÇD yaşadığı, ama prevalans ve insidans bakımından karşılaştırıldığında çalışan ergenlerin çalışmayan ergenlere göre daha az oranda OÇÇD yaşadığı belirlenmiştir.

Araştırma sonuçlarına ilişkin öneriler;

Özellikle birinci basamak sağlık hizmetleri çalışanları tarafından;

- Çocuk istismarı ve ihmali konusunda ailelere ve çocuklara/ergenlere geniş kapsamlı eğitim yapılması,
- Çocuklara yönelik sıklıkla disiplin yöntemi olarak uygulanan psikolojik ve fiziksel istismarın değişimine yönelik ebeveynlere eğitim uygulanması,
- Aile çocuk/ergen ilişkisini destekleyici, iyileştirici ve güçlendirici belirli aralıklarla rutin ev ziyaretleri gerçekleştirilerek danışmanlık yapılması,

- Sosyoekonomik seviyesi düşük ailelerin sosyal yardımlaşma ve dayanışma hizmetlerinden faydalanması konusunda rehberlik ve danışmanlık yapılması,
- Riskli aile çocuklarının istismar ve ihmal bulguları yönünden değerlendirmesinin yapılması,
- İstismarın erken dönemde tanınarak tekrarını önlemeye yönelik gerekli bildirim ilgili kurumlara yapılması,
- İstismarın tekrarının önlenmesi ve çocuk üzerindeki kalıcı, ileri dönem yıkıcı etkilerinin görülmemesi için istismar uygulayan kişilerin gereken tedavilerinin yapılması ve eğitimlerinin sağlanması,
- İstismara maruz kalan çocuklara gerekli tedavi, bakım ve koruyucu sağlık hizmeti verilmesi önerilir.

Araştırmacılar için öneriler;

- Dezavantajlı gruplarda yer alan çocukların/ergenlerin OÇÇD yaşamasının beden ve ruh sağlığı üzerine olan etkisine ve ailelerin istismar/ihmal içerikli davranışlarının daha iyi anlaşılabilmesi için ülke çapında randomize kontrollü araştırmaların yapılması,
- Çalışmayan ergenlerin OÇÇD'yi çalışan ergenlere oranla daha fazla yaşamalarının altında yatan nedenlere yönelik ileri çalışmaların yapılması,
- Örgün eğitime kayıtlı çocukların/ergenlerin OÇÇD yaşamasının ve ailelerinin istismar/ihmal içerikli davranışlarının daha iyi anlaşılabilmesi için nitel çalışmaların yapılması,
- Olumsuz çocukluk çağı deneyimleri yaşamanın önlenmesine yönelik multidisipliner çalışmaların yapılması,
- Olumsuz çocukluk çağı deneyimi yaşayan çocukların/ergenlerin ve ailelerinin tedavi ve rehabilitasyonuna yönelik multidisipliner çalışmaların yapılması önerilir.

KAYNAKLAR

- Abay AR. Çıracak öğrencilerin sorunları (Bostancı çıracaklık eğitim merkezi öğrencileri örneği). Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (4). 2002;2: 107-139.
- Acehan S, Bilen A, Ay MO, Gülen M, Avcı A, İçme F. Çocuk istismarı ve ihmalinin değerlendirilmesi. Arşiv Kaynak Tarama Dergisi. 2013;22: 591-614.
- Akcan A, Demiralay Ş. Hemşirelik bölümü öğrencilerinin çocuk ihmal ve istismarına ilişkin algıları. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi. 2016;5: 275-281.
- Akça SÖ, Gözen D. Çocuk hemşiresinin savunucu rolü. Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi. 2013; 21: 213-218.
- Akış N, İrgil E, Pala K, Aytekin H. Gemlik çıracaklık eğitim merkezinde okuyan çıracakların çalışma koşulları ve sosyal sorunları. Türk Tabipleri Birliği Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi. 2004;17: 15-20.
- Al Eissa M, Almuneef M. Child abuse and neglect in Saudi Arabia: Journey of recognition to implementation of national prevention strategies. Child Abuse Negl. 2010;34: 28–33.
- Al-Eissa MA, AlBuhairan FS, Qayad M, Saleheen H, Runyan D, Almuneef M. Determining child maltreatment incidence in Saudi Arabia using the ICAST-CH: A pilot study. Child Abuse & Neglect. 2015;42: 174-182.
- Altıparmak S, Yıldırım G, Yardımcı F, Ergin D. Annelerden alınan bilgilerle çocuk istismarı ve etkileyen etkenler. Anadolu Psikiyatri Dergisi. 2013;14: 354-361.
- Arkan G. Sanayi sitesinde çalışan çocuk işçilerin çalışma koşulları ve istismara bakışı. G.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2011, Gaziantep, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. R Sohbet).
- Arslan R. Çocukluk dönemi duygusal istismarı ile depresyon arasındaki ilişkide erken dönem uyumsuz şemaların aracı rolüne ilişkin bir gözden geçirme. Klinik Psikiyatri 2016;19: 202-210.

Atav PÜ, Baran G. Çalışan ve çalışmayan ergenlerin zorbalık davranışının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2018;33: 1-16.

Avellar SA, Supplee LH. Effectiveness of home visiting in improving child health and reducing child maltreatment. Pediatrics. 2013;132: 90-99.

Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti. (2012). Çocukların ev içinde yaşadıkları şiddet araştırması. Birinci Baskı, Genç Hayat Yayınları, İstanbul; s: 9-54.

Avşar A, Karanfil R, Keten A. Çocukta fiziksel istismar sonucu ölüm: Olgu sunumu. Adli Tıp Dergisi. 2014;28: 287-293.

Avşar Z, Öğütöğulları E. Çocuk işçiliği ve çocuk işçiliği ile mücadele stratejileri. Sosyal Güvenlik Dergisi. 2012;2: 9-40.

Aydın D, Çiftçi Karaca E. Mesleki eğitim merkezinde eğitim alan gençlerin işyerinde istismara uğrama durumları. International Journal Of Human Sciences. 2016;13: 851-861.

Aydın F, Sofuoğlu, Z, Kandemirci, B. Case-based surveillance study (CBSS): Turkish report on incidence rates of reported can cases. Acil Ambulans Hekimleri Derneği; 2012, İzmir, Türkiye.

Aydın F. Avrupa sosyal şartı. Tasarım-Baskı, Yayın No: 06, Ankara; 2014, s: 25-35.

Aydın F. Türkiye tarafından onaylanan ILO sözleşmeleri. Tasarım-Baskı, Ankara; 2014;7-15-227-232-299-302.

Aygen M, Açıık Y. Elazığ ilinde gençlerde şiddete başvurma ya da maruz kalma sıklığı, etkileyen faktörler ve öfke ile ilişkisi. Kocaeli Tıp Dergisi. 2014;3: 8-17.

Bagheriana F, Hashemia SR, Hosseini SM. Attitudes towards child abuse among Iranian teenagers. Procedia - Social and Behavioral Sciences. 2011;30: 822-825.

Bakar C, Maral I, Aygün R. Ostim ve ahievran mesleki eğitim merkezlerinde eğitim gören çırakların sosyo-demografik özellikleri çalışma nedenleri ve iş yaşamı ile ilgili özellikler. Türk Tabipleri Birliği Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi. 2004;5: 21-27.

Bakır E, Kapucu S. Çocuk ihmali ve istismarının Türkiye’de yapılan araştırmalara yansması: Bir literatür incelemesi. Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi. 2017;4: 13–24.

Bakır YE. Türkiye’de çocuk işçiliği sorununda toplumsal bilinç düzeyinin ölçülmesi. A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tezsiz Yüksek Lisans Dönem Projesi, 2008, Ankara, (Danışman: Doç. Dr. M Barca).

Başbakkal Z, Sen N, Conk Z. İzmir mesleki eğitim merkezi’nde eğitim gören çocuk işçilerin sağlık, sosyal ve kültürel durumlarının değerlendirilmesi. Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi. 2005;21: 91-101.

Beyaztaş FY, Özen B, Bütün C. Fiziksel çocuk istismarının incelenmesi. Medicine Science. 2014;3: 1315-31.

Bildik T, Büküşoğlu N, Kesikçi H. Çalışan ergenlerin psikososyal sorunları ve kendi çözüm önerileri. Ege Tıp Dergisi. 2004;43: 105-111.

Bilgen FG, Karasu Fatma. Anneleri tarafından çocuklara uygulanan duygusal ve fiziksel istismar/ihmal davranışları. Sosyal Bilimler Dergisi. 2017;7: 22-34.

Bilir Ş, Arı M, B. Dönmez N, Atık B, San P. Türkiye’nin 16 ilinde 4-12 yaşlar arasındaki 50.473 çocuğa fiziksel ceza verme sıklığı ve buna ilişkin problem durumlarının incelenmesi. Aile ve Toplum. 1991;1: 57-70.

Burç A, Tüfekci FG. Hemşirelerin çocuk istismarı ve ihmalinin belirti ve risklerini tanılama düzeyleri. Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 2015;6: 144-151.

Bülbül S, Özçalık A, Özdoğan S. Bir olgu nedeniyle adli tıbbi uygulamalarda gecikmenin hekimlere getirdiği hukuki sorunların irdelenmesi. K.Ü. Tıp Fakültesi Dergisi. 2012;14: 49-52.

Canbaz S. Samsun çıraklık eğitim merkezi’ne devam eden çırakların sosyodemografik ve çalışma yaşamı özelliklerinin değerlendirilmesi. Türk Tabipleri Birliği Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi. 2003;13: 33-39.

Cangür Ş, Kara F, İlhan M, Özkaya EG, Uzun T, Bayk1 N, Demircan V, Ankaralı H. Düzce ilinde sokakta çalışan çocukların eğitime bakış açısı ve beklentileri. Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi. 2013;3: 5-14.

Curtis S, Shani N. The effect of taking paid employment during term-time on students' Academic studies. Journal of Further and Higher Education. 2002;26: 129-138.

Çapık C. İstatistiksel güç analizi ve hemşirelik araştırmalarında kullanımı: Temel bilgiler. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi. 2014;17: 268-274.

Çatak B. Çocuk İşçiliğinin Risk Faktörlerinin Belirlenmesi; Çocuk İşçi ve Okuyan Öğrencilerin Sağlık Durumlarının Karşılaştırılması. P.Ü. Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Uzmanlık Tezi, 2006, Denizli, (Danışman: Prof. Dr. Aİ Bozkurt).

Çatak B, Bozkurt Aİ. Ailesel özelliklerin çocuk işçiliği üzerine etkisi. Toplum ve Hekim. 2010;25: 218-229.

Çeçen AR. Çocuk cinsel istismarı sıklığı, etkileri ve okul temelli önleme yolları. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi. 2007;4: 1-17.

Çolak ÖF. Küreselleşme, beşeri sermaye ve çocuk işgücü. Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu, Uluslararası Çalışma Teşkilatı, Yayın No:177, Ankara, 1998.

Dağlı ET, İnanıcı MA. Hastane temelli çocuk koruma merkezleri için başvuru kitabı ihmal ve istismara uğrayan çocuğa bütüncül yaklaşım. Birinci Baskı, UNICEF Türkiye Ülke Ofisi, Ankara; 2011, s: 12-216.

Danışman IG, Berberoğlu Esra. Suça yönelen ergenlerde, çocukluk döneminde örseleyici yaşantılara maruz kalma düzeyi ile adil dünya inancı arasındaki ilişkinin incelenmesi. Anadolu Psikiyatri Dergisi. 2016;17: 111-119.

Deveci SE, Açık Y. Çocuk İstismarı nedenlerinin incelenmesi. Arşiv. 2003;12: 396-405.

Deveci SE, Ulutaşdemir N, Açık Y. Bir mesleki eğitim merkezi öğrencilerinde umutsuzluk düzeyi ve etkileyen faktörler. Dicle Tıp Dergisi. 2011;38: 312-317.

Dinç G, Altıparmak S, Yılmaz Ö, Yaşlı G, Türel Ermertcan A, Aydın N, Özcan C. Çalışan ve çalışmayan gençlerde sigara kullanımı, Manisa 2008. Turk J Public Health. 2014;12: 13-22.

DİSK-AR: Türkiye’de çocuk işçiliği gerçeği raporu. (2015).

Dixon L. Browne K. The heterogeneity of spouse abuse: A review. Aggression and Violent Behavior. 2003;8: 107-130.

Dokgöz H, Tırtıl L. Çocuğa yönelik şiddet ya da çocuk istismarı ve ihmali. Toplum ve Hekim. 2007;22: 391-398.

Dur AİB, Öztürk M. Türkiye’de ve dünyada çocuk işçiliği ve mücadele politikaları: SDÜ MYO öğrencileri üzerine bir araştırma. SDÜ. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. 2017;22: 613-635.

Dursun S, Aksakal E. Çalışan çocukların sorunları üzerine bir araştırma. KTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi. 2018;15: 41-56.

Duyar D. Çocuk işçiliği ve bedensel gelişimi üzerine etkileri. Toplum ve Hekim. 2007;22: 344-349.

Dündar PE, Bilge B, Baydur H, Pala T, Eser E, Ergör A, Oral A, Şerifhan M. Manisa’da çıraklık eğitim merkezinde eğitim gören gençlerin yaşam kalitesini etkileyen faktörler. Toplum Hekimliği Bülteni. 2006;25: 24-29.

Efe H, Uluoğlu SA. Dünyada çocuk işçiliğiyle mücadelede gelinen nokta ve geleceğe dair bazı öngörüler. Eğitim Bilim Toplum Dergisi. 2015;13: 46-72.

Erbay DP, Bilge B, Baydur H, Pala T, Eser E, Ergör A, Oral A, Şerifhan M. Manisa’da çıraklık eğitim merkezinde eğitim gören gençlerin yaşam kalitesini etkileyen faktörler. Toplum Hekimliği Bülteni. 2006;25: 24-29.

Ersü NK, Ersü A, Acar BC, Çetinkaya K, Öngel K. Lisede eğitim gören gençler ile çıraklık eğitim merkezine devam eden gençlerin sağlık risk ve problemlerinin karşılaştırılması. Sted. 2018;27: 305-316.

Eslami-Shahrbabaki M, Haghdoost A, Sabzevari L, Eslami-Shahrbabaki A, Kalantar M. Prevalence of Child Abuse in 15-17 year old Students. *Zahedan Journal of Research in Medical Sciences*. 2014;16: 11-15.

Etiler N, Çağlayan Ç, Çizmecioglu FM, Yavuz CI, Hatun Ş, Hamzaoğlu O. Çalışmanın çocuk bedeni üzerine etkisi: İzmit'te yapılan iki araştırma sonuçlarının karşılaştırılması. *Türk Pediatri Arşivi*. 2011;46: 111-117.

Euser S, Alink LR, Pannebakker F, Vogels T, Bakermans-Kranenburg MJ, Van IMH. The prevalence of child maltreatment in the Netherlands across a 5-year period. *Child Abuse & Neglect*. 2013;37: 841–851.

Fang X, Fry DA, Ji K, Finkelhor D, Chen J, Lannen P, Dunne MP. The burden of child maltreatment in China: A systematic review. *Bull World Health Organ*. 2015;93: 176-185.

Felitti VJ, Anda RF, Nordenberg D, Williamson DF, Spitz AM, Edwards V, Koss MP, Marks JS. Relationship of Childhood Abuse and Household Dysfunction To Many of The Leading Causes of Death in Adults: The Adverse Childhood Experiences (Ace) Study. *American Journal of Preventive Medicine*. 1998;14: 245-258.

Fidan F. Çalışan çocuk olgusuna sosyo-psikolojik bakış sanayide çalışan çocuklar örneği. *Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*. 2004;4: 30-49.

Finkelhor D, Vanderminden J, Turner H, Hamby S, Shattuck A. Child maltreatment rates assessed in a national household survey of caregivers and youth. *Child Abuse Negl*. 2014;38: 1421-1435.

Geçer H, Çağlayan Ç. Kocaeli mesleki eğitim öğrencilerinde iş kazası sıklığı. *Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi*. 2004;20: 27-33.

Geçkil E. Çocuklarda fiziksel istismar ve hemşirelik yaklaşımı. *G.Ü. Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2017;6: 129-139.

Gharaibeh M, Hoeman S. Health hazards and risks for abuse among child labor in Jordan. *Journal of Pediatric Nursing*. 2003;18: 140-147.

Gilbert R, Widom CS, Browne K, Fergusson D, Webb E, Janson S. Burden and consequences of child maltreatment in high-income countries. *Lancet*. 2009;373: 68-81.

Glaser D. Emotional abuse and neglect (psychological maltreatment): A conceptual framework. *Child Abuse & Neglect*. 2002;26: 697-714.

Global estimates of child labour: Results and trends, 2012-2016. International Labour Office (ILO), Geneva, 2017.

Gölge BG. Cinsel travma sonrası oluşan ruhsal sorunlar. *Nöropsikiyatri Arşivi*. 2005;42: 19-28.

Gölge ZB, Hamzaoglu N, Türk B. Sağlık çalışanlarının çocuk istismarı ve ihmali konusundaki farkındalık düzeylerinin ölçülmesi. *Adli Tıp Dergisi* 2012;26: 86-96.

Görmez K, Bayat B, Sezal İ, ve diğerleri. Aile içinde ve toplumsal alanda şiddet. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Bilim Serisi 113, Başbakanlık Basımevi; 1998, Ankara.

Greenberger E, Steinberg LD. Adolescents who work: Health and behavioral consequences of job stress. *Developmental Psychology*. 1981;17: 691-702.

Gül SK, Güneş İD. Ergenlik dönemi sorunları ve şiddet. *Sosyal Bilimler Dergisi*. 2009;11: 80-101.

Güler, N, Uzun, S, Boztaş Z, Aydoğan S. Anneleri tarafından çocuklara uygulanan duygusal ve fiziksel istismar/ihmal davranışı ve bunu etkileyen faktörler. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*. 2002;24: 128-134.

Güner Şİ, Güner S, Şahan MH. Çocuklarda sosyal ve medikal bir problem; istismar. *Van Tıp Dergisi*. 2010;17: 108-113.

Günöz M. Türkiye’de Çocuk İşçiliği Sorunu ve Çözüm Önerileri. Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü Uzmanlık Tezi, 2007, Ankara, (Danışman: Daire Başkanı A Keleş).

Holt S, Buckley H, Whelan S. The impact of exposure to domestic violence on children and young people: A review of the literature. *Child Abuse Negl*. 2008;32: 797-810.

ILO. Give girls a chance-tackling child labor. A Key to the Future 2009, Geneva.

ILO. Global employment trends. International Labour Office, 2003, Geneva.

ILO. Marking progress against child labour. Global Estimates And Trends 2000-2012, 2013. Geneva.

ILO-Türkiye İstatistik Kurumu. Çalışan çocuklar 2006. Ankara: TÜİK Yayınları; 2006. ILO Turkish Statistical Institute. Working Child. Ankara: Publications TUIK; 2006. p.1-111.

IPEC. Action against child labour: IPEC highlights 2008, ILO, 2009, Switzerland.

Irmak TY. Çocuk İstismarı ve İhmalinin Yaygınlığı ve Dayanıklılıkla İlişkili Faktörler. E.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2008 İzmir (Danışman: Prof. Dr. Ş Aksel).

Irmak TY. Fiziksel istismara uğrayan ergenlerde dayanıklılığın incelenmesi. Ege Eğitim Dergisi. 2011;12: 1-21.

Iwaniec D. The emotionally abused and neglected child. John Wiley&Sons, Ltd., 2006, England.

İbiloğlu AO. Aile içi şiddet. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar. 2012;4: 204-222.

İstatistiklerle Çocuk - Statistics on Child TÜİK. Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası, 2014, Ankara.

Jain AM. Emergency department evaluation of child abuse. Emergency Medicine Clinics. 1999;17: 575-593.

Jensen P, Nielsen HS. Child labour or school attendance? evidence from Zambia. Journal of Population Economics. 1997;10: 407-424.

Kahraman MS, Çokamay G. Aile içi şiddet ve çocuklar üzerindeki etkileri: temel kavramlar, güvenlik planı hazırlama ve alternatif tedavi model örnekleri. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar. 2016;8: 321-336.

Kara B, Biçer Ü, Gökalp AS. Çocuk istismarı. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi. 2004;47: 140-151.

Kara H. 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununun getirdiği yeni düzenlemeler. TBB Dergisi. 2013;107: 354-358.

Karaman B, Özçalık M. Türkiye’de gelir dağılımı eşitsizliğinin bir sonucu: Çocuk işgücü. Yönetim ve Ekonomi. 2007;14: 25-41.

Kayhan N. Çocuk işçiliği, IPEC deneyimi ışığında sanayide çalışan çocukların sorunları. Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi. 2012;4: 187-200.

Ketsela T, Kedebe D. Physical punishment of elementary school children in urban and rural communities in Ethiopia. Ethiop Medicine Journal.1997; 35: 23-33.

Kılıç S. Cronbach’s alpha reliability coefficient. Journal of Mood Disorders. 2016;6: 47-48.

Koç EM, Şahin Ö, Güngör E, Dağlı FŞ, Derman O. Çocuk istismarı ve ihmalini önleme derneği gençlik kolu gönüllülerinin çocukluk dönemlerindeki istismar sıklığı. Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi. 2014;24: 135-141.

Koç M. Gelişim psikolojisi açısından ergenlik dönemi ve genel özellikleri. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 2004;17: 231-256.

Koçak R, Tatay E. Parçalanmış ve tam aileye sahip ergenlerin akademik başarı, öznel iyi oluş ve yalnızlık düzeylerinin karşılaştırılması. The Journal of Academic Social Science Studies Number. 2016; 46: 1-12.

Kolaç N, Ergün A, Erol S. Pazarda çalışan çocukların çalışma koşulları ve sağlık durumları. T.T.B. Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi. 2006;32: 31-100.

Kolk A, Tulder RV. Child labor and multinational conduct: a comparison of international business and stakeholder codes. Journal of Business Ethics. 2002;36: 291-301.

Krug EG, Dahlberg LL, Mercy JA, Zwi AB, Wilson A. The way for ward: Recommendations for action. In: Krug EG, Dahl berg LL, Mercy JA, Zwi AB, Lozano

R, eds. World Re port on Violence and Health. Geneva (Switzerland): World Health Organization; 2002. p.241-54.

Kuğu N, Akyüz G, Erşan E, Doğan O. Sanayi bölgesinde çalışan çıraklarda madde kullanımı ve etkileyen etkenlerin araştırılması. Anadolu Psikiyatri Dergisi. 2000;1: 19-25.

Kurt SL. Çocuk haklarına ilişkin temel uluslararası belgeler ve türkiye uygulaması. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi. 2016;36: 99-127.

Küçükkalay AM, Dulupcu MA, Turunç. Ö. Dünyada ve Türkiye’de çocuk işgücü istihdamı ve sorunları. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. 2000;5: 103-118.

Lardoğlu K, Etiler N. Batı karadeniz bölgesinde mevsimlik gezici tarım işçiliğinde çalışan çocuklar üzerine sınırlı bir araştırma. Çalışma ve Toplum. 2014;2: 115-134.

Lök N, Başoğlu C, Öncel S. Aile içi şiddetin çocuk üzerindeki etkileri ve psikososyal desteğin önemi. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar. 2016;8: 155-161.

Margolin G, Vickerman KA. Post-traumatic stress in children and adolescents exposed to family violence: I. overview and issues. Prof Psychol Res Pr. 2007;38: 613-619.

Mbagaya C, Oburu P, Bakermans-Kranenburg MJ. Child physical abuse and neglect in Kenya, Zambia and the Netherlands: A cross-cultural comparison of prevalence, psychopathological sequelae and mediation by PTSS. International Journal of Psychol. 2013;48: 95-107.

Meinck F, Cosma AP, Mikton C, Baban A. Psychometric properties of the Adverse Childhood Experiences Abuse Short Form (ACE-ASF) among Romanian high school students. Child Abuse & Neglect. 2017;72: 326-337.

Metin Ö, Özkoç S, Özer FG, Beydağ KD. Denizli çıraklık eğitim merkezine devam eden gençlerin kaygı düzeyinin belirlenmesi. TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni. 2008;7: 113-118.

Metinyurt HAI, Sarı HY. Sağlık Çalışanlarının Çocuk İhmali ve İstismarını Tanıma Düzeyleri. Çocuk ve Medeniyet Dergisi. 2016;1: 101-121.

Mohammadi MR, Zarafshan H, Khaleghi A. Child abuse in Iran: A systematic review and meta-analysis. *Iranian Journal of Psychiatry*. 2014;9: 118-124.

Morsünbül Ü. Ergenlikte kimlik statüleri ve risk alma arasındaki ilişki. *İlköğretim Online*. 2013;12: 348-355.

Mutlu H. Çocukluk Çağı Travmalarının Erişkin Dönem Obezitesi ile İlişkisinin Belirlenmesi. B.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 2015, Ankara, (Danışman: Prof. Dr. M Tayfur).

Müftü G. Çocukların Hakları. *Milli Eğitim Dergisi*. 2001;151.

Nik AK, Nik M, Marhanum C, Mohd S, Ashgar AM, Mohd A. A study on child labour as a form of child abuse in Malaysia. *International Journal of Social Science and Humanity*. 2016;6: 525-530.

Nikoloidis G, Petroulaki K, Zarokosta F, Browne K, et al. Lifetime and past-year prevalence of children's exposure to violence in 9 Balkan countries: The BECAN study. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health*. 2018;12: 1-15.

O'Leary P, Cameron CM, Lakhani A, Osborne JM, et al. Violence against children in Afghanistan: Concerns and opportunities for positive change. *Child Abuse & Neglect*. 2018; 76: 95-105.

Okutan SB. Riskli Davranış Gösteren Ergenlerde, Çocukluk Çağı Travmalarının Ruhsal Belirtilerle İlişkisi. İ.T.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2017, İstanbul, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. E Arı).

Ongan NT. Kapitalizm ve Çocuk Emeği. *Mesleki sağlık ve güvenlik dergisi*. 2017;16: 1-7.

Oral R, Can D, Kaplan S, Polat S, Ates N, Cetin G, et al. Child abuse in Turkey: An experience in overcoming denial and a description of 50 cases. *Child Abuse Negl*. 2001;25: 279-290.

Osan F. Çalışan Çocukların İstismarı: Mobilya İşkolu Örneği. H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2009, Ankara, (Danışman: Prof. Dr. S Atauz).

Ovayolu N, Uçan Ö, Serindağ S. Çocuklarda cinsel istismar ve etkileri. Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi. 2007;2: 14-22.

Önal SÇ, Celbiş O, Özdemir B, Özdemir MY. Çocuk istismarı. Türk Nöroşirürji Dergisi. 2013;23: 124-127.

Öncü E, Kurt AÖ, Esenay FI, Özer F. Çalışan çocukların ailede istismarı. Türkiye Halk Sağlığı Dergisi. 2012;10: 128-140.

Öncü E, Kurt AÖ, Esenay FI, Özer, F. Abuse of working children and influencing factors, Turkey. Child Abuse Negl. 2013;37: 283-91.

Öncü E. Mersin Mesleki Eğitim Merkezine Devam Eden Çırakların İstismar Durumlarının Değerlendirilmesi. M.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2009, Mersin, (I. Danışman: Yrd. Doç. Dr. FI Esenay, II. Danışman: Yrd. Doç. Dr. AÖ Kurt).

Öner S, Buğdaycı R, Şaşmaz T, Kurt AÖ, Toros F. Mersin çıraklık eğitim merkezi öğrencilerinde depresyon sıklığı ve etkileyen faktörler. Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi. 2004;5: 36-42.

Özcan Ç, Saç RÜ, Taşar MA. İstismara uğradığını belirten ergenlerin sosyodemografik özellikleri. Türkiye Çocuk Hastalıkları Dergisi. 2017;1: 18-25.

Özdener OE. Adana ili toplumsal destek merkezi kayıt tabanlı 7-15 yaş grubu çalışan çocukların sağlık ve sosyal durumlarının değerlendirilmesi. Ç.Ü. Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Uzmanlık Tezi, 2010, Adana (Danışman: Doç. Dr. F Tanır).

Özener B, Duyar İ. Farklı ülkelerde çalışan çocukların büyüme örüntüleri: Z-skorlarına dayalı bir karşılaştırma. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi. 2004;21: 1 -13.

Özgentürk İ, Karğın V, Baltacı H. Aile içi şiddet ve şiddetin nesilden nesile iletilmesi. Polis Bilimleri Dergisi. 2012;14: 55-77.

Özgentürk İ. Çocuk istismarı ve ihmal. International Journal of Human Sciences. 2014;11: 265-278.

Özgür G, Yörükoğlu G, Arabacı LB. Lise öğrencilerinin şiddet algıları, şiddet eğilim düzeyleri ve etkileyen faktörler. *Journal of Psychiatric Nursing*. 2011;2: 53-60.

Öztürk AB. Çocuğun Cinsel İstismarı ve Aileyle Çalışma. *Toplum ve Sosyal Hizmet*. 2009;20: 89-98.

Öztürk M. Türkiye'de iç göçe katılanların kent yaşamına ve kentsel emek piyasalarına etkileri. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*. 2007;52: 245-264.

Paavilainen E, Tarkka MT. Definition and Identification of Child Abuse by Finnish Public Health Nurses. *Public Health Nurs*. 2003;20: 49-55.

Pala B, Ünalacak M, Ünlüoğlu İ. Child maltreatment: Abuse and neglect. *Dicle Med J*. 2011;38: 121-7.

Parlamentolar Arası Birlik ve UNICEF. Çocuklara yönelik şiddetin ortadan kaldırılması. *Parlamenteler İçin El Kitabı*; 2017, s: 8-9.

Parlaz EA, Tekgül N, Karademirci E, Öngel K. Ergenlik dönemi: Fiziksel büyüme, psikolojik ve sosyal gelişim süreci. *Turkish Family Physician*. 2012; 3: 10-16.

Pirdehghan A, Vakili M, Rajabzadeh Y, Puyandehpour M. Child abuse and neglect epidemiology in secondary school students of Yazd Province, Iran. *Iran Journal of Psychiatry and Behavioral Sciences*. 2015;9: 2256-2260.

Polat FÖ. "Çocuk işçiler". *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 2004;4: 5-13.

Polat, O. Türkiye'de çocuk haklarının durumu. *Toplum ve Demokrasi*. 2008;2: 149-157.

Qasem FS, Mustafa A, Kazem N, Shah NM. Attitudes of Kuwaiti parents toward physical punishment of children. *Child Abuse & Neglect*, 1998; 22: 1189-1202.

Ragavan MI, Fikre T, Millner U, Bair-Merritt M. The impact of domestic violence exposure on South Asian children in the United States: Perspectives of domestic violence agency staff. *Child Abuse & Neglect*. 2018;76: 250-260.

Rauscher KJ. Workplace violence against adolescent workers in the US. *American Journal of Industrial Medicine*. 2008;51: 539-44.

Razı GS, Kuzu Ayşe, Yıldız AN, Ocakcı AF, Arifoğlu BÇ. Çalışan gençlerde benlik saygısı, iletişim becerileri ve stresle baş etme. TAF Preventive Medicine Bulletin. 2009;8: 17-26.

Roche JA, Fortin G, Labbe J, Brown J, Chadwick D. The work of ambroise tardieu: The first definitive description of child abuse. Child Abuse Negl. 2005;29: 325–334.

Runyan CW, Vladutiu CJ, Rauscher KJ, Schulman M. Teen workers' exposures to occupational hazards and use of personal protective equipment. American Journal of Industrial Medicine. 2008;51: 735-740.

Sarıer Y. Türkiye’de öğrencilerin akademik başarısını etkileyen faktörler: Bir meta-analiz çalışması. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2016;31: 1-19.

Sedlak AJ, Mettenburg J, Basena M, et al. Fourth national incidence study of child abuse and neglect (NIS–4): Report to congress. U.S. Department of Health and Human Services, Administration for Children and Families; 2010, Washington.

Sicher P, Lewis O, Sargent J. Developing child abuse prevention, identification and treatment systems in Eastern Europe. Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry. 2000;39: 660-667.

Silva Franzin LC, Olandovski M, Vettorazzi ML, Werneck RI, Moyses SJ, Kusma SZ, et al. Child and adolescent abuse and neglect in the city of Curitiba, Brazil. Child Abuse Negl. 2014;38: 1706-1714.

Sirohi R. Child labour, human capital accumulation and foreign aid. Journal of Economic Development. 2014;39: 1-15.

Sofuoğlu Z, Aydın F, Cankardeş S, Koç F, Halıcıoğlu O. ISPCAN çocuk istismarı ve ihmali tarama araçları-çocuk versiyonu (ICAST-C) pilot çalışması: Lise öğrencileri örnekleme. Türk Pediatri Arşivi. 2012a;47: 1-20.

Sofuoğlu Z, Kandemirci B, Aydın F. BECAN epidemiological survey on child abuse & neglect (CAN) in Turkey. Acil Ambulans Hekimleri Derneği; 2012b, İzmir, Türkiye.

Sofuoğlu Z, Nalbantçılar SC, Oral R, Ince B. Case-based surveillance study in Judicial districts in Turkey: Child sexual abuse sample from four provinces. *Child & Family Social Work*. 2017;23: 1–8.

Sofuoğlu Z, Nalbantçılar SC, Baltalı OH. Hastanelere yönlendirilen adli çocuk istismarı olguları ile sağlık çalışanlarınca saptanan çocuk istismarı olgularının özelliklerinin karşılaştırılması. *İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hastanesi Dergisi*. 2018;8: 189-195.

Sofuoğlu Z, Oral R, Aydın F, Cankardeş S, Kandemirci B, Koç F, Halıcıoğlu O, Akşit S. Türkiye'nin üç ilinde olumsuz çocukluk çağı deneyimleri epidemiyolojik çalışması. *Türk Pediatri Arşivi*. 2014;49: 47-56.

Sofuoğlu Z, Sariyer G, Ataman MG. Child maltreatment in Turkey: Comparison of parent and child reports. *Central European journal of Public Health*. 2016;24: 217-222.

Sofuoğlu Z, Sariyer G, Aydın F, Cankardeş S, Kandemirci B. Child abuse and neglect among children who drop out of school: A study in Izmir, Turkey. *Social Work In Public Health*. 2016;31: 589-598.

Stern D, Finkelstein N, Urquiola M, Cagampang H. What difference does it make if school and work are connected? evidence on co-operative education in the United States. *Economics of Education Review*. 1997;16: 213-229.

Stoltenborgh M, Bakermans-Kranenburg MJ, IJzendoorn MHV, Alink LRA. Cultural– geographical differences in the occurrence of child physical abuse? A meta-analysis of global prevalence. *International Journal of Psychology*. 2013;48: 81-94.

Sungur K, Kurumaral E. Geçmişten günümüze dünyada ve Türkiye'de çocuk işçiliği. *Göller Bölgesi Aylık Hakemli Ekonomi ve Kültür Dergisi*. 2017;49: 53-58.

Sütoluk Z, Nazlıcan E, Azizoğlu A, Akbaba M. Yüreğir çıraklık eğitim merkezi öğrencilerinde depresyon sıklığı ve nedenleri. *Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi*. 2005;23: 23-26.

Sütoluk Z, Tanır F, Savaş N, Demirhindi H, Akbaba M. Mevsimlik tarım işçilerinin sağlık durumlarının değerlendirilmesi. *Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi*. 2004;5: 34-38.

Şahinli MA, Şahbaz N. Çocuk işgücü potansiyeli: Türkiye, kent, kır. "İş Güç" Endüstri İlişkiler ve İnsan Kaynakları Dergisi. 2013;15: 29-46.

Şen B, Kahraman F. Oyun hakkının uzağında yaşamak: Türkiye'de içgöç ve çocuk emeği. *S.D.Ü. Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 2012;27: 167-189.

Şevgin H, Çetin B. Eğitim araştırmalarında güç analizi ve bir uygulama. *Y.Y.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2017;14: 1462-1480.

T.C. Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, UNICEF. Türkiye'de Çocuk İstismarı ve Aile İçi Şiddet Araştırması, 2010.

T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı. Çocuk İşçiliği ile Mücadele Ulusal Programı. Ayrıntı Basımevi, Birinci Basım: 2017, Ankara.

T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı. Türkiye tarafından onaylanan ILO sözleşmeleri. Tasarım-Baskı, 2014;08, Ankara.

Taner Y, Gökler B. Çocuk istismarı ve ihmali: Psikiyatrik yönleri. *Hacettepe Tıp Dergisi*. 2004;35: 82-86.

Tezel A. Çocuğa yönelik şiddet. *Atatürk Üniv. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*. 2002;5: 93-100.

Tıraşçı Y, Gören S. Çocuk istismarı ve ihmali. *Dicle Tıp Dergisi*. 2007;34: 70-74.

Tor H. Türkiye'de çocuk işçiliğinin boyutları. *Journal of World of Turks*. 2010;2: 25-42.

Torkashvand F, Jafary F, Rezaeian M, Sheikh Fathollahi M. A survey on child abuse and some demographic factors affecting students of the third grade of guidance school in Zanjan in 2011. *Journal of Rafsanjan University of Medical Sciences*. 2013;12: 447-460.

Tunca G. Gelişmekte Olan Ülkelerde Çocuk Çalıştırılması ve Mücadele Stratejileri. D.E.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2009, İzmir, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. HE Temiz).

Tunçcan, N. Çocuk İşçiliği: Nedenleri, Boyutları ve Küreselleşen Dünyadaki Konumu. İ.Ü. İktisat Fakültesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 1999, İstanbul.

Turhan E, Sangün Ö, İnandı T. Birinci basamakta çocuk istismarı ve önlenmesi. Sürekli Tıp Eğitim Dergisi. 2006;15: 153-157.

Turla A, Tomak L, Pekşen Y. Çıraklık eğitim merkezine devam eden gençlerin iş yerinde istismara uğrama sıklığı. Türkiye Klinikleri J Pediatr Dergisi. 2009;18: 167-73.

TÜİK. Çalışan çocuklar, 2012, Ankara.

Tüzün B, Anolay N, Sözen MŞ, Elmas İ, Akkay E. Ölümle sonuçlanan hırpalanmış çocuk sendromu olgusu. Adli Tıp Bülteni. 1998;3: 102-105.

Ulukol B, Kahioğulları A, Sethi D, Guney SV, et al. 470 Adverse childhood experiences study among university students in Turkey. Injury Prevention. 2016;22: A171-A171.

UNICEF ve Avrupa Birliği. Çocuğa karşı şiddeti izleme göstergeleri kılavuzu. Ankara; 2013 s: 30-33.

UNICEF ve Uluslararası Çocuk Merkezi. Çocuklara kötü muamelenin önlenmesi: Bu konuda harekete geçilmesine ve kanıt toplanmasına yönelik bir kılavuz. 2016, s: 7-16.

Urazel B, Fidan Saniye T, Gündüz T, Şenlikli M, Asfuroğlu Özçivit B. Çocuk ve ergen cinsel istismarlarının değerlendirilmesi. Osmangazi Tıp Dergisi. 2017;39: 18-25.

Ünal F. Ailede Çocuk istismarı ve ihlali. Türkiye Sosyal Araştırma Dergisi. 2008;12: 9-18.

Ünal G. Aile içi şiddet. Aile ve Toplum. 2005;2: 85-92.

Vahip I. Evdeki şiddet ve gelişimsel boyutu: Farklı bir açıdan bakış. Türk Psikiyatri Dergisi. 2002;13: 312-319.

Vizeh O, Moradi S, Fadaee Z, Habibi AsgharAbad M. A Comparative Study of The Prevalence of Child Abuse In Highschools Based on Gender, Education and History of Divorce in The Family . Journal of Family Research. 2008;4: 145-165.

Walker CA, Davies J. A cross-cultural validation of the brief child abuse potential inventory (BCAP). J Fam Viol. 2012;27: 697-705.

Yakut Hİ, Korkmaz E. Çocuklarda cinsel istismar. The Journal of Gynecology - Obstetrics and Neonatology. 2013;10: 1630-1632.

Yargıç İ, Ersoy E, Oflaz SB. Çocukluk çağı travmalarının intihar girişimi ve kendine zarar verme davranışı ile ilişkisi. Anadolu Psikiyatri Dergisi. 2012;13: 277-284.

Yaşar ZF, Gültekin G. Akduman çocuk ihmali-istismarı ve adli dış hekimliği. TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni. 2007; 6: 389-394.

Yayla Y. Küresel Dünya’da ve Türkiye’de çocuk işçiliği: Uluslararası ve ulusal yasal düzenlemeler ve ampirik göstergeler. TBB Dergisi. 2017;128: 413-434.

Yiğit İ, Erden G. Çocukluk Çağı İstismar Yaşantıları ile Genel Psikolojik Sağlık Arasındaki İlişkide Erken Dönem Uyum Bozucu Şemaların Aracı Rolü. Türk Psikoloji Dergisi. 2015;30: 47-59.

Yüksel M, Adıgüzel O, Yüksel H. Dünyada ve Türkiye’de sosyal politika temelinde dezavantajlı bir grup olarak çocuk işçiler realitesi. KÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. 2015;6: 23-34.

Zolotor AJ, Runyan DK, Dunne MP, et al. ISPCAN child abuse screening tool children version (ICAST-C) instrument development and multinational pilot testing. Child Abuse Negl 2009;33: 833-41.

Zoroğlu SS, Tüzün Ü, Şar V, Öztürk M, Kora ME, Alyanak B. Çocukluk dönemi istismar ve ihmalinin olası sonuçları. Anadolu Psikiyatri Dergisi. 2001;2: 69-78.

E K L E R

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Sevgili arkadaşlar; bu anket geçmiş yaşamınız sürecinde ve son bir yılda yaşadığınız olumsuz çocukluk çağı deneyimlerinizi belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Verilen tüm cevaplar gizli tutulacaktır. Bu nedenle lütfen tüm ifadeleri dikkatli bir şekilde okuyarak, sizden cevap istenen tüm sorulara kendiniz için en doğru ve uygun olan bilgiyi belirtiniz.

İlginiz ve yardımlarınız için teşekkür ederim.

Yüksek Lisans Öğrenci
Fatma ULUSOY

Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi
Halk Sağlığı Hemşireliği AD

Aşağıdaki bilgileri uygun şıkki işaretleyerek veya boşluklara uygun cevapları yazarak doldurunuz.

1. Yaşınız (yazınız):

2. Cinsiyetiniz

Kız Erkek

3. Sınıfınız:

Lise: (1) (2) (3) (4)

4. Ailenizin Tipi:

- Çekirdek aile (anne-baba ve evlenmemiş çocuklardan oluşur)
 Geleneksel aile (aile büyükleriyle beraber oturlan geniş aile)
 Parçalanmış aile (anne ve babanın ayrı yaşadığı aile tipi)
 Tek ebeveynli aile (anne ya da babanın birinin vefat etmesi durumu)

5. Anne ve babanızın eğitim durumu:

Anne

- Okuma Yazması Yok
 Okuma Yazması Var
 İlkokul Mezunu
 Ortaokul Mezunu
 Lise Mezunu
 Üniversite Mezunu
 Bilmiyorum
 Vefat etti

Baba

- Okuma Yazması Yok
 Okuma Yazması Var
 İlkokul Mezunu
 Ortaokul Mezunu
 Lise Mezunu
 Üniversite Mezunu
 Bilmiyorum
 Vefat etti

6. Şu an nerede ve kimlerle yaşıyorsunuz?

- Ailemle birlikte evde yaşıyorum
 Akrabalarımle birlikte evde yaşıyorum
 Arkadaşlarımla birlikte evde yaşıyorum
 Tek başıma evde yaşıyorum
 Yurt ya da pansiyonda yaşıyorum

Diğer (açıklayınız.....)

7. Sigara kullanıyor musunuz?

Evet Hayır

8. Madde kullanıyor musunuz?

Evet Hayır

9. Gelir durumunuzu nasıl tanımlarsınız?

Çok iyi İyİ Kötü çok kötü

EĞİTİM VE ÇALIŞMA BİLGİSİ FORMU

1. Eğitim durumunuz:

- İlkokul mezunuyum
 Ortaokula devam ediyorum
 Ortaokul mezunuyum
 Liseye devam ediyorum

2. Mesleki Eğitim Merkezi'ndeki iş alanınız:

- Otomotiv Mekanikerliği
 Erkek Berberliği
 Kuaförlük
 Elektrikli Ev Aletleri
 Soğutma ve İklimlendirme
 Mobilya İmalatçılığı
 Elk. Tes. ve Pano Montörlüğü
 Isıtma ve Doğalgaz Tesisatçılığı
 Aşçılık

3. Ne kadar süredir çalışmaktasınız?

- 1 yıldan daha az 1 yıl 2 yıl 3 yıl 4 yıl ve üstü

4. İş yerinde günlük ortalama ne kadar süre çalışıyorsunuz?

- 8 saatin altı 8 saat 9-12 saat 13-16 saat

5. Sizi çalışmaya iten nedenler nelerdir?

- Ekonomik gücümüz olmadığı için
 Yaşadığımız yerde uygun okul olmadığı için
 Okulda başarılı olamamamdan
 Kısa sürede meslek edinmek istediğim için
 Okumamın gelecekte iş bulmama yardım etmeyeceğini düşündüğümden
 Ailemin okumamı istememesi
 Diğer

(.....)

ULUSLARARASI ÇOCUK İSTİSMAR VE İHMALİNİ ÖNLEME BİRLİĞİ ÇOCUK İSTİSMARI TARAMA ARACI- ÇOCUK/GENÇ ERİŞKİN

Bölüm A: Çocukların Evdeki Deneyimleri

Bu anketle, **evde, yani aile içinde** çocukların yaşadıklarını öğrenmek istiyoruz. Bu anket, dünyanın birçok bölgesinde çocuklara başlarına gelmiş olabilecek deneyimleri hakkında soru sormak için kullanılmaktadır. Böylelikle, insanlar çocukların güvenliğini korumak için nelere dikkat etmeleri gerektiğini bilebilirler.

Yetişkinlerin bazen çocuklara ve genç kişilere karşı yapmış oldukları; onları **ailelerinde (evlerinde)** kendilerini zarar görmüş, rahatsız, üzgün veya korkmuş hissettirebilecekleri şeyleri öğrenmek istiyoruz. Aşağıdaki anket size **geçen yıl (yani, geçtiğimiz 12 ay boyunca) ya da siz daha küçükken** başınıza gelmiş olaylarla ilgili sorular sormaktadır. Lütfen, bütün soruları belirtilen açıklamaları takip ederek cevaplayınız.

Bu sorular tuhaf ya da cevaplanması zor görünebilir. Fakat lütfen bu sorulara, geçen yılı ve/veya daha öncesini düşünerek en iyi cevabı vermeye çalışın. Bu bir test değil. Burada doğru veya yanlış cevaplar yok, sadece başınıza gelen şeylerle ilgili hatırladıklarınızı söyleyin. Kendinizi rahatsız hissettiğiniz anda, devam etmeyebilirsiniz.

Sorduğumuz herhangi bir şey hakkında yardım almak istiyorsanız, size bu anketi veren kişiyle görüşün. Konuşmak istediğinizi bize söylemediğiniz sürece, verdiğiniz yanıtların sizinle ilgili olduğunu asla kimse bilmeyecektir.

1.1 Ailenizde kendinizi güvende hissediyor musunuz?

Her zaman	Çoğunlukla	Bazen	Asla
☐	☐	☐	☐

1.2 Ailenizle birlikte olmaktan hoşlanırsınız mı?

Her zaman	Çoğunlukla	Bazen	Asla
☐	☐	☐	☐

1.3 Aşağıdakilerden hangisini aileniz yapmış olsaydı, sizi davranışınızı değiştirmeye ikna etmiş olurdu? (Size uyan bütün seçenekleri işaretleyin)

☐ Benimle karşılıklı konuşma/tartışma	☐ Yemek içmekten kesme ya da eve kilitleme
☐ Bana bir şeyin niye doğru ya da yanlış olduğunu açıklama	☐ Fiziksel olarak cezalandırma (ör. vurma/dayak atma, tokatlama)
☐ Beni bir şeyden mahrum bırakma (ör. Bilgisayar kullanımı, televizyon, alışveriş, spor, cep harçlı, cep telefonu)	☐ Eylemlerimin muhtemel sonuçları hakkında uyarma
☐ Beni sözlü ödüllendirme / övme	☐ Bana bağırma/azarlama
☐ Ödül için söz verme (ör. hediyeler almak)	☐ Kuralları benimle birlikte koyma
☐ Beni diğer çocuklarla karşılaştırma	☐ Bana katı kurallar koyma
☐ Beni bir şey yapmaya ikna etmeye çalışma	☐ Bana belirli/tutarlı kurallar koyma
☐ Bana öğüt verme	☐ Ailem benim davranmamı istedikleri gibi davranır
☐ İstenmeyen bir şey yaptığımda benimle konuşmayı kesme	(Bana iyi örnek olurlar)
☐ Hatalarımdan ders çıkarmam için acı veren sonuçlara katlanmama izin verme	☐ Diğer (ne olduğunu yazınız):
☐ Davranışımın açıklaması konusunda beni dinleme	☐ Diğer (ne olduğunu yazınız):

Kimi zaman, çocuklar ve gençler (ergenler) büyürken, kişilerin (anne-baba/ üvey anne-baba/ evlat edinen anne-baba/ bakıcı/ ağabey/ teyze ve amca ya da kız kardeş/ kuzen) onlara, kendilerini rahatsız hissettirecek hatta korkutacak şekilde davrandıklarını görürler. Geçtiğimiz yıl (ya da siz daha küçükken):

2. Evinizden bir kişi alkol ya da benzeri maddeleri kullanıp sonrasında sizi tedirgin edecek şekilde davrandı mı?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Eklemek istediğiniz bir şey var mı?

3. Evinizde sizin korkmanıza neden olacak şekilde bağırarak ve birbirleri ile tartışarak yetişkinler gördünüz mü?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Eklemek istediğiniz bir şey var mı?

4a. Evinizde fiziksel olarak birbirine zarar veren yetişkinler gördünüz mü?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Eklemek istediğiniz bir şey var mı?

5a. Herhangi bir yakınınızın yaşamına başkası tarafından son verildi mi?

Evet	Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hayır	Emin Değilim
☐	☐	☐	☐

Eklemek istediğiniz bir şey var mı?

6. İnsanların birbirine fiziksel zarar verip birbirlerinin yaşamına son verecek kadar ileri gittiklerini gördüğünüz bir yerde yaşadınız mı?

Evet	Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hayır	Emin Değilim
☐	☐	☐	☐

Eklemek istediğiniz bir şey var mı?

7. Evinize biri girip, bir şey çaldı mı?

Evet	Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hayır	Emin Değilim
☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

Kimi zaman, çocuklar ve gençler (ergenler) büyürken, kişiler onları sıkıntıya sokacak, utandıracak şeyler yapar ya da söylerler. Geçtiğimiz yıl, ailenizden biri ya da sizin evinizde yaşayan biri;

8a. Size yüksek sesle ve saldırganca bağırıp çağırdı mı?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

8A². Eğer olduysa, kimin tarafından: (lütfen size uyan her seçeneği işaretleyin)

Yetişkin Erkek	Yetişkin Kadın	Çocuk/Genç Erkek	Çocuk/Genç Kız
☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

9A. Biri size aptal, tembel ya da benzeri kötü sözler söyleyerek aşağıladı mı?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

9A². Eğer olduysa, kimin tarafından: (lütfen size uyan her seçeneği işaretleyin)

Yetişkin Erkek	Yetişkin Kadın	Çocuk/Genç Erkek	Çocuk/Genç Kız
☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

9B. Size beddua eden oldu mu?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

9B². Eğer olduysa, kimin tarafından:

(lütfen size uyan her seçeneği işaretleyin)

Yetişkin Erkek	Yetişkin Kadın	Çocuk/Genç Erkek	Çocuk/Genç Kız
☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

9.1. Sözlerinizi dinlemeyerek sizi görmezden geldi mi?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

9.12. Eğer olduysa, kimin tarafından:

(lütfen size uyan her seçeneği işaretleyin)

Yetişkin Erkek	Yetişkin Kadın	Çocuk/Genç Erkek	Çocuk/Genç Kız
☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

9.2. Kendini kötü hissetmesi yüzünden sizi suçladı mı?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

9.2². Eğer olduysa, kimin tarafından:

(lütfen size uyan her seçeneği işaretleyin)

Yetişkin Erkek	Yetişkin Kadın	Çocuk/Genç Erkek	Çocuk/Genç Kız
☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

9.3. Bir şeyi yapmanızı istedi mi ya da yaptığınız şeyi bırakmanızı söyledi mi? (ödeve başlamak ya da televizyon izlemeyi/ bilgisayarını bırakmak gibi)

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

9.3². Eğer olduysa, kimin tarafından:

(lütfen size uyan her seçeneği işaretleyin)

Yetişkin Erkek	Yetişkin Kadın	Çocuk/Genç Erkek	Çocuk/Genç Kız
☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

9.4. Size yaptığınız bir şeyin neden yanlış olduğunu açıkladı mı?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

9.4². Eğer olduysa, kimin tarafından: (lütfen size uyan her seçeneği işaretleyin)

Yetişkin Erkek	Yetişkin Kadın	Çocuk/Genç Erkek	Çocuk/Genç Kız
☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

9.5. Size güzel bir davranışınız için ödül verdi mi?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

9.5². Eğer olduysa, kimin tarafından: (lütfen size uyan her seçeneği işaretleyin)

Yetişkin Erkek	Yetişkin Kadın	Çocuk/Genç Erkek	Çocuk/Genç Kız
☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

9.6. Dikkatinizi dağıtmak için sizi oyalamaya çalışacak başka şeylere yönlendirdi mi? (ör: televizyon izlemenizi bırakmak için size bir şey anlatmak gibi)

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

9.6². Eğer olduysa, kimin tarafından: (lütfen size uyan her seçeneği işaretleyin)

Yetişkin Erkek	Yetişkin Kadın	Çocuk/Genç Erkek	Çocuk/Genç Kız
☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

9.7. Cep harçlığını aldı mı ya da sevdiğiniz şeylerden mahrum bıraktı mı?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

9.7². Eğer olduysa, kimin tarafından: (lütfen size uyan her seçeneği işaretleyin)

Yetişkin Erkek	Yetişkin Kadın	Çocuk/Genç Erkek	Çocuk/Genç Kız
☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

9.8. Sizin sevdiğiniz bir şeyi yasakladı mı?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

9.8². Eğer olduysa, kimin tarafından: (lütfen size uyan her seçeneği işaretleyin)

Yetişkin Erkek	Yetişkin Kadın	Çocuk/Genç Erkek	Çocuk/Genç Kız
☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

9.9. Evden dışarı çıkmanızı yasakladı mı?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

9.9². Eğer olduysa, kimin tarafından: (lütfen size uyan her seçeneği işaretleyin)

Yetişkin Erkek	Yetişkin Kadın	Çocuk/Genç Erkek	Çocuk/Genç Kız
☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

9.10. Sizin izniniz olmadan, günlüğünüzü, mesajlarınızı ya da e-postalarınızı okuduğu oldu mu?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

9.10². Eğer olduysa, kimin tarafından: (lütfen size uyan her seçeneği işaretleyin)

Yetişkin Erkek	Yetişkin Kadın	Çocuk/Genç Erkek	Çocuk/Genç Kız
☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

9.11. Sizin izniniz olmadan çantanızı, çekmecelerinizi, ceplerinizi karıştırdığı oldu mu?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

9.11^a. Eğer olduysa, kimin tarafından: (lütfen size uyan her seçeneği işaretleyin)

Yetişkin Erkek	Yetişkin Kadın	Çocuk/Genç Erkek	Çocuk/Genç Kız
☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

9.12. Kendinizi küçük düşürülmüş hissedecek şekilde diğer çocuklarla karşılaştırıldınız mı?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

9.12^a. Eğer olduysa, kimin tarafından: (lütfen size uyan her seçeneği işaretleyin)

Yetişkin Erkek	Yetişkin Kadın	Çocuk/Genç Erkek	Çocuk/Genç Kız
☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

10A. Sizi diğer insanların önünde kasıtlı olarak çok kötü ya da aşağılanmış hissettirecek şekilde utandırdı ya da mahcup etti mi?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

10.A ² . Eğer olduysa, kimin tarafından: (lütfen size uyan her seçeneği işaretleyin)			
Yetişkin Erkek	Yetişkin Kadın	Çocuk/Genç Erkek	Çocuk/Genç Kız
☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

11. Keşke dünyaya hiç gelmeseydin dedikleri oldu mu?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

11 ^a . Eğer olduysa, kimin tarafından: (lütfen size uyan her seçeneği işaretleyin)			
Yetişkin Erkek	Yetişkin Kadın	Çocuk/Genç Erkek	Çocuk/Genç Kız
☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

12. Sizi bırakmak ya da terk etmekle tehdit ettiler mi?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

12 ^a . Eğer olduysa, kimin tarafından: (lütfen size uyan her seçeneği işaretleyin)			
Yetişkin Erkek	Yetişkin Kadın	Çocuk/Genç Erkek	Çocuk/Genç Kız
☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

12.1. Sizi evden atmak ya da evden uzaklaştırmakla tehdit ettiler mi?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

12^a. Eğer olduysa, kimin tarafından: (lütfen size uyan her seçeneği işaretleyin)

Yetişkin Erkek	Yetişkin Kadın	Çocuk/Genç Erkek	Çocuk/Genç Kız
☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

13A. Sizi eve almadığı oldu mu?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

13A^a. Eğer olduysa, kimin tarafından: (lütfen size uyan her seçeneği işaretleyin)

Yetişkin Erkek	Yetişkin Kadın	Çocuk/Genç Erkek	Çocuk/Genç Kız
☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

14.A Sizi hayalet, öcü ya da benzeri varlıkları çağırarak tehdit etti mi?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

14A^a. Eğer olduysa, kimin tarafından: (lütfen size uyan her seçeneği işaretleyin)

Yetişkin Erkek	Yetişkin Kadın	Çocuk/Genç Erkek	Çocuk/Genç Kız
☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

14B. Sizin yaşamınıza son vereceğini söyleyecek kadar ileri gitti mi?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

14B^a. Eğer olduysa, kimin tarafından: (lütfen size uyan her seçeneği işaretleyin)

Yetişkin Erkek	Yetişkin Kadın	Çocuk/Genç Erkek	Çocuk/Genç Kız
☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

Kimi zaman, sizinle aynı evde yaşayan sizin yaşınızdaki çocuklar ve gençler bile oldukça kaba olabiliyor ve sizi utandırıp, mahcup edebiliyorlar ve genellikle kendinizi kötü hissettirebiliyorlar. Geçtiğimiz yıl:

15. Evdeki kardeşleriniz, akraba çocuğu veya evinizde yaşayan başka bir çocuk tarafından itilip kakılarak kendinizi mutsuz ya da kötü hissettiniz mi?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

Kimi zaman, çocuklar büyürken, onların bakımından sorumlu kişiler (örneğin anne-baba/ üvey anne-baba/ evlat edinen anne-baba/ bakıcılar/ teyzeler ve amcalar) çocuklarla tam olarak nasıl ilgileneceğini bilmiyorlar ve çocuklar sağlıklı büyümek için ihtiyaçları olduğu şeyi almıyor. Geçtiğimiz yıl hiç böyle bir şey başınıza geldi mi?

16A. Herkese yetecek kadar olduğu halde, cezalandırılmak amacıyla yeteri kadar yemek yemediğinizi (aç kaldığınızı) ve/veya su içmediğinizi (susadığınızı) hissettiniz mi?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

17A. Cezalandırılmak amacıyla kirli, yırtık ya da mevsime uygun olmayan giysiler giydiğiniz oldu mu?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

18. Hastalandığınızda ya yaralandığınızda birinin sizinle ilgilenmediği oldu mu? Mesela, ağrınız olduğunda doktora götürülmemek ya da ihtiyacınız olan ilaçların verilmemesi gibi.

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

18.1. Bir yetişkinin sizinle ilgilenmemesi sebebiyle bir yerinizi incittiğiniz ya da yara aldığınız oldu mu?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

19. İlgilenilmediğinizi hissettiğiniz oldu mu?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

20. Kendinizi önemsiz hissettiğiniz oldu mu?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

21. En çok ihtiyacınız olduğu anda, birinin size yardım etmediğini, desteklemediğini, sizinle ilgilenilmediğini hissettiniz mi?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

Kimi zaman, insanlar çocuklara ve gençlere fiziksel olarak zarar verebilirler. Kendinizi düşündüğünüzde, geçen sene içerisinde, ailenizden herhangi birisi size şu şekilde davrandı mı:

22. Sizi itti ya da tekmeledi mi?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

22^a. Eğer olduysa, kimin tarafından:

(lütfen size uyan her seçeneği işaretleyin)

Yetişkin Erkek	Yetişkin Kadın	Çocuk/Genç Erkek	Çocuk/Genç Kız
☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

22.1. Elbiselerinizin ya da vücudunuzun bir kısmını zorla çaktı ve sizi sarstı mı?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

22^a. Eğer olduysa, kimin tarafından:

(lütfen size uyan her seçeneği işaretleyin)

Yetişkin Erkek	Yetişkin Kadın	Çocuk/Genç Erkek	Çocuk/Genç Kız
☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

23A. Size tokat attı mı?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

23A^a. Eğer olduysa, kimin tarafından:

(lütfen size uyan her seçeneği işaretleyin)

Yetişkin Erkek	Yetişkin Kadın	Çocuk/Genç Erkek	Çocuk/Genç Kız
☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

23B. Kafanıza ya da ensenize elle vurdu mu?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

23B^a. Eğer olduysa, kimin tarafından:

(lütfen size uyan her seçeneği işaretleyin)

Yetişkin Erkek	Yetişkin Kadın	Çocuk/Genç Erkek	Çocuk/Genç Kız
☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

23C. Çıplak elle popunuza şaplak attı mı?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

23C^a. Eğer olduysa, kimin tarafından:

(lütfen size uyan her seçeneği işaretleyin)

Yetişkin Erkek	Yetişkin Kadın	Çocuk/Genç Erkek	Çocuk/Genç Kız
☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

24A. Size arkanızdan sopa, süpürge, baston ya da kemer gibi şeyle vurdu mu?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

24A^a. Eğer olduysa, kimin tarafından: (lütfen size uyan her seçeneği işaretleyin)

Yetişkin Erkek	Yetişkin Kadın	Çocuk/Genç Erkek	Çocuk/Genç Kız
☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

24B. Sizin herhangi bir yerinize (arkanız hariç) sopa, süpürge, baston ya da kemer gibi şeyle vurdu mu?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

24B^a. Eğer olduysa, kimin tarafından: (lütfen size uyan her seçeneği işaretleyin)

Yetişkin Erkek	Yetişkin Kadın	Çocuk/Genç Erkek	Çocuk/Genç Kız
☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

24.1. Bir nesne ya da yumrukla siz arka arkaya vurdu mu? (dövmek, hırpalamak vb)

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

24.1^a. Eğer olduysa, kimin tarafından: (lütfen size uyan her seçeneği işaretleyin)

Yetişkin Erkek	Yetişkin Kadın	Çocuk/Genç Erkek	Çocuk/Genç Kız
☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

25A. Sizin yakıcı bir madde ile (kibrit, sıcak su ve benzeri) canınızın yanmasına sebep oldu mu?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

25A^a. Eğer olduysa, kimin tarafından: (lütfen size uyan her seçeneği işaretleyin)

Yetişkin Erkek	Yetişkin Kadın	Çocuk/Genç Erkek	Çocuk/Genç Kız
☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

25B. Acı çekmeniz için ağzınıza acı biber sürdü mü?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

25B^a. Eğer olduysa, kimin tarafından: (lütfen size uyan her seçeneği işaretleyin)

Yetişkin Erkek	Yetişkin Kadın	Çocuk/Genç Erkek	Çocuk/Genç Kız
☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

26A. Sizi küçük bir yere ya da karanlık bir odaya kilitledi mi?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

26A^a. Eğer olduysa, kimin tarafından: (lütfen size uyan her seçeneği işaretleyin)

Yetişkin Erkek	Yetişkin Kadın	Çocuk/Genç Erkek	Çocuk/Genç Kız
☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

26B. Sizi bir yere bağladı ya da zincirledi mi?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

26B^a. Eğer olduysa, kimin tarafından: (lütfen size uyan her seçeneği işaretleyin)

Yetişkin Erkek	Yetişkin Kadın	Çocuk/Genç Erkek	Çocuk/Genç Kız
☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

27A. Kulağınızı çekti mi?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

27A^a. Eğer olduysa, kimin tarafından: (lütfen size uyan her seçeneği işaretleyin)

Yetişkin Erkek	Yetişkin Kadın	Çocuk/Genç Erkek	Çocuk/Genç Kız
☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

28B. Saçınızı çekti mi?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

28B^a. Eğer olduysa, kimin tarafından: (lütfen size uyan her seçeneği işaretleyin)

Yetişkin Erkek	Yetişkin Kadın	Çocuk/Genç Erkek	Çocuk/Genç Kız
☐	☐	☐	☐

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

28C. Sizi çimdikledi mi?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Eklemek istediğiniz bir şey var mı?

28C^a. Eğer olduysa, kimin tarafından: (lütfen size uyan her seçeneği işaretleyin)

Yetişkin Erkek	Yetişkin Kadın	Çocuk/Genç Erkek	Çocuk/Genç Kız
☐	☐	☐	☐

Eklemek istediğiniz bir şey var mı?

29A. Ağır bir yük tutma pozisyonunda sizi bekletti mi ya da ceza olarak size bir egzersiz (hareket) yaptırdı mı?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Eklemek istediğiniz bir şey var mı?

29A^a. Eğer olduysa, kimin tarafından: (lütfen size uyan her seçeneği işaretleyin)

Yetişkin Erkek	Yetişkin Kadın	Çocuk/Genç Erkek	Çocuk/Genç Kız
☐	☐	☐	☐

Eklemek istediğiniz bir şey var mı?

30. Bıçakla ya da silahla tehdit edildiniz mi?

Geçen yıl içinde (önceki 12 ay)					Geçen yıl olmadı, fakat bu daha önce olmuştu	Hiçbir zaman	Cevap vermek istemiyorum
1-2	3-5	6-12	13-50	50'den fazla			
Yılda 1-2 defa	Yılın bazı zamanları	Ayda ya da iki ayda bir	Ayda birkaç kez	Haftada bir ya da daha sık			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Eklemek istediğiniz bir şey var mı?

30^a. Eğer olduysa, kimin tarafından: (lütfen size uyan her seçeneği işaretleyin)

Yetişkin Erkek	Yetişkin Kadın	Çocuk/Genç Erkek	Çocuk/Genç Kız
☐	☐	☐	☐

Eklemek istediğiniz bir şey var mı?

31. Evde incitilmek, kırılmak, canınızın yanması ile ilgili size sormadığımız başka anlatacaklarınız var mı?

32. Çocuklara karşı uygulanan şiddeti önlemek için önerileriniz var mı?

33. Bu cevaplanması güç bir anket miydi?

- Evet
 Hayır → [34. soruya geçin](#)

33a. Eğer evetse, cevaplanmasını zor bulduğunuz konu hangisiydi?

34. Anlamadığınız bir şey oldu mu?

- Evet
 Hayır → [35. soruya geçin](#)

34a. Eğer evetse, bu neydi?

35. Başınıza gelenlerle ilgili olarak tamamen açık olmak zor muydu?

- Evet
 Hayır → [36. soruya geçin](#)

35a. Evetse, neden?

36. Başınıza gelenlerle veya ankette doldurduğunuz şeylerle ilgili söylemek istediğiniz başka bir şey var mı?

Yardımlarınız için teşekkür ederiz.

Bu sorular dünyanın her yerindeki çocukları güvende tutmak için çok önemlidir. Bu soruların çoğu çocukları üzebilir ya da başına gelenleri konuşmak isteyeceği birilerini aramalarına sebep olabilir. Eğer başınıza gelenlerle alakalı daha fazla konuşmak isterseniz lütfen size bu soruları veren kişiyle size yardımcı olması için irtibata geçin ya da _____* numaralı telefonu arayın.

*Daha sonra belirtilecek

(EK- 4)

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU İZİN KARARI

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ
KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

2017

KARAR

ETİK KURUL BİLGİLERİ	ETİK KURULUN ADI	Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu
	AÇIK ADRESİ:	Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığı Morfoloji Binası A Blok 1. Kat No: A1-05 Kampüs /ANTALYA
	TELEFON	0 (242) 249 69 54
	FAKS	0 (242) 249 69 03
	E-POSTA	etik@akdeniz.edu.tr
	ETİK KURUL KODU	2012-KAEK-20
PROJE YÜRÜTÜCÜSÜ UNVANI/ADI/SOYADI	Yrd.Doç.Dr.Arzu AKCAN	
ARAŞTIRMANIN AÇIK ADI	Çalışan ve Çalışmayan Ergenlerin Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimlerinin Karşılaştırılması	
KARAR BİLGİLERİ	Karar No: 687	Tarih: 15.11.2017
	Yukarıda bilgileri verilen çalışmanın yapılmasında bilimsel ve etik açısından sakınca olmadığına oy birliği ile karar verilmiştir. Araştırmacıya çalışmalarında başarılar dileriz.	

Prof.Dr. Ayta TAŞATARGİL
Klinik Araştırmalar Etik Kurul Başkanı

Öğr.Gör.Dr.M.Levent ÖZGÖNÜL
Başkan Yardımcısı

Prof.Dr.Murat CANPOLAT
Üye

Prof.Dr.Dilara INAN
Üye

Prof.Dr.Selahattin KUMRU
Üye

Prof.Dr.Biçe KARSLI
Üye

Prof.Dr.Veli YAZISIZ
Üye (izinli)

Prof.Dr.Oğuz DURSUN
Üye (izinli)

Doç.Dr.Gülşüm Özge BAYSAL
Üye

Doç.Dr.Dijle KIPMEN KORGUN
Üye

Doç.Dr.Banu NUR
Üye

Yrd.Doç.Dr. Mehtap TÜRKAY
Üye (izinli)

Dr.Ümit HÜLÜR
Üye

Turgut ALTUN
Üye

Av.Mustafa AÇIKEL
Üye (izinli)

ANTALYA İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ KURUMU İZİN KARARI

T.C.
ANTALYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 98057890-20-E.21212650

11.12.2017

Konu : Anket Uygulaması

İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE
ANTALYA

Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Halk Sağlığı Hemşireliği Yüksek Lisans Programı öğrencisi Fatma ULUSOY'un "**Çalışan ve Çalışmayan Ergenlerin Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimlerinin Karşılaştırılması**" konulu araştırmasını, İlimiz Muratpaşa İlçesi Mesleki Eğitim Merkezi, Kepez İlçesi Baraj Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ve Metin Çiviler Anadolu Lisesinde uygulama isteği ile ilgili 07/12/2017 tarih ve 40833 sayılı yazısı, İl Millî Eğitim Müdürlüğü Araştırma Değerlendirme ve İnceleme komisyonumuz tarafından, 07/12/2017 tarihinde incelenerek "**Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinlerine Yönelik İzin ve Uygulama Genelgesi**" esaslarına uygun olduğu tespit edilmiştir.

Komisyonumuzca, "**Çalışan ve Çalışmayan Ergenlerin Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimlerinin Karşılaştırılması**" konulu araştırmanın; İlimiz Muratpaşa İlçesi Mesleki Eğitim Merkezi, Kepez İlçesi Baraj Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ve Metin Çiviler Anadolu Lisesinde öğrenim gören öğrencilere, Okul Müdürlüklerinin bilgisi, takibi ve sorumluluğunda, bahse konu Genelge ve çalışma takvimi doğrultusunda, eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmaksızın yapılması,

Söz konusu araştırmanın bitimine müteakip; sonuç raporunun iki örneğinin CD ortamında Müdürlüğümüz Ar-Ge bürosuna gönderilmesi kaydıyla uygulanması, Komisyonca uygun görülmüştür.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde, Valilik Makamının 23/02/2015 tarih ve 5347 sayılı yetki devrine göre olurlarınıza arz ederim.

Erhan BAYDUR
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

OLUR
11.12.2017

Yüksel ARSLAN
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

Antalya İl Millî Eğitim Müdürlüğü
Soğuksu Mah. Hamidiye Cad. MERKEZ/ANTALYA
E-posta: projeler07@meh.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Mehmet KARAKAŞ Md. Yrd.
Tel: (0 242) 238 60 00
Faks: (0 242) 238 61 11

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 326b-3faf-3145-9fcc-4f34 kodu ile teyit edilebilir.

ULUSLARARASI ÇOCUK İSTİSMAR VE İHMALİNİ ÖNLEME BİRLİĞİ ÇOCUK İSTİSMARI TARAMA ARACI- ÇOCUK/GENÇ ERİŞKİN ÖLÇEĞİ KULLANIM İZİNİ

Outlook Posta

Posta ve Kişilerde ara

Yeni Sil Gereksiz Süpür Taşı Kategoriler

Klasörler

- Gelen Kutusu 1
- Gereksiz E-posta 35
- Tasarıklar 17
- Gönderilmiş Öğeler
- Sililmiş Öğeler 35
- Arsiv
- Conversation History

From: Runyan, Desmond [mailto:Desmond.Runyan@childrenscolorado.org]
Sent: Friday, November 18, 2016 10:49 AM
To: fatma ulusoy
Cc: Figen sahin; Oral, Resmilye; Niki Barnes
Subject: Re: ISPCAN SCAN TOOL ICAST SCALE

Dear Fatma Ulusoy,

Thank you for writing. The ICAST children's version has been revised as have the versions for parents and for young adults to be more similar to each other. They have been used in many countries with a recent national survey in Saudi Arabia and versions on Korea and China. There are also data from the Balkan countries using the children's version. You can obtain the instruments for free from ISPCAN if you join the organization (ISPCAN.org) and we have lower dues for low and middle income countries. ISPCAN charges for the use of the tools for non-members so you should join as you will save a lot of money.

I am copying two child abuse professionals who work in Turkey and who are familiar with the ICAST tools. The validations and performance look quite good. I recall that Figen has used the early version in Turkey with good success.

You can get the specifics on joining ISPCAN from ISPCAN. I have copied the staff person in charge of membership.

Warm regards,

Des

Sent from my iPhone

On Nov 18, 2016, at 7:55 AM, fatma ulusoy <fatmaulusoy07@hotmail.com> wrote:

Dear Valuable Runyan;

I work as a teacher at Korkuteli Lokman Hekim Vocational and Technical Anatolian High School in the field of Health Services in the same time I am doing a master degree at Akdeniz University, Health Sciences Institute, Public Health Department. I am planning of doing my thesis on Negative Childhood Experiences of 12-18 year old Children which is drifted and not drifted in to delinquency. I would like to use the ICAST-CH scale from your screening tools that you have developed to collect data. To carry out my studies I submit the permission to use the ICAST-CH scale, also;

1. Would it be convenient if I use the scale which is developed for different age groups of child and adult for 12-18 years old children group?
2. Is there any recommendation for using the child/teenager/adult scanning scale in 12-18 year old child group?
3. What is the validity and reliability of ICAST-CH scanning scale ?

I'm looking forward for your contribution and suggestions. I wish you good luck in your work.

Telephone Number: 0505-229-09-78

ULUSLARARASI ÇOCUK İSTİSMAR VE İHMALİNİ ÖNLEME BİRLİĞİ ÜYELİĞİ

Outlook Posta

From: (ISPCAN.org) OR F

Yeni | Sil | Arşivle | Gereksiz | Süpür | Taşı | Kategoriler | Geri al

Arama sonuçları

Klasörlerde

✓ Tüm klasörler

Gelen Kutusu

Arşiv

Dosyalar

Gönderen

Angela Pena
resources@ispcan.org

ISPCAN
marketing@ispcan.org

noreply@ispcan.org
noreply@ispcan.org

ISPCAN.org
partnerships@ispcan.org

Seçenekler

Eklele birlikte

Thank you for registering for ISPCAN Membership

noreply@ispcan.org
28.12.2016 (Çar), 17:06
Siz

Gelen Kutusu

noreply@ispcan.org adresinden çok fazla sayıda e-posta mı alıyorsunuz? [Aboneliği kaldırabilirsiniz](#)

ISPCAN

Dear Fatma Ulusoy,

Thank you for registering for ISPCAN Membership! Once we review and approve your registration, you will receive an email with further information. If you are a new member, please allow 1-2 days for processing before accessing the website.

Your username is: fatmaulusoy07@hotmail.com

Thank you!

ISPCAN

If you do not know your password, please [click here](#) to reset it.

From: (ISPCAN.org) OR F

Yeni | Sil | Arşivle | Gereksiz | Süpür | Taşı | Kategoriler

Arama sonuçları

Klasörlerde

✓ Tüm klasörler

Gelen Kutusu

Arşiv

Dosyalar

Gönderen

Angela Pena
resources@ispcan.org

ISPCAN
marketing@ispcan.org

noreply@ispcan.org
noreply@ispcan.org

ISPCAN.org
partnerships@ispcan.org

Seçenekler

Eklele birlikte

Tarih

• Tümü

○ Bu hafta

○ Geçen hafta

○ Bu ay

○ Aralık seç

Başlangıç

25.06.2018 (Pzt)

Bitiş

25.06.2018 (Pzt)

Your ISPCAN membership dues have been processed

noreply@ispcan.org
28.12.2016 (Çar), 17:20
Siz

Gelen Kutusu

noreply@ispcan.org adresinden çok fazla sayıda e-posta mı alıyorsunuz? [Aboneliği kaldırabilirsiniz](#)

ISPCAN

Dear Fatma Ulusoy,

Your dues have been processed. To view your invoice/receipt for this transaction, click the link below:
http://www.ispcan.org/members/invoice_view.asp?id=16506A36-6BFF-44A1-9328-D1996E7F1D67

Your membership is now active and you have access to our new interactive website at www.ispcan.org. Please take some time to sign in, explore and enjoy your new site. In addition to the following information, I encourage you to visit the [How-To Guide](#) in the Membership section of the website. It describes the main features and contains direction for using each.

Getting Started:
To log into your profile, [click here](#) or go to: <http://www.ispcan.org/login.aspx>. If you are a new member, please allow 1-2 days for processing before accessing the website.

Enter your username and password. Please take a moment to confirm your membership preferences (how and when you want to be contacted) and your profile information. Click "Manage Profile" and "Edit Bio" after logging in to update the information in your profile. Include as much information as you like when creating your profile. It is highly recommended you to update your password to protect your profile by clicking **Change** beside the Password field in your profile.

ISPCAN Listserv:
The listserv is a great way to keep up-to-date on the latest news and resources, trainings, and serves as a wide forum for member question and answer sessions. To learn about the new Listserv format and how to participate, [click here](#).

Child Abuse and Neglect Journal Online (Standard Members Only):
Please, be sure we have a current mailing address on file. Failing to do so will prevent you from receiving the print Journals. For instructions on gaining online access to the Journal, [click here](#). Your Member ID number is listed at the top of your profile under your name. You will need this number to activate your account if you are a first-time user. Please allow one week for processing before attempting to access your account.

(EK- 8)

**ULUSLARARASI ÇOCUK İSTİSMAR VE İHMALİNİ ÖNLEME BİRLİĞİ
ÇOCUK İSTİSMARI TARAMA ARACI- ÇOCUK/GENÇ ERİŞKİN ÖLÇEĞİ
KULLANIM İZİNİ**

**Sayın Fatma ULUSOY
T.C. Akdeniz Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı
Antalya**

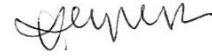
Acil Ambulans Hekimleri Derneği'ne (AAHD) başvurunuzdan “Çalışan ve Çalışmayan Ergenlerin Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimlerinin Karşılaştırılması” isimli Yüksek Lisans tezinizde kullanmak üzere; 2009-2013 yıllarında gerçekleştirmiş olduğumuz Avrupa Birliği 7. Çerçeve Programı Sağlık Çağrısı'ndan “BECAN Balkan Epidemiologic Study on Child Abuse and Neglect” Projesi'nde (No:223478) kullanmış olduğumuz ICAST Child anketlerinin Türkçesi'ni istemenizi değerlendirdik.

Bu anketler ISPCAN tarafından geliştirilmiş olup ISPCAN'dan izin almak gerekmektedir. Bu izni aldığımız bilgisini iletmeniz dolayısıyla AAHD'nin Türkçe'ye çevirdiği ICAST Child anketlerini 15-18 yaş grubu ergenlere kullanmanız uygundur.

Yapmanız gereken teziniz yazılı hale geldiğinde bunu tezinizde yazmanızdır.

Saygılarımla

Dr. Zeynep SOFUOĞLU
AHHD YK Üyesi
BECAN Ulusal Bilimsel Danışmanı
07 KASIM 2017

KATILIMCI İZİN FORMU

Bu formdaki imzam Arzu AKCAN tarafından yürütülen ve Yüksek Lisans Öğrencisi Fatma Ulusoy tarafından uygulanan “Çalışan ve Çalışmayan Ergenlerin Çocukluk Çağı Deneyimlerinin Karşılaştırılması” adlı çalışmaya katılmayı kabul ettiğimi gösterir. Bu araştırmadaki katılımım Kişisel Bilgi Formu, Eğitim ve Çalışma Bilgisi Formu ve Uluslararası Çocuk İstismar ve İhmalini Önleme Birliği Çocuk İstismarı Tarama Aracı- Çocuk/Genç Erişkin’ni doldurmayı içerecektir. Ayrıca bu araştırmaya katılmakla aşağıda belirtilenleri anladığımı da beyan ederim.

1. Ben araştırma için bir gönüllüyüm ve istediğim zaman bu araştırmadan çekilebilirim.
2. Araştırmada fiziksel ve psikolojik bir zarar içeren hiçbir risk yoktur.
3. Araştırmada vereceğim bilgiler gizli olacaktır ve bütün veriler araştırmacı tarafından toplanıp analiz edilecek ve Akdeniz Üniversitesi’nde 7 yıl saklandıktan sonra imha edilecektir.
4. Araştırma bittikten sonra istediğim takdirde araştırmanın bir özetini alabileceğim.

Ben ,..... (isim) çalışmaya katılmayı kabul ederim.

Katılımcı/Katılımcı velisinin imzası

Tarih:

PSİKOLOJİK OLUMSUZ ÇOCUKLUK ÇAĞI DENEYİMİ YAŞAYAN ÇALIŞAN VE ÇALIŞMAYAN ERGENLERİN BAZI DEĞİŞKENLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Değişkenler	Psikolojik OÇÇD				İstatistik
	Çalışan Ergenler (n=144)		Çalışmayan Ergenler (n=356)		
	n	%	n	%	
Yaş					
15	2	1.4	11	3.1	$\chi^2=1.673$ $p=0.643$
16	16	11.1	38	10.6	
17	52	36.1	138	38.8	
18	74	51.4	169	47.5	
Cinsiyet					
Kız	18	12.5	51	14.3	$\chi^2=0.287$ $p=0.592$
Erkek	126	87.5	305	85.7	
Aile tipi					
Çekirdek*	109	75.7	308	86.5	$\chi^2=12.422$ $p=0.006$
Geleneksel	13	9.0	27	7.6	
Parçalanmış*	16	11.1	14	3.9	
Tek Ebeveynli	6	4.2	7	2.0	
Anne eğitim durumu					
Okuma Yazması Yok	14	9.7	51	14.3	$\chi^2=3.131$ $p=0.792$
Okuma Yazması Var	13	9.0	29	8.2	
İlkokul Mezunu	57	39.6	145	40.7	
Ortaokul Mezunu	39	27.1	78	21.9	
Lise Mezunu	16	11.1	38	10.7	
Üniversite Mezunu	2	1.4	6	1.7	
Bilmiyorum/Vefat Etti	3	2.1	9	2.5	
Baba eğitim durumu					
Okuma Yazması Yok	3	2.1	10	2.8	$\chi^2=9.244$ $p=0.160$
Okuma Yazması Var	15	10.4	21	5.9	
İlkokul Mezunu	41	28.5	130	36.5	
Ortaokul Mezunu	52	36.1	102	28.7	
Lise Mezunu	20	13.8	63	17.7	
Üniversite Mezunu	4	2.8	15	4.2	
Bilmiyorum/Vefat Etti	9	6.3	15	4.2	
Birlikte yaşadıkları kişiler					
Aile*	118	81.9	332	93.3	$\chi^2=18.606$ $p=0.000$
Tek Ebeveyn*	14	9.7	8	2.2	
Akrabalar	5	3.5	10	2.8	
Tek başına*	7	4.9	6	1.7	
Sigara					
Kullanıyor	65	45.1	94	26.4	$\chi^2=16.592$ $p=0.000$
Kullanmıyor	79	54.9	262	73.6	
Madde					
Kullanıyor	8	5.6	33	9.3	$\chi^2=1.879$ $p=0.170$
Kullanmıyor	136	94.4	323	90.7	
Gelir durumu					
Çok iyi*	14	9.7	17	4.8	$\chi^2=8.824$ $p=0.032$
İyi	110	76.4	292	82.0	
Kötü	16	11.1	25	7.0	
Çok kötü	4	2.8	22	6.2	

*Gruplar arası farklılık Bonferroni düzeltmesi ile saptanmıştır. Bold; $p<0.05$

SON BİR YILDA PSİKOLOJİK OLUMSUZ ÇOCUKLUK ÇAĞI DENEYİMİ YAŞAYAN ÇALIŞAN VE ÇALIŞMAYAN ERGENLERİN BAZI DEĞİŞKENLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Değişkenler	Psikolojik OÇÇD				İstatistik
	Çalışan Ergenler (n=131)		Çalışmayan Ergenler (n=323)		
	n	%	n	%	
Yaş					
15	2	1.5	7	2.2	$\chi^2=0.352$ $p=0.950$
16	14	10.8	37	11.5	
17	48	36.6	121	37.4	
18	67	51.1	158	48.9	
Cinsiyet					
Kız	17	13.0	44	13.6	$\chi^2=0.033$ $p=0.855$
Erkek	114	87.0	279	86.4	
Aile tipi					
Çekirdek*	98	74.8	280	86.7	$\chi^2=12.627$ $p=0.006$
Geleneksel	13	9.9	24	7.4	
Parçalanmış*	15	11.5	12	3.7	
Tek Ebeveynli	5	3.8	7	2.2	
Anne eğitim durumu					
Okuma Yazması Yok	12	9.2	48	14.9	$\chi^2=4.187$ $p=0.651$
Okuma Yazması Var	12	9.2	29	9.0	
İlkokul Mezunu	55	42.0	127	39.2	
Ortaokul Mezunu	35	26.7	70	21.7	
Lise Mezunu	13	9.9	34	10.5	
Üniversite Mezunu	2	1.5	6	1.9	
Bilmiyorum/Vefat etti	2	1.5	9	2.8	
Baba eğitim durumu					
Okuma Yazması Yok	3	2.3	9	2.8	$\chi^2=6.737$ $p=0.346$
Okuma Yazması Var	13	9.9	21	6.5	
İlkokul Mezunu	39	29.8	117	36.2	
Ortaokul Mezunu	48	36.6	94	29.1	
Lise Mezunu	18	13.7	56	17.3	
Üniversite Mezunu	3	2.3	14	4.3	
Bilmiyorum/Vefat etti	7	5.4	12	3.8	
Birlikte yaşadıkları kişiler					
Aile*	108	82.4	302	93.4	$\chi^2=17.766$ $p=0.000$
Tek Ebeveyn*	12	9.2	6	1.9	
Akrabalar	4	3.1	9	2.8	
Tek başına*	7	5.3	6	1.9	
Sigara					
Kullanıyor	60	45.8	82	25.4	$\chi^2=18.070$ $p=0.000$
Kullanmıyor	71	54.2	241	74.6	
Madde					
Kullanıyor	8	6.1	30	9.3	$\chi^2=1.230$ $p=0.267$
Kullanmıyor	123	93.9	293	90.7	
Gelir durumu					
Çok iyi	13	9.9	16	5.0	$\chi^2=6.824$ $p=0.078$
İyi	100	76.3	263	81.4	
Kötü	14	10.7	24	7.4	
Çok kötü	4	3.1	20	6.2	

*Gruplar arası farklılık Bonferroni düzeltmesi ile saptanmıştır. Bold; $p<0.05$

FİZİKSEL OLUMSUZ ÇOCUKLUK ÇAĞI DENEYİMİ YAŞAYAN ÇALIŞAN VE ÇALIŞMAYAN ERGENLERİN BAZI DEĞİŞKENLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Değişkenler	Fiziksel OÇÇD				İstatistik
	Çalışan Ergenler (n=108)		Çalışmayan Ergenler (n=291)		
	n	%	n	%	
Yaş					
15	2	1.9	11	3.8	$\chi^2=5.897$ $p=0.117$
16	14	13.0	29	10.0	
17	32	29.6	119	40.8	
18	60	55.5	132	45.4	
Cinsiyet					
Kız	15	13.9	44	15.1	$\chi^2=0.095$ $p=0.758$
Erkek	93	86.1	247	84.9	
Aile tipi					
Çekirdek	80	74.1	247	84.8	$\chi^2=7.198$ $p=0.066$
Geleneksel	11	10.2	22	7.6	
Parçalanmış	12	11.1	16	5.5	
Tek Ebeveynli	5	4.6	6	2.1	
Anne eğitim durumu					
Okuma Yazması Yok	10	9.3	33	11.3	$\chi^2=2.195$ $p=0.901$
Okuma Yazması Var	8	7.4	26	8.9	
İlkokul Mezunu	47	43.5	132	45.4	
Ortaokul Mezunu	28	25.9	62	21.3	
Lise Mezunu	12	11.1	27	9.3	
Üniversite Mezunu	1	0.9	6	2.1	
Bilmiyorum/Vefat Etti	2	1.9	5	1.7	
Baba eğitim durumu					
Okuma Yazması Yok	2	1.9	4	1.4	$\chi^2=7.188$ $p=0.304$
Okuma Yazması Var	10	9.3	19	6.5	
İlkokul Mezunu	31	28.7	115	39.5	
Ortaokul Mezunu	40	37.0	78	26.8	
Lise Mezunu	16	14.7	49	16.8	
Üniversite Mezunu	3	2.8	13	4.5	
Bilmiyorum/Vefat Etti	6	5.6	13	4.5	
Birlikte yaşadıkları kişiler					
Aile*	86	79.6	273	93.8	$\chi^2=21.876$ $p=0.000$
Tek Ebeveyn*	13	12.0	7	2.4	
Akrabalar	3	2.8	7	2.4	
Tek başına*	6	5.6	4	1.4	
Sigara					
Kullanıyor	48	44.4	76	26.1	$\chi^2=12.352$ $p=0.000$
Kullanmıyor	60	55.6	215	73.9	
Madde					
Kullanıyor	5	4.6	27	9.3	$\chi^2=2.307$ $p=0.129$
Kullanmıyor	103	95.4	264	90.7	
Gelir durumu					
Çok iyi*	12	11.1	14	4.8	$\chi^2=9.628$ $p=0.022$
İyi	80	74.1	239	82.1	
Kötü	14	13.0	23	7.9	
Çok kötü	2	1.9	15	5.2	

*Gruplar arası farklılık Bonferroni düzeltmesi ile saptanmıştır. Bold; $p<0.05$

SON BİR YILDA FİZİKSEL OLUMSUZ ÇOCUKLUK ÇAĞI DENEYİMİ YAŞAYAN ÇALIŞAN VE ÇALIŞMAYAN ERGENLERİN BAZI DEĞİŞKENLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Değişkenler	Fiziksel OÇÇD				İstatistik
	Çalışan Ergenler (n=81)		Çalışmayan Ergenler (n=228)		
	n	%	n	%	
Yaş					
15	1	1.2	9	3.9	$\chi^2=1.900$ $p=0.593$
16	10	12.3	24	10.5	
17	28	34.6	86	37.7	
18	42	51.9	109	47.9	
Cinsiyet					
Kız	11	13.6	35	15.4	$\chi^2=0.148$ $p=0.701$
Erkek	70	86.4	193	84.6	
Aile tipi					
Çekirdek*	59	72.8	201	88.2	$\chi^2=14.695$ $p=0.002$
Geleneksel	6	7.4	14	6.1	
Parçalanmış*	11	13.6	10	4.4	
Tek Ebeveynli*	5	6.2	3	1.3	
Anne eğitim durumu					
Okuma Yazması Yok	8	9.9	24	10.5	$\chi^2=3.143$ $p=0.791$
Okuma Yazması Var	4	4.9	24	10.5	
İlkokul Mezunu	37	45.7	96	42.2	
Ortaokul Mezunu	21	25.9	55	24.1	
Lise Mezunu	8	9.9	21	9.2	
Üniversite Mezunu	1	1.2	5	2.2	
Bilmiyorum/Vefat etti	2	2.5	3	1.3	
Baba eğitim durumu					
Okuma Yazması Yok	2	2.5	3	1.3	$\chi^2=6.946$ $p=0.326$
Okuma Yazması Var	7	8.6	17	7.5	
İlkokul Mezunu	25	30.9	84	36.9	
Ortaokul Mezunu	26	32.1	66	28.9	
Lise Mezunu	13	16.0	42	18.4	
Üniversite Mezunu	2	2.5	11	4.8	
Bilmiyorum/Vefat etti	6	7.4	5	2.2	
Birlikte yaşadıkları kişiler					
Aile*	61	75.3	214	93.9	$\chi^2=27.238$ $p=0.000$
Tek Ebeveyn*	12	14.8	5	2.2	
Akrabalar	2	2.5	6	2.6	
Tek başına*	6	7.4	3	1.3	
Sigara					
Kullanıyor	35	43.2	60	26.3	$\chi^2=8.011$ $p=0.005$
Kullanmıyor	46	56.8	168	73.7	
Madde					
Kullanıyor	4	4.9	22	9.6	$\chi^2=1.721$ $p=0.190$
Kullanmıyor	77	95.1	206	90.4	
Gelir durumu					
Çok iyi	8	9.9	12	5.3	$\chi^2=6.272$ $p=0.099$
İyi	61	75.3	190	83.3	
Kötü	11	13.6	17	7.5	
Çok kötü	1	1.2	9	3.9	

*Gruplar arası farklılık Bonferroni düzeltmesi ile saptanmıştır. Bold; $p<0.05$

İHMAL YAŞAYAN ÇALIŞAN VE ÇALIŞMAYAN ERGENLERİN BAZI DEĞİŞKENLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Değişkenler	İhmal				İstatistik
	Çalışan Ergenler (n=58)		Çalışmayan Ergenler (n=217)		
	n	%	n	%	
Yaş					
15	1	1.7	5	2.3	$\chi^2=1.936$ $p=0.586$
16	9	15.5	24	11.1	
17	17	29.3	82	37.8	
18	31	53.5	106	48.8	
Cinsiyet					
Kız	7	12.1	33	15.2	$\chi^2=0.363$ $p=0.547$
Erkek	51	87.9	184	84.8	
Aile tipi					
Çekirdek	45	77.6	181	83.4	$\chi^2=2.590$ $p=0.459$
Geleneksel	5	8.6	18	8.3	
Parçalanmış	7	12.1	13	6.0	
Tek Ebeveynli	1	1.7	5	2.3	
Anne eğitim durumu					
Okuma Yazması Yok	4	6.9	28	12.9	$\chi^2=2.829$ $p=0.830$
Okuma Yazması Var	7	12.1	17	7.8	
İlkokul Mezunu	26	44.8	91	41.9	
Ortaokul Mezunu	11	19.0	48	22.2	
Lise Mezunu	7	12.1	23	10.6	
Üniversite Mezunu	1	1.7	4	1.8	
Bilmiyorum/Vefat Etti	2	3.4	6	2.8	
Baba eğitim durumu					
Okuma Yazması Yok	2	3.4	3	1.4	$\chi^2=8.942$ $p=0.177$
Okuma Yazması Var	8	13.8	13	6.0	
İlkokul Mezunu	16	27.6	83	38.2	
Ortaokul Mezunu	19	32.8	55	25.3	
Lise Mezunu	9	15.5	45	20.8	
Üniversite Mezunu	3	5.2	8	3.7	
Bilmiyorum/Vefat Etti	1	1.7	10	4.6	
Birlikte yaşadıkları kişiler					
Aile*	48	82.8	205	94.4	$\chi^2=11.110$ $p=0.011$
Tek Ebeveyn*	5	8.6	3	1.4	
Akrabalar	4	6.9	6	2.8	
Tek başına	1	1.7	3	1.4	
Sigara					
Kullanıyor	24	41.4	59	27.2	$\chi^2=4.373$ $p=0.037$
Kullanmıyor	34	58.6	158	72.8	
Madde					
Kullanıyor	3	5.2	24	11.1	$\chi^2=1.792$ $p=0.181$
Kullanmıyor	55	94.8	193	88.9	
Gelir durumu					
Çok iyi	4	6.9	15	6.9	$\chi^2=2.659$ $p=0.447$
İyi	44	75.9	174	80.2	
Kötü	8	13.8	16	7.4	
Çok kötü	2	3.4	12	5.5	

*Gruplar arası farklılık Bonferroni düzeltmesi ile saptanmıştır. Bold; $p<0.05$

SON BİR YILDA İHMAL YAŞAYAN ÇALIŞAN VE ÇALIŞMAYAN ERGENLERİN BAZI DEĞİŞKENLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Değişkenler	İhmal				İstatistik
	Çalışan Ergenler (n=51)		Çalışmayan Ergenler (n=191)		
	n	%	n	%	
Yaş					
15	1	2.0	3	1.6	$\chi^2=1.410$ $p=0.703$
16	8	15.7	19	9.9	
17	17	33.3	70	36.7	
18	25	49.0	99	51.8	
Cinsiyet					
Kız	7	13.7	29	15.2	$\chi^2=0.068$ $p=0.795$
Erkek	44	86.3	162	84.8	
Aile tipi					
Çekirdek Aile	40	78.4	161	84.3	$\chi^2=2.779$ $p=0.427$
Geleneksel Aile	4	7.8	16	8.4	
Parçalanmış Aile	6	11.8	10	5.2	
Tek Ebeveynli Aile	1	2.0	4	2.1	
Anne eğitim durumu					
Okuma Yazması Yok	4	7.8	25	13.1	$\chi^2=2.973$ $p=0.812$
Okuma Yazması Var	7	13.7	16	8.4	
İlkokul Mezunu	23	45.1	83	43.4	
Ortaokul Mezunu	9	17.6	40	20.9	
Lise Mezunu	5	9.8	20	10.5	
Üniversite Mezunu	1	2.0	3	1.6	
Bilmiyorum/Vefat etti	2	4.0	4	2.1	
Baba eğitim durumu					
Okuma Yazması Yok	2	3.9	3	1.6	$\chi^2=9.811$ $p=0.133$
Okuma Yazması Var	8	15.7	10	5.2	
İlkokul Mezunu	14	27.4	77	40.3	
Ortaokul Mezunu	16	31.4	50	26.1	
Lise Mezunu	8	15.7	37	19.4	
Üniversite Mezunu	2	3.9	7	3.7	
Bilmiyorum/Vefat etti	1	2.0	7	3.7	
Birlikte yaşadıkları kişiler					
Aile ile	43	84.3	179	93.7	$\chi^2=6.713$ $p=0.082$
Tek Ebeveyn ile	4	7.8	3	1.6	
Akrabalar ile	3	5.9	6	3.1	
Tek başına	1	2.0	3	1.6	
Sigara kullanımı					
Evet	22	43.1	57	29.8	$\chi^2=3.235$ $p=0.072$
Hayır	29	56.9	134	70.2	
Madde kullanımı					
Evet	3	5.9	23	12.0	$\chi^2=1.593$ $p=0.207$
Hayır	48	94.1	168	88.0	
Gelir durumu					
Çok iyi	3	5.9	13	6.8	$\chi^2=1.740$ $p=0.648$
İyi	41	80.3	151	79.0	
Kötü	6	11.8	16	8.4	
Çok kötü	1	2.0	11	5.8	

*Gruplar arası farklılık Bonferroni düzeltmesi ile saptanmıştır. Bold; $p<0.05$

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı	Fatma	Uyruğu	T.C.
Soyadı	ULUSOY	Tel no	0505 226 09 78
Doğum tarihi	07/11/1983	e-posta	fatmaulusoy07@hotmail.com

Eğitim Bilgileri

Mezun olduğu kurum		Mezuniyet yılı
Lise	Bucak Sağlık Meslek Lisesi	1997-2001
Lisans	Akdeniz Üniversitesi Sağlık Yüksek Okulu	2002-2006

İş Deneyimi

Görevi	Kurum	Süre (yıl-yıl)
Hemşire	Antalya Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi	2006
Hemşire	Afyonkarahisar Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü	2006-2009
Hemşire	Antalya Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü	2009-2014
Öğretmen	Kırkhan İbn-i Sina Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	2014-2015
Öğretmen	Korkuteli Lokman Hekim Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	2015-2017
Müdür Yardımcısı	Döşemealtı Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	2017- (Halen devam ediyor)

Yabancı Dilleri	Sınav türü	Puanı
İngilizce	2015-YDS İlkbahar Dönemi	31,25

Proje Deneyimi

Proje Adı	Destekleyen kurum	Süre (Yıl-Yıl)
Çalışan ve Çalışmayan Ergenlerin Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimlerinin Karşılaştırılması	Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri	2018

Yayınlar ve Bildiriler:

1. Ulusoy F, Akcan A. (2018). Olumsuz Çocukluk Deneyimi Yaşayan Çocuklar ve Hemşirenin Rolü. *1. Uluslararası 2. Ulusal Halk Sağlığı Hemşireliği Kongresi*, Bildiri Özetleri Kitabı ss:293, 23- 26 Nisan 2018, Ankara (Poster Bildiri).